

Obljuba dela dolg!

Slovenski pregovor pravi, da obljuba dela dolg. S tem sicer misli na moralno obvezo, ki jo ima tisti, ki nekaj obljubi. Žal pa, po zasedanju Deželne posvetovalne komisije za slovensko manjšino, lahko upravni odbor Zadruga Goriška Mohorjeva razume isti pregovor precej drugače. Obljuba odbornika Torrentija, da bo Dežela FJK posegla z dodatnimi sredstvi tudi za Zadrugo Goriška Mohorjeva, ostaja, dokler je ne bo izpolnil, le obljuba; dolg Zadruga pa postaja dejstvo. Zadruga Goriška Mohorjeva je letos dobila 74.500 evrov manj državnih prispevkov v primerjavi z lanskim letom. Če temu dodamo še 43.000 evrov manj prispevkov iz Slovenije, bo letošnja javna podpora za delovanje Zadruga za 117.500 evrov nižja od lanske. Dobro se zavedamo, da smo bili lani deležni dodatnih prispevkov, ki bi kompenzirali drastične reze iz leta 2012, a tudi če bi hoteli današnje stanje primerjati s predkriznim letom 2011, ne moremo mimo ugotovitve, da so se prispevki znižali za skoraj 40.000 evrov. Zgodba o letošnjem javnem financiranju za našo Zadrugo, ki ostaja nedvomno eden osrednjih kulturnih subjektov v manjšini, edini skupaj s KTD-jem, ki se lahko ponaša z več kot 90-letnim skoraj nepretrganim delovanjem in ki skrbi za knjižno založbo GMD, za izdajanje otroške revije Pastirček in tednika Novi glas, kaže, da se bo žalostno končala. Tak konec je neizogiben, razen v primeru, da bo pristojni odbornik Torrenti dokazal, da zna biti mož besede, predvsem pa politik, ki ima dovolj kulturne širine, da bo v svojem načrtu reformiranja mehanizmov financiranja slovenske manjšine znal upoštevati dva bistvena vidika, ki ju prav stranka, kateri pripada, v zadnjem času tako jasno postavlja v ospredje. V mislih imam princip nagrajevanja tistih, ki gospodarno poslušajo, in princip uveljavljanja zdrave konkurence tudi v majhnih skupnostih, kot je naša, brez katerega se nujno uveljavljajo cehovstvo, nepotizem in stagnacija. Če bo odbornik znal stopiti na to pot, bo naša Zadruga res lahko mirno zadihala, saj smo mi do danes dokazali, da poslušamo gospodarno in smo nedvomno dejavnik uveljavljanja zdrave konkurenčne logike znotraj manjšine. Odbornik namreč dobro pozna naše finančno delovanje, ki je podvrženo nadzoru deželne zadrugne zveze in je zastavljeno tako, da ne ustvarja strukturnih deficitov. Odbornik tudi dobro pozna kakovost našega dela in ve, da so deželni tehnični uradi ocenili naše projekte bistveno višje, kot jih je naknadno ocenila deželna posvetovalna komisija, kar dokazuje naše realne razvojne in tehnične možnosti, katerim pa smo se morali žal večkrat odpovedati zaradi rezanj, pomanjkanja primernih finančnih sredstev in tudi političnega preusmerjanja denarja, namenjenega manjšini, v poslovno ne najbolj gospodarne projekte, ki gradijo svojo prihodnost na strukturnih deficitih. Zavedam se, da uveljavljati tako logiko financiranja, ki bi odbornika nedvomno zapisala s svetlimi črkami v zgodovino slovenske skupnosti v Italiji, ni lahko; po drugi strani vem, da kakršna koli reforma v manjšinski skupnosti, ki ne bo zajamčila mehanizmov zdrave konkurence in idejne pluralnosti, bo pomenila za manjšino velikansko škodo. Zato s tega mesta pozivam odbornika Torrentija, naj se v svojih načrtih reformiranja manjšine ne pusti speljati od tistih, ki mislijo, da bo problem financiranja in torej delovanja slovenske manjšine rešil s preprosto racionalizacijo stroškov in posledičnim združevanjem ali ukinitvjem ustanov. Vsi dobro vemo, da brez pluralnosti, brez konkurence, brez dialektike ne more biti razvoja, ampak le enoumje, stagnacija, smrt vsakršne ustvarjalnosti, ki se v naših krogih že sedaj s težavo uveljavlja. Pluralnost pa, kot vsi dobro vemo, se začne pri idejah in njihovi komunikaciji. Upam, da bo odbornik Torrenti že s spoštovanjem dane obljube pokazal in dokazal, da zna biti politik, ki odloča za dobro vse slovenske skupnosti v Italiji, ne pa politik, ki obljublja v prazno, brez finančnega kritja, in odloča po starih prijateljskih logikah, ki skušajo zadoščati individualnim koristim ožjih političnih in kulturnih krogov, ki so se, resnici na ljubo, že večkrat izkazali tudi za ne gospodarne, a še danes živijo od starih rentnih položajev.

Peter Černic, predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva

Bo držal besedo?

Manj sredstev za Zadrugo Goriška Mohorjeva!

Gre za politično izbiro?

Ker je bila tudi naša Zadruga Goriška Mohorjeva predmet obravnave deželne posvetovalne komisije, gre dodati nekaj podatkov, ki se nas uslužbenec in bralcev Novega glasa neposredno dotikajo. Da ne bo pomote, ki žal večkrat povzročajo potvarjanje resnice, naj poudarimo, da Zadruga Goriška Mohorjeva in Goriška Mohorjeva družba nista ena in ista stvar: Zadruga Goriška Mohorjeva, ki prejema deželne prispevke na podlagi zaščitnega zakona, vsebuje založbo (Goriško Mohorjevo družbo), otroško revijo Pastirček in tednik Novi glas. Se pravi, da pod okriljem Zadruga delujejo kar trije osebk! Predsednik Štoka je po seji na naše vprašanje glede položaja Zadruga Goriška Mohorjeva dejal, da je bila Zadruga deležna občutenega klestenja iz Ljubljane, "za kar 45 tisoč evrov". Predsednik SSO je zato mnenja, da mora sedanja deželna politika financiranja upoštevati stanje Zadruga. "V Gorici namreč tvegamo, da se mlada delovna sila znajde brez službe. No, tega si ne moremo dovoliti! Sam odbornik Torrenti je zagotovil, da se bodo stvari razpletle v pozitivno smer", je dodal Štoka, ki je obenem spomnil, da se v težavah nahajajo tudi druga društva, zlasti tista, ki zaposlujejo osebe. Referenčno obdobje, ki ga je v primerjavi z letošnjo porazdelitvijo potrebno upoštevati, je leto 2011 (do takrat je letna bolj ali manj redna vsota dotacij iz Italije znašala okrog 5,3 milijona evrov): odtlej se je namreč začel nihajoč režim, ki je lani na primer privedel do okrepitev italijanskih državnih prispevkov za milijon evrov v zameno za težave s financiranjem v letu 2012. V

primerjavi z letom 2011 je Zadruga GM prejela enajst tisoč evrov manj: se pravi, da je od 211.000 evrov zdrknila na 200.000 evrov. Če k temu odzemu prištejemo še minus iz Ljubljane, ki ga je omenil predsednik Štoka, se položaj Zadruga še bolj zaplete. Podatki pričajo, da je Primorski dnevnik prejel 120.000 evrov več; ZSSDI 150.000 evrov več; 70 tisoč evrov manj je prejela Glasbena matica. Tudi Slovenski raziskovalni inštitut je bil pri letošnji razporeditvi prispevkov prikrajšan. Članici Sveta slovenskih organizacij, SCGV Emil Komel in Zadruga Goriška Mohorjeva, sta tudi prejeli manj. To se pravi, da je največ izgube bil deležen SSO in še posebno njegov goriški del, okoristile pa so se skupne članice, kjer SSO nima strateške večine v odborih. To pa ni vse: kot so nam zaupali nekateri člani komisije, je bilo na razpravi za zaprtimi vrati med drugim slišati tudi ostro nasprotovanje nekaterim finančnim postavkam za Goriško Mohorjevo. Če torej potegnemo črto, lahko zapišemo, da Zadruga Goriška Mohorjeva za utečeno delovanje nujno potrebuje poleg domenjene vsote še 50 tisoč evrov. In to je problem!! Zato povzročajo veliko skrb dejstvo, da na koncu seje posvetovalne komisije ni bilo mogoče najti rešitve v zvezi s tem. Dejansko gre za manko, ki hudo prizadene enega izmed pomembnih in razvejenih dejavnikov naše narodne skupnosti. Ta ugotovitev ni iz trte izvito propagandno geslo. Zadruga Goriška Mohorjeva dejansko

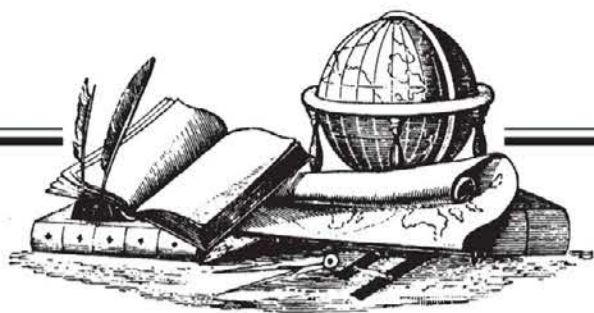
odraža kulturni in nazorski milje dela manjšine. Lahko se pogajamo o tem, ali je ta skupina Slovencev v Italiji v večini ali manjšini v primerjavi s t. i. levo usmerjenimi Slovenci. Dejansko bi se pa ta račun v vsakem primeru izjalovil, saj bi končni rezultat ne odgovarjal potrebi in pravici do dostojanstva, ki jo vsaka družbena skupina v naši sredini lahko zahteva, četudi je v manjšini (in hkrati zagovornica drugačnih mnenj). Kako bi lahko sploh branili pojem (slovenske) manjšinskosti (v Italiji) v dialektičnem dvoboju z (nacionalističnimi) nasprotniki etničnih partikularnosti, če bi se tudi v naši sredini lotili računanja o racionalizaciji stroškov kot goli matematiki oziroma kot 'merjasci, ki so diplomirali iz teoretične matematike' (citat je prosto povzet po mislih italijanskega kantavtorja Fabrizia De Andreja). Dejansko bi se posledica krize pri Zadrugi Goriška Mohorjeva odražala predvsem v obubožanju idejnega prostora enega dela naše manjšine!

/str. 2

Pogovor

Štandreški dekan Karel Bolčina bo v kratkem obhajal srebrno mašo. S hvaležnostjo gleda na doslej prehojeno pot.

S 1. strani

Gre za politično ...

Novi glas ve, kaj racionalizacija pomeni: sam časopis je sad racionalizacijske poteze, ki so jo sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja storili

(izraza zagotovo nismo uporabili iz elegancije) na zadnjih deželnih volitvah zaupali svoj glas? Dovolj je le to, da obnovimo okoliščine, v katerih poteka delovan-

dosedanjih upraviteljev Zadruga Goriška Mohorjeva ni nikoli slovela na slinastem zahtevanju privilegijev, niti v Italiji niti v Sloveniji. Kot vselej, tako tudi tokrat zahtevamo nič več in nič manj kot golo pravičnost: pravičnost v odnosu do drugih medijsko-založniških dejavnikov manjšine in v odnosu do našega dela in po-

Foto IG

pristojni pri Novem listu in Katoliškem glasu. V tistem primeru pa je šlo za premišljeno potezo, ki se je dejansko lotevala socialno-katoliške, katoliške in deloma liberalne skupine Slovencev v Italiji, se pravi dokaj nazorsko sorodnih komponent. Zadnji premiki deželnega odborništvaja za kulturo so jasen dokaz, da gre racionalizacijska politika v zvezi z manjšino v napačno smer: naj jasno in glasno povemo, da bi te poteze v primeru uveljavitve obubožale del slovenskega etničnega telesa v Italiji. Ali si pristojni na Deželi res želijo nositi breme take odgovornosti za osebe, ki so jim po vsej verjetnosti

je Zadruga Goriška Mohorjeva že vrsto let. Večkrat je slišati besede o tem, kako pomembno je kadrovanje mlajših sil: pri Novem glasu, katerega založnik je Zadruga GM, je zadnje kadrovanje mladega časnika staro že deset let, o kakršnem koli delovnem razmerju z novimi, mladimi silami sploh ni govora; založba Goriška Mohorjeva družba si lahko le redkokdaj privoščiti, da honorira svoje sodelavce (avtorji knjig za izdajo svojih del dejansko segajo v svoj žep); najstarejša otroška revija pri nas, Pastirček, nastaja na podlagi prostovoljnega osebja (ostaja izredno priljubljena pri naših osnovnošolcih). Politika

slanstva. Nadnaslov tega zapisa se končuje s klicajem, saj gre za golo objektivizacijo dejstva; naslov pa nosi na koncu zgovoren vprašaj, saj gre za subjektivizacijo problema: upati gre, da se to ločilo ne spremeni v zapovedni znak! Zadruga Goriška Mohorjeva lahko sedaj le upa na sredstva iz rezervnega oziroma izrednega sklada, o katerih sta spregovorila predsednik Štoka in odbornik Torrenti. Sklad naj bi znašal sto tisoč evrov: le-tega je Torrenti pred glasovanjem komisije odobrila šele po ožjem, zasebnem soočanju s predsednikom krovnih organizacij.

Center Komel, za 314 gojencev, prejel 231.800,00 evrov deželnega prispevka, t. j. 738,22 evrov na gojenca. Glasbena matica je v istem letu prejela 798.000,00 evrov prispevka za 565 gojencev t. j. 1.412,39 evrov. Leta 2011 je Glasbena matica dobila dvakrat višjo dotacijo za posameznega gojenca. In to razmerje se vleče že leta in leta, na kar smo že večkrat javno opozorili. Če si želimo bolj smotrno porazdelitve sredstev, bi morali finančno dotacijo za glasbeno šolstvo res znižati tako, da bo SCGV Emil Komel prejel za posameznega gojenca enak prispevek, kakor ga prejema Glasbena matica. Nato bi bilo treba ta osnovni matematični račun obogatiti s kazalniki, ki merijo kvaliteto delovanja vsake šole (npr. število opravljenih izpitov na državnih institucijah, priznanja na državnih in mednarodnih tekmovanjih) in končno še s kazalniki, ki ocenjujejo finančno poslovanje. Očitno pa je pretežno povabiti dotične osebe, naj sedejo za skupno delovno omizje. V koraku s časom apliciramo naprej rimski moto: divide et impera! Hvala, gospod odbornik!

Upravni odbor SCGV Emil Komel

Deželna posvetovalna komisija za slovensko manjšino

Več denarja športu, manj kulturi

“Razprava je bila pozitivna do mere, da smo predlog deželne odbornika Torrentija soglasno odobrili. Odpira se tako konkretna možnost, da bo tokrat dežela k rednemu državnemu financiranju dodala še določeno vsoto iz svojega t. i. skupnega sklada. Kljub izredno hudi finančni krizi bodo naša društva in naša organizirana manjšinska mreža pozitivno delovali tudi letos. Ne smemo pozabiti, da so rezi iz Republike Slovenije postavili manjšinske

dejavnike v kočljiv položaj”. Tako nam je po seji deželne posvetovalne komisije, ki je potekala v petek, 6. junija, na deželnem odborništvu v Trstu, povedal predsednik SSO Drago Štoka. Tudi predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič je bil podobnega mnenja. “Torrentijev predlog vsebuje nekatere novosti, ki se pozitivno dotikajo športnih dejavnosti in Primorskega dnevnika. Analizirali smo tudi položaj, ki je nastal zaradi krčenja sredstev iz Slovenije: letos smo iz Ljubljane pre-

jeli 800 tisoč evrov manj. Odbornik je nakazal svojo pripravljenost, da bo dežela iz lastnih skladov vsaj delno nadoknadila ta primanjkljaj. To je pomemben znak, ki ga FJK ponuja naši narodni skupnosti”.

Deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti je bil po seji deželne posvetovalne komisije za slovensko manjšino vidno zadovoljen: “Porazdelitev prispevkov za leto 2014 prinaša nekatere novosti, ki se vzporejajo z dosedanjjo prakso”, je dejal in obljubil, da bodo imele manjšinske ustanove na razpolago sredstva predvidoma mesec dni po sklepu deželnega odbora.

/ str. 14
IG

Pojasnilo

Zavajajoče izjave

V članku z izjavami člana deželne posvetovalne komisije Iztoka Furlaniča, ki ga je objavil Primorski dnevnik v torek, 10. junija, na str. 3, je pisalo, da je Novi Matajur “zaradi kriznega stanja v petih letih razpolovil število uslužbencev (z 10 na 5), Goriška Mohorjeva družba je v istem obdobju za eno osebo povišala število zaposlenih (od 9 na 10), čeprav so prihodki trgovske narave padli za 110.000 evrov”. Trditev je napačna in zavajajoča, navedene številke pa ne odgovarjajo našim bilancam, ki so javne. Gospod Iztok Furlanič, ki je kot član komisije prejšnji teden podprl Torrentijev predlog o porazdelitvi sredstev slovenskim primarnim ustanovam, je izjavil, da sprejema odločitve, ki so “vedno sad treznega razmišljanja in analize določenih podatkov”. Zato naj ve, da Zadruga Goriška Mohorjeva skrbi za izdajanje tednika Novi glas, knjig Goriške Mohorjeve družbe in otroške revije Pastirček. Njena dejavnost je pri-

merljiva z Zadrugo Novi Matajur, ki izdaja tednik na štirih straneh in revijo Galeb, ter z ZTF-jem. Skupaj so prejeli 228 tisoč evrov.

Goriška Mohorjeva družba je samo založba in nima deset (10) zaposlenih, temveč samo enega (1). Tednik Novi glas, ki izhaja vsak teden na 16 ali več straneh, ima na goriškem uredništvu tri časnike (eden od teh ima polovični urnik) in dve tehnični urednici, na tržaškem pa enega časnika in eno tehnično urednico s polovičnim urnikom, ki skrbi tudi za upravne posle.

Naša Zadruga je leta 2009 res zaposlila eno osebo, in sicer upravno pomoč za tri (3) ure dnevno. Šlo je za to, da smo uredili status osebe, ki je že itak več let sodelovala z nami z začasnimi pogodbami “na projekt”. S formaliziranjem njenega položaja smo ji hkrati naložili še dodatno zadolžitev, ki jo je prej opravljalo zunanje podjetje, in na tak način gospodarno racionalizirali stroške. G. Furlanič napačno meni, če

misli, da se pri nas nismo nikdar žrtvovali v težkih časih. Očitno res ni dobro informiran. Uredništvo namreč že vsaj 10 let dela v zelo težkih razmerah, niti eden zaposlen pri Zadrugi ni nikdar prejel niti ene same nadure, čeprav naši časniki delajo v večernih urah, ob koncu tedna in na praznike. Prav tako tudi časniki že 10 in več let sami fotografirajo, pred 10 leti smo pa tudi poiskali na globalne tržišču najcenejšo tiskarno - v Padovi. Veseli smo, da se zavzema za reformo sistema dodelitve prispevkov manjšinskim ustanovam, “kjer bodo vrtničarstvo in osebni interesi postavljeni v kot na račun porazdelitve, ki bo nagrajevala združevanje in kakovostno delo (vanje)”. Novi glas je namreč v zadnjih 20 letih EDINI primer združevanja na medijskem področju. In kdor se na naš materni jezik kaj razume, dobro ve, da ga gojimo na visoki kakovostni ravni.

Izjave g. Furlaniča odpirajo vprašanje o tem, ali informacije, ki jih prejema komisija, odražajo realno stanje ustanov ali pa g. Furlanič nima zadostnih kompetenc za ustrezno branje in premerjanje bilanc.

Povejmo na glas

Ne rešujmo krize z iluzijami

V času, ko je kriza še kako na delu, se vsaj v tukajšnjem delu Evrope visoka politika zelo rada poslužuje namigov in spodbud, da je hujše že mimo, da smo na pričetku prelomnega izboljšanja in torej lahko povsem mirni. Gre za način, ki morda učinkuje in razbremenjuje, čeprav je dolgoročno zagotovo več kot škodljiv, saj ljudi nekako uspava, da prelagajo soočenje z nelagodnimi problemi nekam na nedoločeno jutri. Seveda je takšen pristop k javnosti premišljen in igra na tisto struno v človeku, ki raje vidi olepšano resnico kot pa odkrit spopad z življenjskimi stiskami. Z drugimi besedami: lepa iluzija je nadvse privlačna, resnica takšna, kot je, pa neprijetna in grda. Vsekakor prodajanje iluzij s strani visoke politike ni dobro znamenje, saj je namreč prva, ki bi se morala naravnost in brez izmikajočih zakrivanj obračati na svoje državljanke z vsemi obstoječimi podatki. Le-te najboljše pozna in le z njimi je mogoče lastne ljudi zares motivirati, za kar pa so potrebne jasne ideje. Teh navedena politika najbrž nima in je tudi to razlog, da se toliko bolj poslužuje iluzij. Toda takšno obnašanje je neresno, ker številke o resničnem trenutnem stanju vendar prihajajo na dan. V Italiji se je brezposelnost povzpela na 13,6%, kar je za en odstotek več kot v istem obdobju lani, in je sedaj dosegla raven iz leta 1977. Brezposelnost med mladimi tja do 24. leta se je povzpela na 46%, na jugu države pa celo na skoraj 61%. Samo v prvem trimesečju tega leta je propadlo več kot 3600

podjetij oziroma tvrdki, se pravi 40 na dan, kar pomeni 22% več kot v istem trimesečju lani. Istočasno se zmanjšuje število barov, gostiln in restavracij, trgovin s prodajo avtomobilov, trgovin na drobno, npr. za obleko in obutev ter hrano. Nemara, ampak res nemara, ljudem uradna zatrdjanja, da je krize konec, sicer go-dijo, toda v žepih je pač tisto, kar je, in tega je gotovo vse manj, ker se cene vztrajno višajo, plače pa jim v tem smislu se je nakup hrane bodisi v trgovskih središčih bodisi v trgovinah na drobno v slabem letu zmanjšal za šest ali celo sedem odstotkov. Toda težje kot je življenje, glasnejša so prepričevanja, da je vse v redu in prav, da smo na pravi poti in da bo, tako rekoč, že jutri bolje ali povsem dobro, kar so gotovo izjave, ki so na meji žaljivosti in cinizma. Priznan angleški ekonomist je pred kratkim izjavil, da bi bila dandanes dolžnost politike povedati ljudem, kako je v resnici: pričnejo naj sprejemati resnico, da življenjska raven še dolgo časa ne bo na tisti višini, kot je bila pred desetimi leti. To bi bilo brez dvoma najbolj koristno, dodajamo, toda politika žal tega ne dela in še naprej vsepovprek trosi bleščavo iluzij, se pravi varljivo resnico. Varljivo resnico, ki bo krizo zanesljivo le podaljševala in preprečevala, da bi se z njo odkrito in samozavestno spopadli ter jo na ta način dosti prej premagali.

Janez Povše

Papež Frančišek v Redipulji

Ob 100-letnici začetka prve svetovne vojne bo sveti oče Frančišek kot “romar miru” 13. septembra obiskal kostnico v Redipulji, kjer so posmrtni ostanki več kot 100 tisoč vojakov. Tam bo molil za žrtve vseh vojn, je napovedal ob koncu prejšnjega tedna na srečanju z zastopniki italijanskih orožnikov. Papeževa prisotnost bo pomagala naši Cerkvi in sestrskim Cerkvam, ki imajo v Ogleju svojo “mater”, da nadaljujejo pot prečiščevanja spomina, sprave in miru, da bi mladi rodovi imeli prihodnost upanja, piše v tiskovnem sporočilu nadškofije. V Redipulji bo - ob isti obletnici - dne 6. julija velik koncert prijateljstva, ki ga bo dirigiral Riccardo Muti. Udeležili naj bi se ga predsedniki Italije, Avstrije, Hrvaške in Slovenije.

Naredimo korak naprej!

Moč srca

Aprila sva se z možem pridružila romarjem v Sveti deželi. Kljub naporom lahko rečem, da sva svete kraje doživela v vsej duhovni polnosti. Zato sem še večjim veseljem spremljala tridnevno potovanje papeža Frančiška k vhodnim vratom naše vere. Še posebej me je nagovoril bratski objem papeža, rabina in muslimana pred zidom obkrovanja. Kar se je v preteklosti zdelo nemogoče, je postalo resnica, ki dokazuje, kaj vse zmore moč srca in odprtost duha. V medverskem dialogu že dolgo slišimo pozive k strpnosti, k spoštovanju drug drugega, k iskanju tega, kar nas druži, toda ljubezen je nekaj več. In prav to nam je pokazal in dokazal papež Frančišek, ko je, kot brat brata, preprosto in srčno objel predstavnika judov in muslimanov. Lahko bi šlo le za vljudnost ali toleranco, s številnimi pozdravi in diplomatskimi nagovori, toda ne, pred zidom obkrovanja se je izven protokola zgodila najbolj preprosta človeška gesta, zgodil se je objem, ves svet je lahko spoznal, kaj zmore moč srca. O, da bi bili tudi mi sposobni kaj takega! Toda papež Frančišek je eden, v današnjem kaotičnem svetu bi potrebovali več takih voditeljev. Tako kot je Valentin Vodnik v svojem času Slovencem napisal Ilirijo oživljeno, sedaj papež Frančišek piše in oživlja odo vere, upanja in ljubezni vsemu svetu, tudi nam.

Naš venčani maj se je iztekel, doživeli smo veliko dobrega in hudega. Še nismo pozabili ljudi, ki jih je prizadela ledena ujma, že smo bili priča stoletnim poplavam na Balkanu. Maj, najbolj opevani mesec, so zasenčili posnetki

ljudi, ki jim je voda odnašala hiše, živino, in kar je najhuje, domače. Narava ne prizanaša in v takih trenutkih začetimo nemoč in majhnost. In prav v majhnosti se zgodi moč srca, kot plaz sta se prebudili solidarnost in ljubezen do bližnjega. Mislim, da ni bilo človeka, ki ne bi želel po svoje pomagati. Kot sodelavka Karitas sem konec prvega tedna zapisala: "Niti za rojstni dan nisem imela toliko klicev kot ta teden, ko so ljudje spraševali, kaj in kako lahko pomagajo". Škoda, da nas mora združiti nesreča, da začetimo moč srca. Moč srca je bila prisotna tudi ob Majniški deklaraciji na Prešernovem trgu. Zelo, zelo so se nekateri trudili, da bi ta dogodek prikazali kot ozko politično okno, kaj okno, lino, ki ne vidi jutranje zarje slovenske pomladi. O tem je bilo napisanega veliko, toda mene ne nagovarja toliko množica, bolj mi je všeč drža posameznika in teh posameznikov je med Slovenci – hvala Bogu – veliko. Še najbolj mi je dala misliti izjava umetnice, ki jo zelo spoštujem in je slovenskemu narodu dala veliko več kot brezplačna parkirišča. Rekla je: "Moram pred Prešerna, da pokažem otrokom in vnukom, da sem storila to, kar sem bila dolžna storiti!" Malo manj srčne in čuteče so bile priprave na volitve v Evropski parlament. Lepo in prav je, da so naši vrli kandidati govorili, obljubljali – mladi bi rekli nakladali –, kaj vse bodo postorili za nas. Lepo

jih je bilo poslušati, meni se je zdelo, da so vsi iz ene stranke, kajti približno enako so vsi obljubljali oživitev gospodarstva, skrb za mlade, starejše, družine, okolje, celo na medvede niso pozabili. Ponujali so nam brezplačno blagostanje, kot da je Evropa

močjo duha in srca, naredili vse za narodov blagor in skupno dobro. Najlepša slika celotnega dogajanja mi je bila skupna fotografija izvoljenih. Le srečno pot in Bog z vami vam rečem. Kljub vsem tem dogodkom in hvalisanju o rasti

na eni strani bogata teta, ki nam bo dala vse, kar rabimo, na drugi strani pa hudobni stric, ki nas bo zasušil. Dragi politiki, vaših tet in stricev imamo dovolj, mi potrebujemo modre in srčne predstavnike slovenskega naroda, ki je znal svoj ponos in vero ohraniti v najbolj težkih časih zgodovine. Evropa smo namreč mi, tisti, ki boste šli v Bruselj, pa ste le v službi naroda, ki vas je izvolil, da boste s svojim znanjem in sposobnostjo, predvsem pa z

brezposelnosti je med nami veliko ljudi, ki so zaradi izgube službe postali apatični. Sram jih je, ker svojim otrokom lahko pokažejo le potrdilo, da so prijavljeni na zavodu za zaposlovanje. Mineva že 5 let, odkar so se začeli kazati prvi znaki finančne in gospodarske krize. Večina ljudi, ki so izgubili službo, ostaja brezposelnih že več let, pridružujejo pa se jim še novi. Med prosilci pomoči bi težko izpostavili starostno ali izobrazbeno strukturo, kajti

nezaposlenost se je zajedla v vse pore družbe. Je pa res, da jih večina med njimi prihaja iz gospodarstva, a nam to kaj pove? Prihajajo mladi, ki so sami ali imajo celo družino in so izgubili prvo službo, še posebej težko dobijo novo zaposlitev osebe, starejše od 45 let, da ne govorimo o tistih, ki jim manjka le nekaj let do upokojitve. Vse večji problem postaja prezadolženost. V porastu so izklopi elektrike, ogrevanja, deložacije, pri več kot polovici prosilcev so to enostarševske družine samohranilk z otroki. Ko vidim pred sabo tako mammo, mi pride pred oči gospa poslanka, ki je še pred leti razlagala, da matere ne potrebujejo moža in otroci lahko živijo tudi brez očeta. Danes vidimo, da je prav tem najtežje in da je prav družina tista, ki v slogi najbolje rešuje svoje križe in težave. V tem kontekstu pa moram pohvaliti tudi našo državo, ki se ni kot pijanec plota držala črke zakona, temveč je resnično v moči srca začutila problematiko.

Zaradi izpada evropske hrane je nastal problem pomoči socialno ogroženim. Saj smo zbirali in tudi zbrali, hvala vsem, ki ste darovali, vendar je bilo še vedno premalo. Pri karitas prejema v Sloveniji pomoč več kot 125.000 oseb in za to je potrebno kar veliko. Stalno smo opozarjali in pisali in tako je vlada RS na predlog Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti odobrila črpanje 1.200 ton hrane iz blagovnih rezerv. Taki posegi so sicer

namenjeni reševanju ljudi v katastrofah in nesrečah, sicer pa, kaj je padec gospodarstva in veliko število brezposelnih drugega kot narodna katastrofa! Potrebno pa je sicer videti širše, morda je stanje, ki se nam je zgodilo, res katastrofalno, toda moja mama, ki je doživela vojno, je vedno rekla: "Raje jem močnik v miru, kot kokoš v vojni". In po svetu je veliko vojn, lakote in nasilja. Če so se v prvi svetovni borili za nova ozemlja, v drugi za prevlado narodov, se sedaj borijo za prevlado znotraj enega naroda, brat ubija brata. A niso to novodobni Kajni in Abeli? To je tista prava katastrofa srca, ki je v sramoti in večem kamen spotike. A nam je res bila potrebna Huda jama, Teharje, Kočevski rog in še kaj? A je res potrebno stoletje, da si drug drugemu priznamo resnico in odpustimo? Nisem pristaš referendumov, saj mislim, da se pametni ljudje znamo zmeniti tudi drugače, vendar bom tokrat šla in glasovala za popolno odprtje arhivov. Ne za politične stranke, marveč samo zato, da bo ta Damoklejev meč, ki že dolgo visi nad nami in nas ne pusti dihati, enkrat končal zgodbo o Kajnu in Abelu. Za končanje te zgodbe pa je potrebno veliko več kot referendum, potrebna sta moč srca in duh odpuščanja. Tudi mi imamo številne zidove žalovanja, imamo pa tudi moč srca, da tako kot papež Frančišek preprosto pokažemo, da smo sposobni več kot le strpnost in toleranco, da končno naredimo korak naprej in dokažemo, da smo sposobni tudi ljubezni in preprostega objema, končno smo vsi sinovi in hčere sloveče matere. Pa vse dobro vam želim!

Jozica Ličen

Ob Prazniku špargljev pomenljiva razstava Štandrež v prvi svetovni vojni

V spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu je med Praznikom špargljev bila na ogled razstava Štandrež v prvi svetovni vojni, ki si jo je zamislil dr. Damjan Paulin, dobro poznan kulturni delavec, domačin z Jeremitišča. Na odprtju je udeležencem povedal nekaj zanimivih podatkov o štandreški vasi v hudih vojnih časih. V celoti objavljamo ta njegov prispevek.

Štandrež je bil od leta 1866 do leta 1927 samostojna občina. Površina štandreške katastrske občine je znašala 553 hektarov. Od teh je bilo 448 hektarov obdelane zemlje, 105 pa neobdelane (ceste, vode, stavbe in neproduktivne površine). Leta 1910 je bilo v Štandrežu 1743 prebivalcev (816 moških in 927 žensk). Velika večina se je ukvarjala s kmetijstvom. V tem letu se je v Štandrežu rodil 101 otrok. Leta 1910 je bil izvoljen za štandreškega župana kmet Andrej Lutman, rojen 6. junija 1867. V letu 1910 je avstrijska vojaška oblast začela pritiskati na štandreško občino, da bi na Rojcah zgradila vojašnici. Strokovnjaki avstrijske vojske so izdelali načrt

za vojašnici in občina je leta 1911 sklenila, da vojašnici zgradi pod pogojem, da ostaneta v najemu vojaški upravi vsaj za dobo 25 let. Vojašnici so zgradili leta 1913 in ju poimenovali po Francu Jožefu. Na štandreškem letališču so avstrijske vojaške oblasti organizirale šolo za letalce. V obdobju pred prvo svetovno vojno je bil v Štandrežu za dušnega pastirja kurat Josip Kosovel, ki je v vas prišel leta 1896. Leta 1900 je zgradil novo veliko cerkev. Atentat na prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Sarajevu je dal Avstro-Ogrski povod, da je julija 1914 napovedala vojno Srbiji;

vojna se je kmalu razširila tudi na Rusijo. Naše kraje je vojna vihra zajela maja 1915, ko je Italija stopila v vojno. Štandrež se je znašel v prvi bojni črti. Avstro-ogrsko vojska se

je umaknila preko Soče in utrdila levi soški breg, kjer je skupala strelske jarke in topovska gnezda. Velike topovske kalibre je utrdila tudi v Jeremitišču. Največjo obrambno linijo pa so zgradili na obronkih Krasa in na hribovitem predelu na severu Gorice. Italijansko topništvo je z desnega brega Soče obstreljevalo Štandrež in poleti 1915 so umrle prve civilne žrtve. Italijanske granate so imele za cilj predvsem štandreški zvonik, na katerem so avstrijski vojaški imeli opazovalnico. Časopis Slovenec poroča, 5. oktobra 1915, da je cerkev v Štandrežu porušena.

Ko se je fronta približala Soči in so padale na Štandrež prve granate, se je začelo izseljevanje prebivalstva v notranjost Avstro-Ogrske. Ker so ljudje upali, da bo vojne kmalu konec, se je večina štandreških družin najprej ustavila v bližnjih krajih (Vrtojba, Bilje in druge bližnje vasi), od koder so se ob vojnem zatišju in v nočnih urah vračali na svoje domove. Nekateri so tudi obdelovali manjše površine zemlje, da so si

priskrbeli nekaj hrane. Ko se je vojna vihra razdivjala in še posebno, ko so italijanske čete avgusta 1916 prekorčile Sočo in zasedle tudi Štandrež, so se prebivalci umaknili v bolj oddaljene kraje Avstro-Ogrske. Zaradi hudih razmer jih je veliko umrlo, predvsem tistih, ki so bili po raznih taboriščih. Domačine, ki so jih italijanski vojaški našli doma avgusta 1916, so pregnali po Italiji. Tudi štandreški kurat Kosovel je bil prisiljen zapustiti Štandrež in se je umaknil v Lokavec pri Ajdovščini, župan Lutman pa se je umaknil v Leskovec pri Krškem na Dolenjskem. Tudi nadučitelj in občinski tajnik Leopold Furlani je preživel vojna leta v begunstvu v Ljubljani. Leta 1913 je kurat Kosovel zaupal orgljanje v štandreški cerkvi dvajsetletnemu Francu Lupinu. Pred vojno je bil vpoklican v vojsko in bil na ruski fronti zajet. Kot vojni ujetnik je bil tri leta v ruskem ujetništvu. V avstro-ogrsko vojsko je bilo vpoklicanih več kot tristo štandreških fantov in moč med 18. in 50. letom starosti. Največ se jih je bojevalo v Galiciji na ruski fronti in na Tirolskem. Na teh frontah jih je padlo več kot 50, prve žrtve že leta 1914. Vojna je popolnoma uničila Štandrež, poleg vojaških je povzročila tudi več kot 20 civilnih žrtev. Tem je treba dodati še nad 40 umrlih v begunstvu. Vojna je zapustila tudi veliko invalidov in sirot. Ko so se prvi begunci vrnili v Štandrež, so našli: - popolnoma uničenih 164 bivališč in gospodarskih poslopj; - zelo poškodovanih 67 bivališč in

gospodarskih poslopj; - srednje poškodovanih 36 bivališč in gospodarskih poslopj; - lahko poškodovanih 14 bivališč in gospodarskih poslopj. Cerkev, šolska stavba in občinsko poslopje so bili skoraj popolnoma uničeni. Pokopališče je bilo razkopano, vodnjaki so bili deloma zasuti. Ceste so bile zelo poškodovane, granate so razkopale polja in povsod so bile žične ovire. Veliko nevarnost so predstavljale neizstreljene granate in druga municija. Veliko preglavic so povzročale tudi miši in podgane, ki so se v vojnih letih neverjetno razmnožile po vsej občini. Ker so bili higienski pogoji hudi tudi zaradi okužene vode, so se širile razne bolezni. Ob ljudskem štetju 1921 je bilo v Štandrežu 296 družin s 1525 prebivalci. V barakah je stanovalo 82

družin. Načrte za ureditev Štandreža je leta 1920 izdelal arhitekt Maks Fabiani. V letih 1921-1926 je bilo na štandreško občino predloženih 105 prošenj in načrtov za obnovitvena dela in za gradnjo novih stanovanj in gospodarskih poslopj. Junija 1919 je bilo v Štandrežu 350 šoloobveznih otrok, od teh se jih 50 še ni vrnilo iz begunstva. Prvi razred naj bi obiskovalo 110 učencev. Vpis v prvi razred naj bi bil tako visok, ker bi ga obiskovali tudi starejši otroci, ki se med vojno niso šolali. Nadučitelj Rihard Orel je 25. septembra 1920 naznanil, da se šolsko leto začne 1. oktobra 1920 v obnovljenih šolskih prostorih. Nekateri razredi so imeli pouk zjutraj, drugi pa popoldne. Občinsko poslopje so obnovili in avgusta 1920 se je županstvo preselilo iz barake v obnovljene prostore. Kurat Josip Kosovel je v Štandrežu krstil prvega otroka 12. maja 1918 v leseni baraki na Pilošču. Kasneje so zgradili večjo leseno barako, postavljeno na zemljišču sedanje orožniške postaje. Junija 1923 so obnovljeno cerkev blagoslovili in vanjo preselili Najsvetejše. Maja 1924 jo je goriški nadškof Fran B. Sedej ponovno posvetil in mazelil. Aprila 1924 je štandreška kuracija postala samostojna župnija. Na Božič leta 1926 so zadonele tudi nove orgle. Leta 1927 je fašistična oblast ukinila štandreško občino in njeno ozemlje priključila goriški občini.

POGOVOR Srebrnomašnik g. Karel Bolčina

“Sejati, sejati, sejati. Bo že kdo drug pobiral sadove!”

G. Karel Bolčina, dekan štandreške dekanije, bo naslednjo sredo obhajal srebrno mašo. V širšem slovenskem prostoru je morda znan kot izvedenec za cerkveno pravo, v pastoralnem območju Soča-Vipava, kjer deluje že vrsto let, oz. na Goriškem pa kot nezamenljiv župnik v več vaseh. Hvaležni smo mu, ker si je kljub številnim obveznostim vzel čas za pogovor za naš teden.

Pri tako lepi obletnici gre prva misel na začetek te vaše “zgodbe”. Kako se je rodil vaš poklic?

Najprej se dogovoriva, da se bova tikala, saj se pozna že dolgo in bi mi vikanje pomenilo prej nelagodje kot pa spoštovanje.

Poklic se ne rodi. Vsak izmed nas ima v svojem življenjskem nastavku že izdelano pot, potrebno je le prislusniti in se pustiti voditi. Tudi o sebi sem prepričan, da se ta zgodba ni začela tako, kot se rojevajo in umirajo človekove želje, njegovi načrti in dejanja. Bog ima z vsakim izmed nas poseben načrt, naša naloga je, da si vzamemo čas in primerno obliko za njegovo odkritje. Morda mi bo kdo izmed bralcev nasprotoval: če je že vse zapisano v našem DNK, potem smo bitja brez svobode in osebne volje! Na to upravičeno in razumljivo mnenje bi se odzval takole: Bog je ustvaril svet harmonije, ki ga je prav svoboda - kot neodvzemljivi Božji dar človeku - zmaličila in ranila; v Božjih očeh pa je ostala želja po polnem odnosu med Bivajočim v življenju (Bogu) in hrepenečim po življenju (človeku). Zato je stvarnik vsakemu izmed nas ponudil posebno poslanstvo, ki je različno drugo od drugega (ali kvečjemu le podobno), da bi z njim oblikovali mozaik urejenega vesolja. Kdor išče, najde in sprejme Božji načrt, “soustvarja” z Bogom, postane dopolnjevalec še neurjenega kozmosa; nasprotno pa ostaja v neredu in kaosu tisti, ki živi brez življenjskega cilja in se ne čuti družbeno bitje.

Kdo so bili moji vzorniki? Tisti, ki so razumeli Božji načrt v svojem življenju: starši, ki so se ponudili, da so mi dali telesno obliko življenja, učitelji in vzgojitelji, skavtski voditelji, prijatelji, na poseben način pa “moj” župnik - naš “monsijnor” in množica preprostih oseb, ki so molile in še molijo za razsvetljenje v Svetem Duhu. A ne morem mimo nadškofa Cocolina, ki je, meni prikrito, molil za moj duhovni poklic.

Kako se spominjaš 25. junija, dne svojega mašniškega posvečenja, pred 25 leti?

No, glede tega sem šele kasneje spoznal nekaj zelo zanimivega: tisti dan sem krenil (peljali so me prijatelji v “nobel” avtomobilu) s Svete Gore proti Ogleju, na poti sem obiskal še grob svoje pokojne mame. Na Sveti Gori Mati Marija drži novorojeno Dete v svojem naročju. Ikona patriarha Grimaldija izpostavlja začetek Marijinega Božjega materinstva. Oglejska bazilika je posvečena Mariji Vnebovzeti, dogodku, ki je po Jezusovem

vstajenju dal človeku dokaz, da smo tudi ljudje sposobni prestopiti prag večnosti z dušo in telesom. Oglejsko vnebovzetje predstavlja sklep zemeljskega popotovanja. Vmes obisk groba mame Irene, ki mi je dala telesno življenje in začela mojo pot (Sveta Gora) in sedaj čaka svoje vstajenje (Oglej-Vnebovzeta). S sv. Janezom Pavlom II. sem tudi jaz izrekel “Totus tuus” in danes čutim, da me je Marija na prav poseben način sprejela v svoje varstvo in vodstvo.

Katero so bile nato glavne “etape” tvoje do sedaj prehojene poti?

Meni je bila in je še vedno zelo všeč zgodovina, za kar se moram zahvaliti svojemu licejskemu profesorju. Nisva bila sicer na isti svetovnonazorski valovni dolžini, a bil je pošten. Naučil nas je, naj gledamo vedno kritično na preteklost in zgodovinske dogodke. To mi je zelo ostalo v spominu, tako da me še danes ne privlačujejo kronološka sosledica dejanj in življenjepisi pomembnih osebnosti, ampak vpliv, ki so ga imeli v družbi, in pečat, ki so ga zapustili potomcem. Tudi moja življenjska kronologija mi ni najbolj simpatična, pač pa se vedno vprašujem, ali sem izpolnil svoje poslanstvo v tistem kraju in tistem času, kamor sem bil postavljen; ali sem torej bil dovolj duhovnik-služabnik kra-

sem le župnik ali, če se jim zdi, dekan Karlo. Veselim pa se vseh tistih kratkoročnih ciljev, ki smo jih načrtovali skupaj s člani župnijskih pastoralnih svetov in so bili v korist vsem. Moje “etape” so torej prazniki prvega svetega obhajila, birme, poroke... pa tudi pogrebi, saj čutim, da s pokojnikom tudi

sam dosegam cilj in ga ob slovesu s tega sveta prepuščam Očetu.

Biti duhovnik v današnjem svetu je gotovo poseben izživ: je bila formacija, ki si jo prejel, primerna za stvarnost, s katero se v teh letih ukvarjaš?

Velikokrat se med svojimi premišljevanji vprašujem, kaj sem naredil, da sem vreden živeti tukaj in sedaj. Rojen sem bil pred koncilom, duhovniško formacijo sem prejel po koncilu. Bivam v Italiji, v srcu rimske bogate kulture in zibelke Evrope, a sem Slovenec, člen slavnega slovanskega življa, ki je bil tepen, a viharško kljubovalen. Začetek svoje življenjske poti in osnovno formacijo sem doživel v dvajsetem stoletju, razdajam se v enaindvajsetem. Obvladam dva jezika, s katerima objemam levo in desno polovico evropskih pljuč. In končno: naj bo blagoslovljen milostni trenutek, ko me je nadškof Bommarco s svojimi svetovalci poslal na študij v Ljubljano in Videm, da zrem danes z enim očesom proti Panoniji, z drugim proti Padski nižini. Pod takimi pogoji mora biti formacija imenitna. In je tudi bila. Toda, ali sem znal v svojem bivanju sprejeti njeno sporočilo in vsebino ter jo udeležiti, je pa drugo vprašanje. Človeško, duhovno, kulturno, znanstveno oblikovanje je bilo odlično, moja aplikacija pa... naj drugi sodijo.

Te je Sveti Duh kdaj “prese-netil”?

O, ja, pa še kako! Povem zgodbo, pa ne da bi netil sumničnej ali očitkov. V štandrežu se je mestna občina odločila, da bo preuredila vaški trg pred cerkvijo in župniščem. Tudi mene so vprašali za mnenje in nasvet; ker sem svobodno bitje, sem se svobodno izrazil. Nekaterim pa načrt ni ugajal in so (nalašč ali slučajno, ne vem) iskali “krivca” za “uničenje” starega trga prav v meni. Takrat ni bilo lahko, ker sem bil deležen “sladkih” besed kar sredi poti, po-

noči so kričali in “prepevali” pod mojim oknom ipd. Nekaj časa sem potrpel, končno pa sem šel do nadškofa Dina in mu povedal, kaj se dogaja. Namreč: meni ni bilo hudo, ker se je dogajalo, kar se mi je pač dogajalo: hudo mi je bilo, ker je zaradi mene prihajal razdor v vas. Nadškofa sem vprašal, ali

lovni teden, pustim, da vstopijo v moje srce besede Michela Quoista: “Gospod, nočoj, ko je vse utihnilo in ko v svojem srcu bridko občutim ta ugriz samote, ko mi ljudje požirajo dušo, pa se počutim brez moči, da bi jih nasitil, ko mi ramena teži celotni svet z vsem svojim bremenom bede in greha, ti ponavljam svoj ‘da’, ne z veseljem nasmehom, ampak počasi, zavešno, ponižno. Sam pred teboj, Gospod, v večernem miru” (iz molitve Duhovnik moli v nedeljo zvečer). Molitev je sicer daljša; v njej se avtor zahvaljuje, da se je lahko daroval svojim ovčicam, čeprav so oni na večer polni veselja in skupaj v družini, on pa izprazen in sam.

Čutim, da je vsaka nedelja in vsak praznik res dan Cerkev, dan skupnosti, dan srečanja, dan darovanja in prejemanja, dan nasmehov in pozdravov, dan stiskov rok in prijateljskega klepetanja. Me res izčrpa, a to je kot na porodniški postelji. Trpljenje poroda in sreča rojstva. Vsaka nedelja, vsak praznik je najlepša pastoralna izkušnja. Najtežje? Hm ... Pustimo to. Bog

že ve. Saj tudi sam rad marsikdaj kaj sodim in kritiziram, a končno se zavedam: Bog že ve. Njemu prepuščam.

Katero je glavno spoznanje, do katerega si se dokopal po 25 letih duhovništva?

V Pevmi, kjer so pokopani moji starši, je bil postavljen do nedavnega izredno lep nagrobni spomenik pok. inž. Rustji. Na njem je Tone Kralj izdelal mozaik Jezusa sejalca. Vsakokrat, ko sem šel mimo, sem se zagledal v to podobo in se zamislil v Jezusove besede: “Eden seje, drugi žanje” (Jn 4,37). Tudi kmetovalec seje, a jeseni pobira sadove. Tudi učitelj seje, a junija piše spričevala. Tudi delavec seje, a prejema mesečno plačilo. Duhovnik seje, seje, seje..., a navadno ne doživi sadov. Potrebna je močna, globoka in iskrena vera, da eden seje, drugi žanje. In to sem ugotovil in sprejel v svojem življenju: sejati, sejati, sejati. Bo že kdo drug pobiral sadove!

Nadškof Redaelli je nedavno opozoril, da je današnje po-

“Srčno si želim, da bi se Cerkev zavedala svoje majhnosti in ne objokovala svoje klerikalistične preteklosti”.

manjkanje duhovniških poklicev povezano s krizo družine... Kaj bi ti svetovali za izhod iz teh dveh kriz?

Deloma se strinjam z g. nadškofom. Kar družina sadi in zaliva, to bo tudi uživala. Če kmet vsadi pol kilograma krompirja, ne bo iz zemlje izkopal celega ‘zaklja’. V tem smislu ima prav nadškof in z njim mnogi cerkveni učitelji.

Vendar sem jaz nekoliko drugačnega mnenja. Kaj bo naredil človek, ki bo žejen? Iskal bo

vsako možno obliko, da pride do vode. Ne do brezalkoholnih ali celo alkoholnih pijač, dovolj mu bo voda. In kaj bo naredil lačen človek? Celo kradel bo, da bi lahko potešil svojo lakoto, čeprav se bo zavedal, da ga to lahko stane kazni in zapora. Smo lačni duhovnikov? Jih potrebujemo? Smo žejni Božje besede in evharističnega kruha? Če smo, bomo iskali vse možne načine in oblike in možnosti - tudi za ceno trpljenja in zasmehovanja -, da bomo imeli dovolj duhovnikov, “sacerdotes”, torej tistih, ki nas posvečujejo, povezujejo z Bogom. Temu sledi popolnoma naravno vprašanje: ali si želimo svetega življenja, torej življenja v navezi z Bogom? Če si ga, bomo naredili vse, da bi imeli posrednike med Bogom in ljudmi. Ker pa mnogi zamenjujejo Boga za bencinsko črpalko, ki jo prosiš pomoči, le ko se izprazni rezervoar, in ker so drugi prepričani, da je za očiščenje grehov dovolj pomežikniti Bogu kar tako, na štiri oči, brez zakramentalne odveze, ne potrebujemo duhovnikov. Ker jih ne potrebujemo, jih ne iščemo, ker jih ne iščemo, ne molimo, ker jih ne izmolimo, jih nimamo. V mnogih naših župnijah molimo za nove duhovne poklice. Ste kdaj prešteli (“siquidem numerari odiosissimum est”...), koliko vernikov moli v ta namen? Koliko jih verjame v moč molitve?

Imeli bomo duhovne poklice, ko jih bomo pogrešali in prosili zanje. Do tedaj pa ... Prepuščam vam odgovor!

Pred nekaj meseci je v slovensčini izšel prevod knjige tvojega sobrata g. Sinuheta Marotte “Supplet ecclesia”. Kakšno Cerkev vidiš ti v naših krajih čez 25 let?

Zbirka esejev me je zelo navdušila, ker bi tudi sam napisal enako. To ni pogled črnogledega in potrtega duhovnika na svoje rojstno mesto, ampak objektivno in resnično odstiranje kulis in pajčevine, ki prekrivajo dejansko stanje. Dovolj mi, da glagol “vidiš” spremenim v “pričakuješ”. Pričakujem, da bodo škofje razumeli znamenja časa. To že dela papež Francišek, a ima malo privrženec. Srčno si želim, da bi se Cerkev zavedala svoje majhnosti in ne objokovala svoje klerikalistične preteklosti. Upam, da se bomo duhovniki (kolikor nas pač bo - naj mi Bog odpusti, če predpostavljam, da tudi jaz bom) posvečali svojemu duhovniškemu poslanstvu povezovanja stvari s Stvarnikom: oznanjevanje, bogoslužje, opogumljanje. Ne pričakujem, pravzaprav niti “nočem”, velikega številu duhovnikov. Številčnost navadno ne vstopa vzporedno s kakovostjo. Svetega Duha prosim, da bodo tisti, ki bodo takrat duhovniki, duhovniki z vsem srcem, v službi vseh ljudi. Sam že od svojega “prezbiteralnega rojstva” stalno pravim in zatrjujem: dajmo in dovolimo vernim laikom svojo vlogo, ki jim pripada po Božji volji, v moči krsta. Kdo bo vodil župnije? Kdo bo vzdrževal Cerkevno imovino? To niso vprašanja po Božji volji! Prafare in fare si je zamislil človek! Kristus ni imel niti vzglavnika, kaj šele imovino! V prihodnosti torej vidim Cerkev, ki živi iz svojega krsta, v moči medsebojne ljubezni, hvaležna za darove zakramentov, ki jih bo obhajala v veri in duhovnem veselju.

Danijel Devetak

Simboli so pomembni, pričajo o nas samih

Spominska plošča za kmete izpod Ratitovca - dolg do Filipa Terčelja

V petek, 23. 5. 2014, je bil ustanovljen odbor za postavitev spominske plošče konec maja 1945 "izginulim" kmetom iz vasi pod Ratitovcem. To so tisti kmetje, za katere sta se zavzemala duhovnika Filip Terčelj in Franc Krašna, ki sta bila 7. 1. 1946 zahrbtno umorjena v Štulčevi grapi v Davči. Na srečanje, ki je potekalo v Sorici, so bili povabljeni sorodniki žrtev; sestanka so se udeležili tudi soriški župnik g. Mirko Turk, predsednik KS Sorica Primož Pintar in župan občine Železniki mag. Anton Luznar, dipl. inž. Alojz Žumer ter pobudnik srečanja g. Slavko Gartnar. Pogovarjali smo se o zgodovinskem ozadju po vojni izginulih kmetov, o napisih na spominski plošči, o mestu postavitve in o financiranju spominske plošče. Kakšen bi moral biti ta spomenik, da ne bi bil žalitev? Kdaj pieteta do pokojnih postane sovražni govor? Kdaj spomenik postane žalitev? To, kar je na sestanku močno izstopalo, je bil pogovor o strahu in nevarnosti, da bo plošča razumljena napačno, da bo povzročila novo sovraštvo in prepire, da bodo nasprotniki nanjo narisali kljukaste križe in jo oskrunili. Svojci so povedali, da še vedno doživljajo grožnje in prejemajo nasvete, naj v imenu strpnosti, sožitja in miru ne dajo dovoljenja za vpis svojcev na spominsko ploščo. Nekateri, ki so že dali svoj podpis, so se kar naenkrat premislili. V javnosti pogosto slišimo glasove o revanšizmu, o poskusih rehabilitacije kolaborantov, o potvarjanju zgodovine. Seveda se tu odpre nešteto vprašanj. Se po vojni pobitim in izginulim sploh sme postaviti spomenik? Kakšna je razlika med pieteto do pokojnih in zburjanjem nestrpnosti? Kakšna je razlika med zgodovino in potvarjanjem zgodovine? Je potvarjanje zgodovine tudi to, če se predstavijo gola dejstva, npr. medvojni in povojni poboji, ki jih je izvajala takratna

sodelovali z okupatorjem? Mar ne tudi zaradi zamočanih dejstev, zaradi povojnih pobojev, zaradi cenzuriranja dialoga o različnih pogledih na zgodovino in zaradi paranoje, ki so jo ustvarjali in jo očitno še vedno ustvarjajo prenasalci udbovskih groženj? Največji paradoks in skrivnost pa je, da so pismonoše udbovskih groženj tudi žrtve komunizma. Lahko zločin opravičujemo z zločinom? Lahko povojne poboje opravičujemo z grehi pobitih? Zakaj se še danes ne ve, zakaj je bilo 24 mož iz podgorskih vasi odpeljanih, kam so bili odpeljani, kaj se je z njimi zgodilo? Kakšen je bil status teh ljudi? So bili domobranci in izdajalci ali so bili graničarji, prisilno mobilizirani v nemško vojsko? Gotovo medsebojno obtoževanje ne vodi nikamor; prav je, da vsakdo prizna svojo krivdo, le tako se bomo razbremenili tega, kar nas teži. Toda potrebno je ugotoviti, za kaj je šlo. Pomembno je, da smo odprti za resnico in za spravo. Imamo resnico rajši kot mite, ki smo jih ustvarili? Postavljamo resnico pred svoje predstave o resnici? Ljubimo resnico bolj kot svojo ideologijo? Zmremo prisluhniti različnim pogledom in stopati v strpen medsebojni dialog, ki upošteva določene standarde, med katere spada tudi pravica do groba? Brez teh temeljev je naša družba utemeljena na nasilju, laži in pravici do groba in spomin na rajne spada med temelje človeškega dostojanstva. Terčelj in Krašna sta se zavzemala za družine v vaseh pod Ratitovcem. Kako naj postavimo Terčelja na oltar in kako je Terčelj lahko naš na-

rodni junak, če še 70 let po izginotju kmetov iz vasi pod Ratitovcem le-ti nimajo niti spominske plošče? Sploh razumemo, kaj je pieteta do pokojnih? Sam menim, da Terčelj nikoli ne bo postal naš zgled, če ne bomo nadaljevali njegove poti in dokončali tega, česar on ni mogel dokončati, ker je bil umorjen. Brez tega prizadevanja je tudi prizadevanje za Terčeljevo beatifikacijo nesmiselno! Svetniki so pogumni pričevalci Božje ljubezni. O Božji ljubezni so pričali v konkretnih situacijah, tudi v času fašizma in komunizma. Njihovo pričevanje ni bilo nasilno, čeprav je bilo morda jasno in ostro. Da so lahko delali dobro, so bili pripravljani tudi trpeti in celo umreti. Ko govorimo o Filipu Terčelju, se ni mogoče izogniti vprašanju povojnih pobojev, saj je bil tudi sam, skupaj z duhovnikom Francem Krašno, umorjen po vojni. Tik pred smrtjo se je zavzel za družine, ki so pri takratni komunistični oblasti padle v nemilost; njihovi očetje so izginili, 90 domačinov iz vasi pod Ratitovcem pa je bilo izgnanih v Avstrijo. Zanimivo je, da je bilo prvo službeno mesto Filipa Terčelja v Škofji Loki, kjer je do danes zamočan poboj od 250 do 300 otrok v vasi Pevno in kjer se javno ne spodobijo govoriti o zasutih grajskih kletih. Simboli so v našem življenju pomembni. Ob simbolih razmišljamo, se zavedamo stvarnosti, se zavedamo našega odnosa do drugih. Simboli vplivajo na naše obnašanje in odločitve. Simboli pričajo o nas samih. O nas samih pa govori tudi odsotnost simbolov, njihovo omalovaževanje ter cinizem in norčevanje iz svetih stvari.

Bogdan Vidmar

Kriza Boga

Vsi vemo, da velik odstotek mladine po birni ne prihaja več k maši, še več, se niti ne zanima za Cerkev, kaj šele za zakramente. Vzrokov je več, eden pa je gotovo pomemben in tega bi se rad dotaknil. Pri kemijskih vajah smo svojčas veliko uporabljali lakmusov papir. S svojo obarvanostjo nam je povedal določene ugotovitve in bili smo z delom zadovoljni. Nekaj podobnega je danes z našo mladino. V njihovem vsakdanjem življenju je veliko odtentov, ki jih odpeljejo na to ali ono pot. Spomnimo se, da niso samo v socialističnem svetu v Evropi, ampak tudi v tedanji kapitalistični Evropi pred nekaj desetletji mladi z lahkoto vstopali v praktični ateizem, danes tega skoraj ne zaznavamo, ali se to dogaja v zelo malem številu. V našem vsakdanu se dogajajo veliki skupni premiki. Predvsem je tu kulturni in duhovni preobrat, ki sploh ni še dobil poimenovanja. Navadno so to poimenovali sekularizacija. Nekateri teologi to poimenujejo "krizo Boga". O tem večina staršev, ki ima najstnike, kot tudi marsikateri duhovnik, sploh ne razmišlja. Je pa pomembno razumeti, kaj je to!

Kriza Boga je:

1. Da se človek noče ali da se sploh ni zmožen pogovarjati z Bogom.
2. Da sta družba, okolje, pa tudi človekovo življenje prvič v zgodovini Zahoda zorganizirano mimo Boga – Bog tej družbi ni več potreben.
3. Da se je Bog neiskrenemu iskalcu, krivičnemu... kar sodobni zahodni človek pogosto je, pred takšnim človekom odmaknil. – Sicer ali takšen človek lahko še išče Boga?

Ta kulturi, pa tudi duhovni preobrat pri mladini so poimenovali "kriza Boga". Mladina ne odhaja po birni proč od Cerkev, ker je Cerkev ne zanima, ampak zato, ker je kriza Boga prisotna v njenem okolju. Rekl bi: "Kriza Boga je danes v zraku"! Ta piš o "krizi Boga" ne pripilja na našo mladino po birni, ampak je prisoten že davno prej. To je "zrak", ki ga dihamo od mladih nog. Našo kulturo, naše družinsko življenje, našo moralo, naše navade in naše politično delovanje dela Bog! Zanimivo je to "krizo Boga" primerjati pri pripravi na birmo! Če se "kriza Boga" ne upiramo že od mladih nog, to je z osebno, družinsko, pa tudi skupno molitvijo, kot tudi z osebnim sodelovanjem pri bogoslužju, postane odnos do zakramentov, tokrat birme, pač tak, kot so ga doživljali pred birmo.

Za marsikaterega birmanca je že pred birmo Bog bolj malik kot pa "živi Bog". Ali Bog jim je bil prazna beseda in ne spoznanje večne Resnice.

Vprašanje: "Čemu sploh naj imamo še birmo, če pa mladim Bog nič ne pomeni? Najprej se moramo zavedati, kar je dejstvo, da danes marsikomu Bog nič ne pomeni. Če bi jim, bi jih videli vsaj v cerkvi pod korom, in to neprisiljeno. Ker pa jih ni niti tam, smo lahko gotovi, da jim Bog dejansko nič ne pomeni, četudi so vključeni v to ali ono katoliško organizacijo.

Spoznanje: "Bog velikokrat mladim nič ne pomeni, to je dejanska kriza Boga"! Bog je postal tujec v naših domovih. Postaja pa tujec marsikomu, ki pride v cerkev, kot tudi v cerkvi sami, če je tam neko občestvo, ki je mrzlo, apatično, skregano, polno egoizma – tudi če je to Cerkev – je Bog vsem, ki so tam prisotni – tujec!

Sam sem mladim hvaležen ob tem spoznanju, da so mi odkrili krizo Boga. Bog ne more biti tujec v naši družini kot tudi ne v naših cerkvah, čeprav dejansko velikokrat je! Ob tem spoznanju so nam mladi odkrili, da je kriza Boga prišla v same pore človekovega bivanja kot tudi v Cerkev samo.

Ambrož Kodolja

OGLEJ Mašniško posvečenje

"Veter ugasne sveče, toda oživlja ogenj"

V patriarhalni baziliki v Ogleju je bilo v soboto zvečer, 7. junija, posebno praznično slavlje. Po tradicionalnem binokšnem bdenju, ki ga je organizirala mladinska pastoralna goriške nadškofije, je nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli podelil zakrament mašniškega posvečenja Giulio Boldrinu iz Štarancana, ki je bil v pastoralni službi v Gradišču ob Soči. Nadškof je v homiliji povedal, da je nedavno izvedel, da obstaja čudna duševna bolezen - anemofobija, t. j. strah pred vetrom. Vprašal se je, ali morda ne obstaja tudi neka anemofobija v duhovnem smislu. Prepričan je namreč, da je v določeni meri prisotna v sami Cerkvi in med kristjani: to ni strah pred fizičnim vetrom, burjo ali jugom, temveč strah pred vetrom Duha. Duh je namreč "veter, je ogenj, je voda... Duh je življenje in svoboda; kdor se Mu zaupa, postane živ, postane svoboden". Tega Duha se mi bojimo, iščemo zgolj svoje gotovosti, branimo svoja ozka ob-

veter ugaša sveče, toda more oživljati ogenj. Včasih sami zatiramo lastna življenja, dokler ne postanejo kot blede sveče v zaprtem prostoru, kot ne bi vedeli, da bo plamenček ugasnil, komaj bo porabil ves kisik. V resnici je naše življenje ogenj: biti mora na odprtem, kjer ga oživlja Duh. G. Giulio je pod vodstvom Duha odločil, da zapusti svoj dom, svoje delo in gotovosti, da bi njegovo življenje bilo ogenj, ki ga oživlja Duh, v službi Cerkvi, je dejal msgr. Redaelli. Ko se danes vsak poklic, ki zahteva dokončnost,

zorca. Tega ne delajo samo razočarani odrasli, temveč tudi mladi, "ki bi morali z navdušenjem razpreti jadra svojega srca vetru življenja". In vendar

zdi absurden, je odločitev za Gospoda in njegovo Cerkev v očeh ljudi morda pravi nesmišelj, "in vendar je resničen način, da uresničiš svoje življenje, če ga zaupaš vetru Duha". V evangeliju dneva je Jezus v templju glasno dejal: "Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije. Kdor veruje vame, bodo, kakor pravi Pismo, iz njegovega osrčja tekle reke žive vode". Iz oseb, ki se zaupajo Duhu, tečejo reke žive vode... Duh je dar Vstalega, prihaja od Njega, toda v verniku se ne ustavi, ne izgubi moči in energije; obratno: postane vir življenja zanj in za druge. Duh, ki je bil podarjem g. Giulio, prihaja od Boga in mu je darovan tudi za vse ljudi, ki jih bo novi mašnik srečal na svoji poti. "Duh je v vseh in nad vsemi. V moči Duha, ki je v nas, ga moramo odkriti tako, da presežemo meje naših shem, idej in pričakovanj, da bi zaznali v vsakomer znamenja kraljestva, ki prihaja med nas". Mlademu duhovniku je nadškof Redaelli zaželel, da bi z odprtimi očmi v konkretnosti vsakdanjega življenja znal razbirati v ljudeh navzočnost Duha. "Ta nas odpira večnosti": čeprav je vse več ljudi, ki hodijo v cerkev, hkrati pa sploh ne verujejo v življenje po smrti, je še dejal nadškof, "večno življenje obstaja, je že tu, je Ženin, ki prihaja in bo prišel tudi zate, kot za vsakega, in bo pravi praznik".

Stisni se h Gospodu

Gospod, kako so pomirjače tvoje besede in kako mehko se spuščajo v mojo globino, ko mi praviš, naj se moje srce ne plaši in vznemirja, čeprav bodo prišli hudi in težki trenutki, ko se bo vse okrog mene zavilo v temo in smrt, da ne bom vedel, ne kaj naj se odločim in kam naj grem, ko te bodo križali in se mi bo zazdelo, da te ni več, da je vse le podoba mojih nekdanjih spominov.

Gospod, veš, kako je nasproten brezsrčni svet in da spretno zakriva vsak žarek tvoje ljubezni. Potem pa še gora bolečin, ki se vsak dan kopičijo: kakšen je ta Bog, če ga ni mogoče videti v življenju, ko toliki nedolžni trpijo in krivcam ni konca, drugi pa bogatijo in si vse privoščijo. Kakšen je ta Bog, ki ga ni pri bolniških posteljah otrok, ob toliki družinskih krizah, zasvojenih in razočaranih, ob vseh, ki si želijo umreti, ker je breme pretežko?

Toda ti si prav pred svojim trpljenjem, ko sta se nate zgrnila vse nasprotovanje in hudobija sveta, spregovoril o Očetu, pri katerem je prostor za vse, da je vsak, tudi tisti, ki čuti in trpi, da je zapuščen, v njegovi misli in ljubezni, da je zanj poslal tebe, da bi se mu približal in mu pomagal na poti v nebeško družino.

Očeta ni mogoče videti, ker je neskončen in presežen, toda vidim tebe, ki si njegov Sin, njegova misel in ljubezen.

Jezus, ti si pot, ki vodi k Očetu, v varen dom in izpolnjenost, tvoja ljubezen in življenje, ki je slo skozi trpljenje in smrt, ti si tisti most, ki povezuje pot s ciljem. S tabo morem živeti in ljubiti, tudi ko pridejo preizkušnje, vabiš me, da se kot otrok tiho stisnem k tebi, ti povsem zaupam, da najdem varstvo v tvoji žrtvi. Ti me boš potem v svoji poveljani človeškosti vodil v svoj ljubeči odnos z Očetom in mi podaril mir, po katerem hrepeni moje bitje. Daj mi poguma in veselja ter moči, da bom v hoji za teboj in tvoji ljubezni izpolnil to, za kar sem ustvarjen.

Primož Krečič

Kratke

Abonmajnska sezona SSG v Gorici / Ob koncu nenavadna izpovednost Modernih no dram

S predstavo Moderne no drame kontroverznega japonskega pisca Yukia Mishime v izvedbi ansambla Slovenskega stalnega gledališča Trst in z zanimivimi, izvirnimi režijskimi rešitvami Mateje Kolečnik, ki si jih je zamislila tudi kot poklon 60-letnici slovenskih oddaj deželnega sedeža Rai, se je v ponedeljek, 26. maja, v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž končala letošnja abonmajnska sezona SSG v Gorici. Ob zadnji predstavi, ki na poetičen način pripoveduje o nemogočih ljubezenskih razmerjih in katere vsebinske in dramske značilnosti je obrazložila umetniška vodja SSG, Diana Koloini, je bil pogled na veliko dvorano malce spodbudnejši, saj so goriški višješolci vsaj delno zapolnili sicer zevajoče prazne sedeže. Žal, tudi letos moramo namreč zabeležiti izredno majhno število gledalcev, ki so vpisali abonma. Vzrok za to gre pripisati tudi ne vedno posrečenim programskim izborom oziroma režijskim interpretacijam, ki ne izpolnjujejo želja in pričakovanj tukajšnjega občinstva. Zato bi vodstvo SSG v prihodnje nedvomno moralo programsko ponudbo pazljivo usmerjati v okuse širše publike in ne le takih gledalcev, ki v gledališču za vsako ceno iščejo vznemirljive izraznosti in sodobne inovativnosti. / IK

Večer z avtorjem v Fotoklubu Skupina 75

Fotoklub Skupina 75 je priredil 3. junija v Galeriji 75 na Bukovju v Števerjanu Večer z avtorjem. V italijanski predaval mojster sodobne italijanske fotografije Roberto Salbitani. Avtor svoje vtise "zapisuje" v fotografski aparat, ki ga spremlja na njegovih potovanjih in fotografskih raziskavah od sedemdesetih let dalje. Salbitani, ki sodi med največje mojstre tradicionalne črno-bele fotografije, je izdal vrsto fotografskih publikacij in veliko razstavljal, tudi v tujini. Gost je na Bukovju predstavil svojo zadnjo fotografsko stvaritev s priložnostno publikacijo "Venezia. Circumnavigazioni e derive" in knjigo, ki jo je uredila Roberta Valtorta, "Roberto Salbitani - Storia di un viaggiatore". Na večeru je bila na sporedu tudi videoprojekcija z retrospektivo avtorjevega opusa, najbolj zanimiv je bil pa ogled avtorjevih originalnih fine-art črno-belih povečav.

Društvo Sabotin je obnovilo odbor

V prostorih nekdanje šole v Štmaru je pred kratkim potekal občni zbor društva Sabotin. Šlo je za pomemben trenutek, ker so ob tej priložnosti obnovili društveni odbor. Predsednik Miroslav Radinja je uvodoma pozdravil goste in se zahvalil vsem članom za sodelovanje pri dejavnostih društva ter na kratko obnovil letošnje delovanje. Podelitvi razrešnice nadzornega odbora so sledili poročila blagajničarke in tajnika ter volitve. Po pozdravu gostov so se vsi prisotni zbrali ob kozarčku in prigrizku.

Člani novoizvoljenega odbora so se sestali 3. junija, da bi si porazdelili funkcije. Na predsedniško mesto je bil tako izvoljen Gabrijel Figelj, za podpredsednika pa Miroslav Radinja. Druge zadolžitve v odboru so si prevzeli Valentina Humar in Irene Jakin (blagajničarki), Matjaž Pintar (tajnik), Katja Volpi (stiki z javnostjo), za gospodarje pa so bili izvoljeni Joško Feri, Giuseppe Devinar in Silvan Klanjšček. K odboru so letos pristopili trije novi člani, in sicer Simon Feri, Jakob Fajt in Franco Rabaca. Nadzorni odbor bodo še naprej sestavljali Nadja Kovic, Lovrenc Persoglia in Gianfranco Fabris.

V nadaljevanju je tekla beseda o delovanju društva in o sedanjih zadolžitvah.

Nov odbor se bo v naslednjih mesecih moral soočiti s perečim problemom sedeža, saj bo, na osnovi nove zakonodaje, društvo, ki ima sedež v poslopju občinske lastnine, moralo plačevati občini zelo visoko najemnino.

Razstava klekljarskih izdelkov in slik iz cvetnih listov v Romjanu

V petek, 6. junija, je bilo v župnijskih prostorih cerkve sv. Štefana v Romjanu odprtje 42. vaškega praznika, saj je tam bila postavljena cerkev prav pred toliko leti. Ob tej priložnosti je bilo uradno odprtje dveh razstav v isti sobi, v spodnjih prostorih cerkve, kjer imata med šolskim letom pouk tudi dva razreda slovenske osnovne šole v Romjanu, pred nekaj dnevi poimenovane po Ljubki Šorli. Ena razstava je posvečena idrijskim čipkam; na njej so razstavljeni umetnostni okraski oz. bombažni izdelki klekljarskega kroška društva Jadro. Drugo razstavo je oblikovala Vilma Cotic Tabaj iz Standreža, ki je sprejela povabilo klekljaric. Novembra l. 2003 je imela na sedežu društva tečaj izdelovanja slik z barvanjem na suhih cvetnih listih raznovrstnih rastlin. In prav vrsto takih slik je Vilma pripravila za to razstavo. Na njej dokazuje, da lepo sliko lahko ustvarjamo tudi brez uporabe copiča, z domišljenim aranžmajem suhih rož in trav. Na odprtju je v imenu občinske uprave pozdravil odbornik Enrico Masara, gospa Pinuccia pa je za Krožek

poudarila, kako je nastal odsek, ter omenila, da s tem hoče tudi vzbuditi zanimanje za to pristno domačo obrt. Gospa Vilma pa je predstavila svojo nenavadno tehniko likovnega ustvarjanja. Razstava bo na ogled do 22. junija in bo odprta v večernih urah od petka do sobote. / KM

V KC Lojze Bratuž / Slovesnost ob poimenovanju OŠ Romjan po Ljubki Šorli

"Da bi bili vredni pesničinega izročila!"

V mesecu juniju, ko se cvetne bohoti na prehodu nežne pomladi v vroče poletje, je bila v polno zasedeni veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v četrtek pod večer, 5. junija 2014, lepa, zelo občutena dvojezična prireditev. Njeni protagonisti so bili učenci, ki obiskujejo celodnevno osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom v Romjanu, na tem koščku zemlje, na katerem maloštevilni slovenski živeli močno občuti prisotnost italijanskega vpliva, in je zato prav ta šola pomembna vzgojiteljica in posrednica slovenskega duha in čuta za bratsko sobivanje različnih narodnih identitet. Večer je bil zelo prisrčen in iskren poklon rahločutni pesnici Ljubki Šorli (19. februar 1910 - 30. april 1993), po kateri se bo sedaj imenovala slovenska šola v Romjanu. Gotovo ni naključje, da bo odslej bdela nad šolsko dejavnostjo prav svetla podoba te preizkušene slovenske žene in literarne ustvarjalke, prekaljene v trpljenju ob mnogo prerani izgubi dragega moža, glasbenika Lojzeta Bratuža, ki ga je v smrt pognala fašistična roka, in v groznih mukah, ki jih je tudi njej fizično in duševno zadala kruta fašistična oblast. Šorlijeva je namreč ob vseh prestanih grozotah ostala neomajno prepričana o bratskem sožitju med narodi in svobodi ter ljubezni, ki naj vlada nad vsem.

Po šolski himni *Veseli ringaraja*, ki jo je na besedilo Ljubke Šorli

Pogled na goste

za to priložnost uglasbil Patrick Quaggiato in je radostno zavnela iz otroških grl pod vodstvom učiteljice Lucije Lavrenčič in ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak, je v slavnostnem govoru življenjsko in umetniško pot pesnice Ljubke Šorli prodorno orisala prof. Marija Češčut. Med drugim je dejala: "S to slovesnostjo se oddolžimo spominu te čudovite žene našega prostora. Spominu in delu, ki ga je posvetila svojim ljudem, pravzaprav nam vsem, ki smo bili in smo deležni njenega plemenitega poslanstva. (...) Končno je to praznik za vse nas, ki se skušamo na novo oddolžiti spominu in delu te zlahtne in velike osebnosti ter premeriti njen pomen za sedanje in bodoče rodove. (...) Bila je tenkočutna in globoka pesnica, učiteljica in kulturna delavka, neustrašna borka za svobodo in sožitje, umetnica, predana lepoti slovenske besede in kulture". L. 1927, ko je v ciklostilno razmoženi reviji izdala svoje pesmi, "ni bilo še jasno, da je stopila na

Parnas nova, resnična pesnica. Toda petero knjižnih izdaj, ki jih je Šorlijeva doživela v času svojega življenja, to danes nedvomno potrjuje. Poezija v najzlahtnejšem pomenu besede. (...) Kateri so mejniki v življenju Ljubke Šorli? Najprej je zvestoba. Neomajna

kultura gradi moč naroda v imenu sožitja z vsemi drugimi narodi. Prava kultura fizično ohranja narod v njegovih najhujših trenutkih, prebuja v njem zavest, da so njegove korenine močne in globoko v zemlji in zgodovini. Ob dediščini, ki nam jo je pustila

skih pesmi, tekoče in v lepi slovenski izgovorjavi izrazili učenci romjanske šole. To posebno gledališko glasbeno predstavo z naslovom, povzetim po pesničinem stihu "Odeto v sonce zdi se nam življenje..." (Uvod in vezni tekst, Preporod v moči vere, 5. r.; Lju-

Skupina mladih plesalcev (foto DD)

pripadnost slovenstvu, povsod in za vsako ceno, tudi za ceno najtežjih žrtev. Njena tenkočutna ljubezen, pravi zanos za slovensko besedo, je izredna. Slovenska beseda je bila pravzaprav edinstveni medij, s katerim je lahko dala duška bogati lestvici svojih čustev in doživetij. Sama pravi, da ji je bila poezija svetilka na poti življenja". Kljub trpljenju, ki ga je doživela v Collottijevih krempljih in v taborišču v Zdravščinah – tam so vklesani njeni stih *Skoz trpljenje nas zlahtni usoda / ena vera je en klic svoboda* – "ni nikjer niti besede obtožbe krutega zločina, zagrešenega nad njenim

Ljubka Šorli, si ob današnjem poimenovanju osnovne šole v Romjanu z imenom naše Ljubke, lahko samo želimo, da bi bili vredni njenega izročila oz. da bi ga znali v prihodnosti nadaljevati in na novo oživljati, in to še posebej, vi, dragi učenci in učenke, ko boste spoznavali pesmi Ljubke Šorli, ki nam jih je celo življenje poklanjala, ali se jih učili na pamet za razne proslave, predvsem šolske, da bi jih tudi peli, saj jih je skoraj 150 uglasbenih. Vzemite jih za svoje, sprejmite jih v svoje srce, saj so privrele iz ljubečega pesničinega srca", je končala svoj govor prof. Češčutova.

Vesele otroške in mladostne trenutke drage pesnice Ljubke Šorli v slikovitem hribovskem rojstnem kraju, Tolminu, srečanje s skladateljem Lojzeto Bratužem, radost ob njenem poročnem slavlju, kratkotrajno družinsko srečo ob rojstvu hčerke Lojzke in sina Andreja, vso bridkost, strah in trpljenje, ki ga je prestala v času fašističnega zatiranja, sladkost na novo pridobljene svobode, predanost učiteljskemu poklicu, ki jo je vodil po raznih naših vaseh in jo pripel-

bezen do rodnega Tolmina, 1. r.; Otroci in šola, 2. r.; Dan grenkega spomina, 3. r.; Skozi trpljenje nas zlahtni usoda, Zvoki naše govornice, 4. r.), so premišljeno in ubrano pripravile Barbara Jelen, ki je tankočutno stkala vezni tekst, razredne učiteljice, ki so povzele vsebino po besedilih Ljubke Šorli, Lucija Lavrenčič, ki je z otroki vadila petje, in Monica Artino, ki je izbrala glasbo in učenje vodila pri plesnih korakih. Pri tem je treba poudariti, da so znale učiteljice ustvariti pri vsakem sklopu primerno vzdušje, tudi ob projekcijah fotografij iz življenja Šorlijeve.

Razbremenilno ozračje ob tolikšnem valovanju občutkov je ustvaril nastop Malih romjanskih muzikantov in članov Združenja staršev.

Ravnateljica Večstopenjske šole Doberdob Sonja Klanjšček je pozdravila ugledne goste – med njimi so bili pripadniki številnih ustanov in organizacij, kulturnih, šolskih in drugih središč, predstavnik urada za slovenske šole Igor Giacomini, prof. Tomaž Simčič, generalna konzulka v RS v Trstu Ingrid Sergaš, višja svetovalka za slovenske šole v Italiji Andreja

Duhovnik Antoni, podpredsednik Dežele FJK Igor Gabrovec, podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic, župani Roberto Fontanot (občina Ronke), Fabio Vizintin (Doberdob), Zlatko Marušič (Miren-Kostanjevica), Franka Padovan (Števerjan), predsednik SSO Drago Štoka - in nekdanje ravnateljice šole v Romjanu Mirko Brajnik, Nataša Paulin, Vero Caharija in Joška Princiča, predstavnik društva Tržič in Ronke, Lucio Germani in Karla Muccija. Zaradi pastoralnih obveznosti je bil odsoten g. župnik Renzo Boscarol, ki že vrsto let nudi prostore v župnišču za dva razreda, ker v šoli ni dovolj učilnic. Njegovo sporočilo je prebral Dario Bertinazzi. V njem je Boscarol poudaril pomen šole v vsakem kraju in izrazil veselje ob poimenovanju po Ljubki Šorli, ki jo je osebnostno poznal, pa tudi njena sina in hčer, njene pesmi pa je spoznal po zaslugi Celsa Macorja. "To poimenovanje je velika čast za naš kraj", je napisal.

Prof. Marija Češčut

jal nazadnje v Gorico, pesnikovanje, ki se je v njej prebudilo že v mladih letih in ji je bilo v uteho v bridkih trenutkih, ter srčno navezanost na otroški svet, ki ga je znala tako živo in srčno prikazati v rimah, pa navezanost na naše primorske pesnike, katerim je tudi posvetila nekaj svojih stihov, so s preprečanjem govornice besede, pesmi, in plesa, ubranega na spevne melodije znanih ljud-

MePZ Lojze Bratuž in MePZ Jacobus Gallus

"Soglasja" med dvema odličnima zboroma

foto dpa

Mešana pevska zbor Lojze Bratuž iz Gorice in Jacobus Gallus iz Trsta, ki sta v zadnji kulturni sezoni že večkrat sodelovala, sta v nedeljo, 8. junija, sklenila letošnje leto na najlepši način: s koncertnim večerom *Soglasja* na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž. Ponočila ga bosta v evangeličansko-luteranski cerkvi v Trstu v petek, 13. junija, ob 20.45. Zbora imata po svoje marsikaj skupnega: poleg tega, da sta sorodna po številu pevk in pevcev, imata v Gorici oz. Trstu posebno oz. reprezentančno vlogo. Zbor Gallus, ki

deluje pod okriljem Glasbene matice od leta 1991 in ga vodi Marko Sancin, predstavlja in valorizira predvsem slovensko glasbeno kulturo na Tržaškem. Doslej je že nastopil po domače vsej Italiji, pa tudi v Sloveniji, Avstriji, Madžarski, Španiji in Nemčiji. Redno se udeležuje festivalov in tekmovanj, kjer prav tako redno zaseda najvišje stopničke. Zbor Bratuž vse od leta 1951 zbira in povezuje pevce iz Gorice in širše Goriške. Prvi ga je vodil Mirko Filej, nato Ivo Bolčina, več kot 30 let Stanko Jerič, krajše obdobje Stojan Kuret; leta 2000 je taktirko prevzel Bog-

dan Kralj. Z njim je skupina utrdila udeležbo na državnih in mednarodnih zborovskih tekmovanjih, kjer je dosegla zavidljive uspehe in nagrade. Tudi goriški zbor posveča posebno pozornost slovenskim - in še zlasti zamejskim - skladateljem, oba pa rada segata tudi po biserih iz zakladnice tujih avtorjev preteklega in sedanjega časa. MePZ Lojze Bratuž je v nedeljo v prvem delu koncerta zapel pesmi Josipa Pavčiča na besedilo Milana Puglja *Če rdeče rože zapade sneg...*, Mirana Rujste na besedilo R. M. Rilkeja *Zaljubljenka*, Petre Grassi na

besedilo Jurija Paljka *Hipa dih čarobni*, Gobčevo priredbo prekmurske *Ne ouri, ne sejaj*, udarno ljudsko *Šurka je tisa* v priredbi mlade Mojce Prus in Danevovo *Čuk se je oženil*. Gallus je najprej odpel tri sakralne skladbe, in sicer *Bo-*

num est confiteri Domini litvijskega skladatelja Vytautasa Miškinisa, zahtevno in vedno lepo *O Magnum Mysterium* baskovskega mojstra Javierja Busta in *Slava* koroskega glasbenika Edija Oražeta. Goriški ustvarjalnosti so se tržaški pevci poklonili z mило Quaggiatovo *Ti pomladni večeri* in spevno Lavrenčičevo priredbo beneške *Preuzoke so stazi-ce*, Lojzetu Lebiču, enemu najbolj tehničnih slovenskih sodobnih skladateljev, pa z njegovo radoživno priredbo ziljske *Visoki rej*. V veliko veselje občinstva sta zbora

nato združeno odpela še pet pesmi: Gallusovo *Resonet in laudibus*, Mendelsohnov psalm *Denn er hat seinen Engeln befohlen* in Rahmaninovo Marijino hvalnico *Bogorodice djevo*. Odlično sta zavneli tudi ljudski *Petelinček* je *zapiču* v priredbi Hilarija Lavrenčiča in *Dekle je pralo srajčke dveje*, ki jo je priredil Walter Lo Nigro. Združeni zbor, ki sta ga izmenično vodila Kralj oz. Sancin, je goriško občinstvo nagradil še s tremi dodatki: z zimzeleno *Polka je ukazana*, z Vrabčevno *Zdravljico* in Merkujevo *Njen čeuja jti gna*.

Obvestila

SCGV Emil Komel sprejema vpisnine za š. l. 2014/15. Do konca junija so možne tudi brezplačne poskusne lekcije vseh instrumentov. Informacije daje tajništvo od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure in od 15. do 18. ure, tel. 0481 532163, info@emilkomel.eu

Katoliška knjigarna v sodelovanju z Goriškim muzejem-Kromberk in Goriško Mohorjevo družbo vabi na predstavitev publikacije Inge Miklavčič Brezigar "Meščanstvo na Goriškem med vrednotami in konflikti - na prelomu iz 19. v 20. stoletje" v četrtek, 12. junija, ob 10. uri v prostorih knjigarne.

Slovenska skupnost sporoča, da je zasedanje pokrajinskega sveta SSK preloženo na ponedeljek, 23. junija, ob 20.30 na pokrajinskem sedežu stranke v Gorici, drevored 20. septembra 118.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na "Poletnosti 2014": Poletni izzivi (12. - 20. junija z videodelavnico, izleti, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami); zeleni teden v koči v Žabnicah (24. - 28. junija); priprava na šolo (1. - 5. septembra); predvpis k pošolskemu pouku 2014/15 (s polovično vpisnino). Informacije in vpisi do 31. maja na tel. 0481-280857, 0481-536455, mobi: 366-6861441, 331-6936603, ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it

Prodajam bukova drva za kurjavo. Drva prodajam zaradi žledolede, ki je v našem gozdu v Gornji Trebuši povzročil ogromno škodo. Cena 50 evrov za kubični meter + 5 evrov za prevoz. Drva pripeljem na dom. Za kontakt tel. 041 821809, mail razazia@gmail.com

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Hvaležna in spoštljiva gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386

41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Pianino znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Urejena mlajša gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. 00386/31449311.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 13.6.2014 do 19.6.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 13. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 14. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovensčini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 15. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 16. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 17. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zdravilni bezeg - Izbor melodij.

Četrtek, 19. junija (v studiu Andrej Baucon): Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

PD ŠTANDREŽ Gledališče pod zvezdami

Pahljača komedij za tople junijske večere

Na prenovljenem igrišču ob župnijski dvorani Anton Gregorič v Štandrežu bo v štirih junijskih večerih, ob sanjavnem luninem svitu, lahko zaplesala modrica Talija in razkrila svoj vedri obraz. Prosvetno društvo Štandrež namreč vsako drugo leto, ko ni na sporedu mavhinskega festivala ljubiteljskih gledaliških skupin, prireja pod domačim zvonikom niz komedij *Gledališče pod zvezdami*. Letos bo to poletno srečanje gledaliških ljubiteljskih skupin, ki nosi podnaslov iz komedije v komedijo, razveselilo gledalce, ki si zadnje dni

pred nastopom poletja želijo preživeti v družbi ljubiteljskih igralcev in uživati ob njihovem izvajanju humornih vsebin iz slovenske in tuje dramske zakladnice. Pogosto se namreč žlahtni umetniški sok še bolj pristno iskri prav v ljubiteljskih gledaliških čašah in vedri od vsakdanjih skrbi mračna srca. Ta gledališka ponudba se bo tako šestič uresničila v režiji PD Štandrež, ki mu že veliko let požrtvalno predseduje Marko Brajnik, gledališki dejavnosti pa se prav tako dolgo z veliko vznesenostjo posveča Božidar Tabaj, ki tudi vztrajno goji stike z različnimi lju-

biteljskimi skupinami na Slovenskem. Pokrovitelja teh večernih srečanj z gledališčem v Štandrežu sta Goriška občina in Zveza slovenske katoliške prosvete. Čarobni gledališki večeri se bodo začeli v sredo, 18. junija 2014, ko bodo uvodno predstavo odigrali člani domačega dramskega odseka PD Štandrež. Na sporedu bo njihova zadnja odrska uprizoritev, in sicer komedija *Trije vaški svetniki*, ki sta jo napisala Max Real in Max Ferner, priredil in posodobil jo je Peter Militarov, v današnji čas pa postavil in zrežiral Jože Hrovat, dramski igralec, član SNG Nova Gorica. Abonenti abonmaja Štandrež 2013 si bodo to predstavo, ki je našela kar nekaj nagrad na letošnjem Srečanju ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske, lahko ogledali brezplačno. Smeh bo zavladal tudi v petek, 20. junija 2014, ko bo v

Štandrež prišlo v goste Beneško gledališče, ki je že kar nekajkrat sodelovalo pri tem gledališkem nizu. V režiji Marjana Bevka bo odigralo igro *Hipnoza*, izpod peresa Davida Tristana in Marine Cernetig. Vedro bo tudi v soboto, 21. junija 2014, ko bo Kulturno društvo Zarja - Trnovlje (Celje) v režiji igralca Vojka Belšaka, nekdanjega člana SSG Trst, uprizorilo znano komedijo enega izmed največjih italijanskih komediografov Carla Goldonija, *Krčmarica Mirandolina*. Komedijski niz se bo končal v nedeljo, 22. junija 2014, ko bo igrala skupina KD "Brce" Gabrovica pri Komnu odigrala vedro igro *Češpe na figi* Marjana Tomšiča v režiji Sergeja Verča in ob pomoči Minu Kjuder. Vse predstave se bodo začele ob 21. uri, ko se sonce zaziblje v sladki sen in se mrak polagoma spušča na zemljo.

IK

SVETOVNI SLOVENSKE KONGRES
Konferenca za Italijo

23. OBLETNICA OSAMOSVOJITVE
SLOVENIJE

Slavnostna govornica
PATRICIJA ŠULIN
Evropska poslanka

Kulturni program MPZ "Fantje izpod Grmade"
Zborovodja Herman Antonič

Petek, 20. junija 2014 ob 20.30
Pod lipo - Klanec 14 - Steverjan

Sodelujejo:
Krožek Anton Gregorič, Veterani vojne za Slovenijo, Zdr. za vrednote slovenske osamosvojitve, Svet slovenskih organizacij

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
CIRCOLO FOTOGRAFICO ISONTINO

vljudno vabita na odprtje fotografske razstave

**VIDIKI VERNOSTI IN SPOMINA
V PRVI SVETOVNI VOJNI 1914-1918**

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 19. junija 2014, ob 17.30

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
v sodelovanju z ŽUPNIJO SV. ANDREJA APOSTOLA - ŠTANDREŽ

vabi na

**KONCERT CERKVENIH PESMI ODRASLIH,
OTROŠKIH IN MLADISNKIH ZBOROV**

petek, 13. junija 2014, ob 20.30
cerkvi sv. Andreja ap. - Štandrež

MePZ LOJZE BRATUŽ

vabi na predstavitev zgoščenke

ŽIVI SPOMINI

zborovodja: Bogdan Kralj
predstavitelj: prof. Janko Ban

grofova dvorana na Goriškem gradu
ponedeljek, 16. junija 2014, ob 20.30

Prosvetno društvo Štandrež

Gledališče Teatro sotto le stelle
pod zvezdami
Iz komedije v komedijo
Poletno srečanje gledaliških skupin

Štandrež, igrišče ob župnijski dvorani

Sreda, 18. junija 2014, ob 21. uri
P.D. Štandrež - Dramski odsek
Neal Max - Peter Militarov - **TRJE VAŠKI SVÉTNIKI**
Režija: Jože Hrovat
Brezplačna predstava lastnikom gledališkega abonmaja Štandrež 2013

Petek, 20. junija 2014, ob 21. uri
Beneško gledališče
David Tristan - Marina Cernetig - **HIPNOZA** - Režija: Marjan Bevk

Sobota, 21. junija 2014, ob 21. uri
Kulturno društvo Zarja - Trnovlje (Celje)
Carlo Goldoni - **KRČMARICA MIRANDOLINA** - Režija: Vojko Belšak

Nedelja, 22. junija 2014, ob 21. uri
KD "Brce" Gabrovica pri Kamnu
Marjan Tomšič - **ČEŠPE NA FIGI** - Režija: Sergej Verč
Asistentka: Minu Kjuder

Pod pokroviteljstvom
Goriške občine in Zveze slovenske katoliške prosvete

V primeru slabega vremena v župnijski dvorani Anton Gregorič

Prejemniki odlikovanja reda zvezde Italije

Kaja Širok, Blaž Peršin, Bojana Rogelj Škafar

Direktorica Muzeja novejšje zgodovine Slovenije Kaja Širok, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane Blaž Peršin in direktorica Slovenskega etnografskega muzeja Bojana Rogelj Škafar so bili odlikovani z redom zvezde Italije. Vsi trije so prejeli naziv viteza.

Katja Širok obvladuje širok spekter zgodovinskega in antropološkega znanja. Cenjena je tudi njena dejavnost na področju raziskovanja in poučevanja, piše v utemeljitvi, v kateri je poudarjena tudi njena iskrena pripravljenost presejanja ideoloških ovir, ki so dolga leta hromile kritično analizo tragičnih dogodkov 20. stoletja. Kot direktorica Muzeja novejšje zgodovine Širokova spodbuja uravnoteženo zgodovinsko analizo v sodelovanju z italijanskimi ustanovami. Poleg tega je pomembno prispevala k

izpeljavi kulturnih dogodkov, ki jih je veleposlaništvo Italije v Ljubljani pripravilo v sodelovanju z Italijanskim inštitutom

za kulturo pri organizaciji več pomembnih kulturnih prireditelj, namenjenih promociji in širjenju poznavanja današnje

Kaja Širok

Blaž Peršin

Bojana Rogelj Škafar

za kulturo. Blaž Peršin je prijatelj Italije in občudovalec italijanske kulture, tako klasične kakor sodobnih umetniških oblik. Kot direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane je sodeloval z veleposlaništvom Italije v Ljubljani in Italijanskim inštitutom

Italije, raznolikosti njenih ozemelj in bogastva njene umetniške produkcije, piše v utemeljitvi. Bojana Rogelj Škafar se je, kot piše v utemeljitvi, odlikovala v prizadevanjih za širjenje sodelovanja med Italijo in Slovenijo. Slovenski etnografski muzej ji je

uspelo preoblikovati v kulturno institucijo na evropski ravni. Njena pripravljenost za medkulturni dialog v najširšem smislu, podprt s temeljito znanstveno metodologijo, je prispevala k uveljavitvi cilja, ki sta si ga postavila veleposlaništvo Italije v Ljubljani in Italijanski inštitut za kulturo - predstaviti širši javnosti manj znane vidike italijanskega oblikovanja, s poudarkom na umetniški komponenti. Z redom zvezde Italije je bila odlikovana tudi Tina Komel, ki je prejela naziv komendnik. Komelova je kot prva predstavnic italijanske manjšine v Sloveniji opravljala ministrsko funkcijo. Kot slovenska državljanka se tako na poklicnem področju kot na osebni ravni odlikuje po zavedanju, odločnosti in ponosu pri uveljavljanju svoje etnične pripadnosti. Hkrati si prizadeva posredovati pravične zahteve, na katere tradicionalno opozarjajo narodne manjšine, z namenom da bi prispevala h krepitvi vezi med državama, piše v utemeljitvi. Nazive in znake je odlikovancem v Ljubljani konec maja izročila italijanska veleposlanica Rossella Franchini Sherifis.

so sodobno pesništvo za otroke in mladino. Uveljavil se je že s prvo zbirko *Pedenjped* (1966), ki je izšla v več ponatisih. Svoj pesniški opus za otroke je dopolnil z več knjigami in slikanicami. Več izdaj je doživela tudi pesniška zbirka za mladino *Skrivnosti* (1983), uveljavil pa se je tudi kot pisec pravljic za otroke (*Majhnica, Mahajana in druge pravljice o Majhnici*) in radijskih iger za otroke. Svoje poetološke spise in interpretativne študije o slovenski poeziji od Prešerna do sodobnosti je izdal v treh knjigah: *Kritika in poetika* (1974), *Izročnost pesmi* (1982) in *Tretja beseda* (1991), ki jih je leta 2001 zbral v obsežnem delu *Odisej v labirintu*. V slovenščino prevaja predvsem nemške pesnike, ki jih je večino ma izdal v knjižni zbirki *Lirika*. Njegove pesmi so prevedene v več svetovnih jezikov. Objavljene so bile v literarnih revijah in antologijah, izbori pesmi so tudi v samostojnih knjigah. Župančičevo nagrado za dveletno ustvarjanje (2012-2014) prejme prvakinja Slovenskega mladinskega gledališča, dramska in fil-

mska igralka Janja Majzelj. Nagrada je za vloge v predstavah *Smrt kadi moje cigare* avtorja Charlesa Bukowskega v režiji Ivane Džilas, *Ljubezen*, ki je nastala po konceptu in v režiji Andrasa Urbana, ter *Služkinji* avtorice Jean Genet v režiji Vinka Moderdorferja. Nagrado prejme tudi za vlogo v filmu *Panika*, ki je nastal po scenariju in v režiji Barbare Zemljič, in za vlogo v televizijski nadaljevaniki *Mamin dan* režiserja Matevža Luzarja. Filmska in video režiserka, scenografinja, kostumografinja in performerka *Emma Kugler* bo nagrado prejela za izvedbo performansov *Adagio ter Mojster in jaz* in za celovečerni film *Odmevi časa*. Filmski režiser, scenarist in književnik *Metod Pevce* bo nagrajen za celovečerni film *Vaje v objemu*. O letošnjih prejemnikih je odločala komisija v sestavi Milček Komelj (predsednik), Andrej Blatnik, Matevž Čelik, Jurij Meden, Gregor Pompe, Tomaž Toporišič in Vojko Vidmar. Nagrajence so razglasili na novinarski konferenci ljubljanskega župana Zorana Jankoviča.

Župančičeva nagrada za življenjsko delo Dobitnik je akademik Niko Grafenauer

Znani so prejemniki Župančičevih nagrad, najvišjih priznanj, ki jih ljubljanska občina podeljuje za izjemne umetniške stvaritve. Za življenjsko delo bo nagrado prejel literat *Niko Grafenauer*, za dveletno ustvarjanje pa bodo nagradili igralko Janjo Majzelj, umetnico Emo Kugler in režiserja Metoda Pevca. Podelitev nagrad bo 11. junija v Kinodvoru.

Eksistencialno izhodišče, ki določa doživljajsko prostornino poezije, še najbolj označuje nekaj Grafenauerjevih stavkov, kjer govori o neogibni samoti in osredotočenosti, v kateri edino lahko izkuša sebe, sestavljenega iz narazličnejših doživetij, spoznanj, vtisov, travm, piše v obrazložitvi nagrade za življenjsko delo. Grafenauerjeve pesmi so izšle v treh izdajah: *Pesmi* (1979), *Samota* (1990) in *Dihindih* (2000),

zbrane pesmi, skupaj s ciklusom novih pod naslovom *Dihand, da ne zaide zrak*, pa leta 2010. Omeniti velja tudi zbirko *Prividi* (2009), ki je nastala v sodelovanju s slikarko Alenko Sottler. Pomembno je zaznamoval tudi

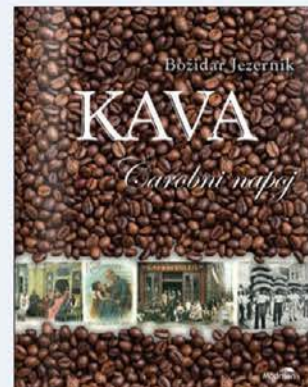
nam pove, da v Dolu govorijo mehko istrsko narečje, ki pa že občuti vpliv notranjskega govora. V njem spoznamo prebivalce kraja po priimku in imenu. Hišni vzdevki in ledinska imena nas razveselijo s svojo raznolikostjo, izviritostjo in domiselnostjo. Avtor je po poklicu sicer kmetijski tehnik, vendar se je raziskave lotil z vso zbranostjo, predanostjo in odgovornostjo in s pravo raziskovalno žilico. Sedanjim prebivalcem Dola in prihodnjim rodovom je položil v roke knjigo, ob kateri bodo podrobneje spoznali svoj kraj, njegovo zgodovino, njegova kulturna obeležja in lastne korenine.

Milan Gregorič

Kratke

Na največjem svetovnem sejmu kuharskih knjig prvi nagradi slovenskim avtorjem

Na največjem svetovnem sejmu kuharskih knjig v Pekingu sta deli slovenskih avtorjev prejeli prvi nagradi. Janez Bogataj je za knjigo *Potice* iz Slovenije, ki je izšla pri založbi Rokus Klett, prejel prvo

nagrado za najboljšo kuharsko knjigo vzhodne Evrope, Božidar Jezernik pa je za delo *Kava - čarobni napoj* dobil prvo nagrado v kategoriji kave.

Bogataj, ki je kulinaricnega oskarja za monografijo *Mojstrovine* s Kranjsko klobaso prejel že leta 2012, v delu *Potice* iz Slovenije predstavlja pot potice od najzgodnejših zapisov do danes. Obsežnemu opisu zgodovinskega razvoja sledi predstavitev 28 receptov za pripravo sladkih in 12 receptov za pripravo slanah potic, ki jih je avtor zbral v vseh slovenskih regijah.

Jezernik v delu *Kava - čarobni napoj* opisuje pot kave, ki so jo pili v Jemnu, Etiopiji, Osmanskem cesarstvu, zahodni Evropi, Braziliji in na Balkanu, ustavi pa se tudi pri sodobni proizvodnji in porabi. Avtor je posebno pozornost namenil prihodu kave v slovenske dežele, knjigo pa dopolnjuje še nabore več kot 250 fotografij, razglednic, risb in oglašnih sporočil.

Na sejmu, ki je v organizaciji francoskega podjetja Gourmand potekal med 19. in 22. majem, je drugo nagrado v kategoriji morskih jedi prejel tudi Klemen Košir za knjigo *Fao 37.2.1- divji Jadran*, Gorenjski tisk iz Kranja pa je zasedel drugo mesto v kategoriji najboljšega "kulinaricnega tiska".

Nagrado za najboljšo kulinaricno knjigo Gourmand v različnih kategorijah na mednarodnih knjižnih sejmih podeljuje od leta 1995. Ustanovil jo je Edouard Cointreau, član rodbine, ki že od leta 1870 proizvaja znameniti pomarančni liker, pa tudi potomec Rabelaisa, slovitiga pisca iz 16. stoletja. Naslednje leto bo sejem v Parizu.

Giorgio Valvassori: Antinomika instalacije

Mestna galerija Nova Gorica bo razstavno sezono 2013/14 končala v znamenju goriške ustvarjalnosti, ki bo, kot že tolikokrat prej, povezala obe Gorici. Istočasno se bo namreč s svojimi instalacijami v obeh mestih predstavil goriški umetnik Giorgio Valvassori. Njegova postavitev, poimenovana *Antinomika*, ki jo bo pospremila umetniška intervencija Vanje Merviča, bo, kot rečeno, na ogled v Mestni galeriji Nova Gorica. *Raumgestaltung* pa v galeriji Studiofaganel v Gorici.

Na odprtju razstave v petek, 6. junija 2014, ob 20. uri je umetnika in njegovo delo predstavil umetnostni zgodovinar Saša Quinzi. Razstavljena dela bodo na ogled do 27. junija 2014.

"Instalacije Georgija Valvassorija se rojevajo iz premišljenega odklona in iz zavestnega zavračanja tiste prazne ter estetizirajoče lepote, ki je zakrila naše vizualno obzorje in omrtvila našo sposobnost pretanjenega zaznavanja", pravi Saša Quinzi. Njegova dela so praviloma narejena iz navadnih, organskih materialov, kot so les, karton ali plastika, ki so sami po sebi brez lastne estetske ter ekonomske vrednosti; z lahkoto se obdelujejo in nimajo nobene specifične spomeniške teže. Stvaritve so brezbarvne, vendar ne puste, saj jih odlikuje prvinska, sežeta in do bistva izčiščena forma, s hrkimi notranjim ravnovesjem, ki se lahko spreminja glede na razstavni prostor ali zaradi zunanje posega. Zunanji poseg tokrat predstavlja Mervičev "Echo Of The Vacuum", ki izkorišča votlo ogrodje Valvassorijevega "Gnezda" za vizualizacijo zvoka, tako da se zvočna koda prekriva z vizualno in načerjenjo stabilnostjo instalacije. Poetiko svojega ustvarjanja pa Valvassori povezuje tudi s poezijo. Ne samo, da jo je vključil v razstavni katalog, ampak jo je umestil tudi v razstavo. S poezijo je namreč povezan dogodek (*Antinomika* - event), ki ga bo v Mestni galeriji Nova Gorica 20. junija ob 19. uri oblikoval Andrej Medved skupaj z Alessandro Bernardis, Danielo Bressanutti in Luco Geronijem.

O umetniku: Giorgio Valvassori (1947, Gorica) je 1980 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Benetkah. Od 1980 do 2010 je na Državni srednji šoli za umetnost v Gorici poučeval risbo, vizualno vzgojo in slikarsko načrtovanje. Leta 2003 je pripravil projekt "Počitek za oči", nekakšen pregled čez prehojeno umetniško pot, s katerim je na petih različnih prizoriščih v Italiji in Sloveniji razgrnil pred gledalca svojo umetniško produkcijo, nastalo med letoma 1978 in 2001. Sodeloval je na številnih skupinskih razstavah, večkrat pa se je predstavil tudi samostojno. Kot svobodni umetnik živi in ustvarja v Gorici.

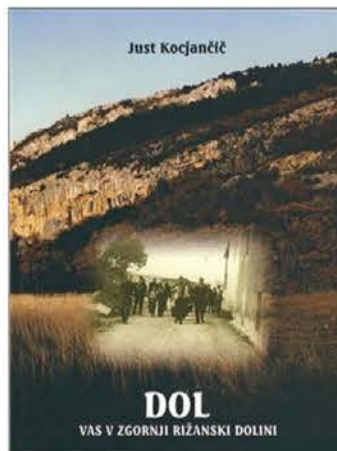
Izšla je knjiga Justa Kocjančiča Dol, vas v zgornji Rižanski dolini

Pred kratkim je v samozaložbi izšla knjiga *Dol, vas v zgornji Rižanski dolini*, avtorja Justa Kocjančiča. Lektoriranje je opravila Alferja Bržan, oblikovanje in tisk pa Tiskarna Stražar, Koper.

V predgovoru h knjigi pravi avtor, ki sicer živi v Koprju, da ga je že od nekdanj privlačila razgibana in pestra zgodovina gornjega dela Rižanske doline, zlasti pa domačega kraja Dola. Tako je že pred več leti začel zbirati podatke, in sicer pisane po arhivih in knjižnicah, kot tudi ustne pri še živečih pričevalcih. Po njih zaživi pred nami vas v vsej svoji podobi, od antike vse do danes. V posameznih poglavjih so osvetljeni njen geografski položaj, zgodovinski razvoj, pa obredi in navade

njenih prebivalcev, kot tudi narečni govor ter domača hišna in ledinska imena. Knjiga je opremljena s številnimi slikami in zgodovinskimi dokumenti. V prvem poglavju (geografski položaj) nam knjiga predstavlja zemetke vasi in njeno lego pod Kraškimi robom, gospodarske panoge kraja ter naselitvene in arhitekturne posebnosti. V zgodovinskem poglavju vodi avtor bralca od antike naprej prek srednjega veka v avstro-ogrske in Napoleonove čase, v čas fašizma, NOB, STO, Jugoslavije in vse do današnjih dni. V tem poglavju naletimo tudi na velike migracije med obema vojnama in tiste po drugi svetovni vojni. V njem izvedemo mnoge podrobnosti kot npr. poimensko število izseljenih

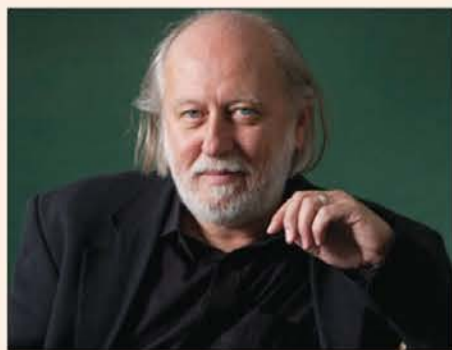
vaščanov, najprej v tujino med vojnama in potem po vojni v obalna mesta Koper, Izolo in Piran. Seznanimo se s tragičnimi posledicami vojne ob padlih partizanih, interniranih in pobitih vaščanih, požganih vasesh Kraškega roba idr. Poglavje o življenjskih navadah in šegah prebivalcev nas pelje od cerkvenih praznikov naprej preko sejmov, osmic, majenc, pusta itn. Tudi v tem poglavju se srečamo s številnimi podrobnostmi, kot so poimenski podatki o vaščanih, ki so se poročili v druge kraje, pa podatki, kdo je v pevskem zboru pel bas, bariton, alt, sopran ipd. Poglavje o narečnem govoru

Laszlo Krasznahorkai

Letošnji vileniški nagradjenec

Nagradjenec letošnjega, 29. mednarodnega literarnega festivala Vilenica je Laszlo Krasznahorkai, eden najprepoznavnejših sodobnih madžarskih avtorjev svetovnega formata. Avtor je v Sloveniji žal manj znan, kajti v slovenščino nimamo prevedene niti

ene njegove knjige, je ob razglasitvi dejala članica strokovne žirije Jutka Rudaš. Melanholično in saturnovsko obarvana Krasznahorkaijeva poetika bralca z neverjetno lahkostjo potegne v najgloblje labirinte človeškega bivanja, je Rudaševa zapisala v obrazložitvi žirije, ki so jo sestavljali še Andrej Blatnik (predsednik), Lidija Dimkova (podpredsednica), Ludwig Hartinger, Vesna Kondrič Horvat, Tone Peršak, Veronika Simoniti, Namita Subiotto, Tomaž Šalamun, Špela Sevshek Šrnel, Aleš Šteger in Jana Unuk.

Krasznahorkai je poet marginaliziranih, osamljenih ljudi. Njegova poetika temelji na izgubljenosti človeka v družbi in času. S precizno kompozicijo vpenja svoje like v neskončno izčrpavajoč turbni svet eksistence. Tej temačni atmosferi primerna je tudi retorika upodobitve stanja duha v artikulaciji njegovih del - to je retorika z izpusti in zamolki.

Celoten Krasznahorkaijev poetični svet uprizarja posameznike oziroma posebnice, izrinjene na rob družbe, na rob preživetja. S tem pričara vzdusje brezizhodnega nesmisla in prikaže obliko tiste eksistence, ki ji je danes zapisanih vse več ljudi.

Med njegova temeljna dela se uvrščajo Satanov tango, Melanholijski upor ter Vojna in vojna, v njih pa mojstrsko oriše koreografijo pasti, anatomijo uničenja, apokaliptično vizijo sveta, je še zapisala Rudaševa.

Dela namigujejo na vzhodnoevropski model družbe in družbenih sprememb, ki je danes še kako aktualen, saj zajema globalno raven. Politične bitke, laži, demagogija, zamaskirane obljube, ki manipulirajo z milijoni ljudi in jim prepletajo življenja, prodirajo do človeških globin, kjer se dogajajo prave življenjske katastrofe.

Krasznahorkai, rojen 5. januarja 1954, od leta 1982 deluje kot samostojni umetnik, na Madžarskem pa je prejel vse najpomembnejše literarne nagrade, vključno s prestižno Kossuthovo nagrado leta 2004. Poleg domače javnosti in kritikov so ga prepoznali tudi po svetu, od ZDA in Nemčije do Japonske. Njegove knjige so prevedene v številne svetovne jezike.

Kot je še pojasnila Rudaševa, je slovenski javnosti avtor morda bolj poznan kot pisec scenarijev, saj od leta 1985 sodeluje s filmskim režiserjem Belo Tarrom. Z njim je med drugim sodeloval pri filmu po svojem romanu Satanov tango, njun zadnji skupni projekt, Torinski konj, pa je bil leta 2011 na berlinskem festivalu nagradjen s srebrnim medvedom in nagrado filmskih kritikov. Film je bil na ogled tudi na Liffu.

Pokrovitelj nagrade vilenica v vrednosti 10.000 evrov je podjetje Riko, nagradjencu pa jo bodo podelili ob koncu festivala, ki bo potekal med 2. in 7. septembrom.

Predsednik Društva slovenskih pisateljev Venko Taufer je ob tem poudaril, da Vilenica še po skoraj 30 letih ostaja edini festival, ki podeljuje nagrado srednjeevropskim pisateljem.

Foto Ozbej Černe

Dne 30. maja 2014 je Mladinski pevski zbor Emil Komel, ki ga vodi pevovodja David Bandelj, nastopil na dveh koncertih, najprej v gradu Kromberk v Goriškem muzeju kot zlati nagradjenec pevskega tekmovanja v Zagorju in samo dve uri kasneje na koncertu Slovenskega glasbenega centra Emil Komel v Centru Bratruž v Gorici. Minuli konec tedna pa je zbor mladih pevcev glasbene šole Komel pod vodstvom Davida Bandelja in skupaj z MePZ Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič, nastopil na celovečernem koncertu v Dornberku, kjer so pevci v Taboru nad vasjo peli na treh različnih prizoriščih.

Spletna aplikacija Igra besed Zabaven način za utrjevanje znanja slovenščine

Zavod za uporabno slovenistiko Trojina je v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki za računalništvo razvil spletno aplikacijo Igra besed. Gre za didaktično igro, ki ponuja možnost na zabaven in sodoben način utrjevati in nadgrajevati znanje slovenščine.

Igra besed, ki se nahaja na spletnem naslovu <http://www.igra-besed.si/>, prinaša preizkus v poznavanju besednih zvez, sestavljenih iz pridevnika in samostalnika, kot npr. rdeča jagoda. Računalnik ponudi začetek ali konec besedne zveze, igralec pa mora napisati besede, ki se najpogosteje pojavljajo na manjkačem položaju. Vpisane besede se točkujejo glede na mesto na seznamu pogostosti, ki temelji na pojavitvah besednih zvez v časopisih, revijah, internetu ipd. "Dejstvo je, da se razvijalci iger v Sloveniji redko odločajo za izdelavo didaktičnih iger z jezikovno vsebino, po eni strani zato, ker v tovrstnih igrah ne vidijo potenciala za dobiček, po drugi strani pa zato, ker nimajo dostopa do podatkov oziroma znanja

za pripravo ustreznih podatkov", je za STA povedal direktor Trojine Iztok Kosem. Nekaj didaktičnih iger, povezanih z rabo jezika, je sicer najti na interaktivnem izobraževalnem

venščine".

Zavod Trojina je del sredstev za razvoj aplikacije pridobil v okviru razpisa ministrstva za kulturo, del sredstev so namenili sami, kar nekaj dela pa je bilo opravljenega na prostovoljni osnovi. Podatki v igri temeljijo na zbirkah besedil oziroma korpusih, izdelanih v zadnjih letih. Brez teh novih

trojina

ZAVOD ZA UPORABNO
SLOVENISTIKO

portalu Lilibi, ki pa je namenjen zgolj otrokom do konca prvega triletnega osnovne šole in je plačljiva storitev.

Po drugi strani so mladim v Sloveniji primerljive besedne igre za tuje jezike - predvsem za angleščino - na voljo v večjem obsegu, nekatere med njimi so tudi precej priljubljene, še pojasnjuje Kosem.

Z Igro besed tako želijo "narediti prvi korak k zaplnitvi tega manka in ponuditi mladim možnost, da na zabaven in sodoben način spoznavajo tudi slovenščino oziroma utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje slo-

jezikovnih virov izdelava takih aplikacij ne bi bila mogoča. To je po besedah Kosma dodaten argument za to, da je treba razvijati osnovno jezikovno infrastrukturo, ki je čim bolj odprta in dostopna, da lahko kdorkoli z dobro idejo izkoristi te podatke za

včasih tudi nepričakovane namene, recimo za razvoj jezikovnih iger.

"Poudariti moram, da igra besed, za razliko od mnogih drugih iger in aplikacij, ni zgolj lokalizirana oziroma v slovensko okolje prenesena

na tuja igra, ampak gre za proizvod domačega znanja. To znanje temelji na naši raziskovalni dejavnosti in usmeritvi k doseganju čim večje uporabne vrednosti raziskovalnega dela", pravi Kosem.

Aplikacijo so zagnali že konec novembra lani, nato so opravili obsežnejša testiranja z nekoliko manjšim krogom uporabnikov, da so izpopolnili uporabniško prijaznost igre in ji dodali določene funkcionalnosti. Pred kratkim so jo nato tudi uradno zagnali za širšo javnost.

Igro nameravajo v prihodnosti nadgrajevati z novimi podatki - npr. drugimi besednimi zvezami in kombinacijami - in novimi načini igranja, če jim bo za to uspelo pridobiti ustrezna sredstva.

Obenem upajo, da bodo njeno didaktično vrednost prepoznali tudi učitelji slovenščine in ustanove, kot je zavod za šolstvo, in mogoče našli mesto zanj pri poučevanju slovenščine, tako maternega kot tujega jezika. Odprti so tudi za različna sodelovanja za izboljšavo igre.

SNG Nova Gorica / Premiera: Norci iz Valencije Ladja norcev v vrtincu ljubezenske strasti

Gotovo se zgodi, da vsakega izmed nas prej ali slej malce "obsede" norost. To se navadno pripeti še najbolj takrat, ko se zaljubimo do ušes in nas popolnoma zapusti vsaka racionalna misel. Tudi o taki norosti, poleg o tisti 'ta pravi' - a katera je pravzaprav resnična norost? - govori komedija *Norci iz Valencije* (*Los locos de Valencia*), ki jo je mojstrsko sestavil Felix Lope de Vega y Carpio (1562-1635) in so jo v odličnem prevodu Primoža Viteza uprizorili na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica v četrtek, 22. maja 2014, v režiji priznane hrvaške gledališke ustvarjalke Nenni Delmestre, ob dramaturški razčlenitvi Ane Kržišnik. Sodobnik Lopeja de Vega Miguel Cervantes je tega dramatika imenoval 'pošast narave' zaradi njegove literarne plodovitosti (de Vega je namreč spisal okrog 400 del), v kateri so vidni različni vplivi, od srednjeveške, renesančne, italijanske pa do klasične literature, kot je zapisano v tudi tokrat zelo izčrpnem gledališkem listu, obogatenu s fotografijami. V njem je celoten tekst komedije v Vitezovem prevodu. Lope de Vega, ki je imel zelo burno življenje (bil je plemiškega rodu, vojak, duhovnik in se je pogoto znašel v vrtincu finančnih in ljubezenskih skandalov), je svoj izjemni opus ustvaril v zlati dobi španske umetnosti, ki obsega 16. in 17. stoletje, in je bil začetnik nekega novega dramskega sloga. Ljubezen in norost sta osrednja motiva komedije *Norci iz Valencije*. Trajna ljubezenska vez je pravzaprav prikazana kot pravšnje zdravilo za strastne zaljubljenosti, ki lahko privedejo do brezizhodne norosti, če ne najde-

jo trdnega sidra v zakonu. Tema blaznosti je sicer pogosta v delih književnikov 16. in 17. stoletja. Poleg tega pa so prav v Španiji nastajali prvi centri za umsko bolne, ki so jih končno obravnavali kot resnične bolnike, ki jim je tre-

ba pomagati z zdravili in drugimi pomagali. Prav v Valenciji je prvo tako središče za blazne začelo delovati že l. 1409. Lope de Vega v komediji sicer dokaj kritično pristopa k tej temi, saj v komičnem spletu jasno namiguje, da se v norišnico zatekajo povsem normalni ljudje, kot sta Floriano, ki je prepričan, da je smrtno ranil plemiča Reynera in ga zaradi tega išče roka pravice, in mlada lepota Erifila, hči bogataša, ki se je noro zadržala v služabnika Leonata; ta pa jo je oropal - celo obleko ji je odvzel - in jo prepustil nemili usodi, ki jo je pahnila med norce. V norišnici se med Florianom in Erifilo spletje burna ljubezenska zgodba, kajti za njim norita tudi dve drugi dekleti, ki naj bi bili "normalni", a jih ljubezen čisto zmeša. Ob koncu se seveda vse dobro razplete, saj vsak par dobi svoj mir v poroki, vsi pa se zelo pomenljivo vkrcajo na ladjo norcev, kamor bi včasih spadali tudi mi sami. Kakor se namreč pri-

voščljivo izrisuje podoba v komedijski štrni Lopeja de Vega, norci niso tisti, ki jih zdravijo v norišnici, ampak tisti, ki menijo, da so zdravi, in drugim pripisujejo norost. Komedija je v iskri, živahni, dinamični, "izčiščeni" režijski zamisli Nenni Delmestre zadobila radoživ izraz, čeprav se nam vendarle včasih ob teh ubogih norcih milo stori. Z njihovim mimohodom po dvorani se gledalec še sam čuti del te

sbenih kulis, se je imenitno skladala z vsebino. Samo Oblokar je osvetlil ali zastrl dogajanje, kot je pač zahtevala komedijska situacija. Lektorsko delo je kot vselej strokovno opravil Srečko Fišer. Nore in samo na videz čisto resne, zdrave ljudi so slikovito z izrazito mimiko, kretnjami in gestami odigrali Matija Rupel, k. g. (Floriano), Blaž Valič (Valerio), Primož Vrhovec, k. g. (Leonato in norec), Arna Hadžialjevič (Erifila), Radoš Bolčina (Pisano), Peter Harl (Tomas), Andrej Zalesjak

čudne družine, ki ob pustnem času obhodi mesto Valencijo z upanjem, da bo kaj cvenka padlo v mošnjček. Režiserkinje želje in hotenja so izvrstno udejanjili igralci, zvečine mladi člani SNG Nova Gorica, ki so si jim pridružili nekateri gostje; ti bodo morda v prihodnji sezoni stopili na novogoriški Dionizov voz. V čudovitem sozvočju z odigrano vsebino sta bili scenografija z bistvenimi elementi in čudovita pisarnost kostumov. Vse to se je porodilo v domiselnosti znane ustvarjalke Line Vengoechea (njena asistentka je bila Tanja Zorn Grželj). Tudi glasba Mirka Vuksanovića, izrednega glasbenega ustvarjalca gledaliških gla-

k. g. (Martin), Jože Hrovat (Gerardo), Medea Novak (Fedra), Maja Nemeč (Laida), Milan Vodopivec (Liberto), Žiga Udir k. g. (Reynero in norec), pa še gosta Dean Petrovič in Dominik Vodopivec (norca). Izbira komedije *Norci iz Valencije* je bila imenitna poteza za veder konec letošnje bogato zasnovane sezone, s katero je SNG Nova Gorica slavilo 20-letnico nove gledališke hiše in 10-letnico statusa narodnega gledališča. Pisanost komedije je bila tudi nevsiljiva in spodbudna vaba za tiste gledalce, ki razmišljajo, da bi v prihodnji sezoni vpisali abonma v SNG Nova Gorica.

Društvo slovenskih izobražencev**Kako vzbujati željo po potovanju**

Rodil se je v Nemčiji, na Saškem, v revni družini. Po maturi se je zaposlil kot učitelj na zasebni šoli. Tu je ravnatelju ukradel uro in bil obsojen na štiri leta zapora, nato so ga poslali še v pobiljševalnico. Ko se je spametoval, je postal urednik neke revije, za katero je pisal tudi podlistke. Bil je raztresen in je imel zelo razgibano življenje. Ko je bil star štirideset let, se je založnik Friedrich Ernst Fehsenfeld začel zanimati zanj. Tako se je lotil pisanja pripovedi in s tem obogatel. Predstavljeni pisatelj je znameniti Karl May, avtor doživljajskih romanov, ki je marsikomu vzbudil željo po potovanju. Med temi je tudi svetovni popotnik Bruno Križman, ki je na rednem ponedeljkovem srečanju Društva slovenskih izobražencev predstavil Mayjevo življenje in se osredotočil na njegove znane romane ter se poglobil vanje.

Glavni junak napetih romanov Karla Maya je Winetou, poglavar Apačev, ki je v svojih pustolovščinah ščitil pravice človekovega dostojanstva in pravico do zemlje. Karl May je razvijal zgodbe z izjemno fantazijo in imel pri tem strahovit uspeh, saj so njegove knjige prevedli v dvajset jezikov. Prav Bruno Križman je zbiratelj teh prevodov, saj je s sabo prinesel okrog trideset knjig Karla Maya v najrazličnejših jezikih, od nemščine do ruščine, hebrejščine, japonsčine, kitajščine, srbsčine, portugalščine, hrvaščine in drugih evropskih jezikov. Prisotnim je spregovoril o okoliščinah, v katerih so nastali Mayjevi obsežni romani. Ker je živel v dobi odkritij, si je pomagal z opisi novih dežel, kljub temu da ni prepotoval vseh krajev, o katerih je pisal. Najpogosteje je potoval le z domišljijo. Bral je nemško revijo Lovske in potovalne dogodivščine ter prebral Poslednjega Mohikanca, tako je razvijal zgodbe z izjemno fantazijo.

Kot je razložil Križman, je May v zgodbi imel poseben odnos do Indijancev. Medtem ko so bili takrat navajeni na Johna Wayna, ki je streljal nanje, je May imel do njih spoštljiv odnos ter je ščitil njihove pravice, zato so tudi bralci bili na strani Indijancev. Križman je skušal tudi ugotoviti, kdo je lahko bila realna oseba, ki jo v romanih ponazarja Winetou. Obenem se je spraševal, kje je Karl May našel točne podatke o lovu na sušnje ob Nilu, kar opisuje zelo natančno. Karl May je po štiridesetem letu zaslovel in postal bogat ter si kupil celo vilo. Zraven Dresdna so mu postavili muzej, ki si ga je Bruno Križman ogledal. Ob tem in ob branju Mayjevih romanov so se mu porodila številna vprašanja. Opazil je namreč, da je v romanih prisoten antisemitizem, saj je v San Franciscu ob iskalcih zlata bil tudi "umazan Jud". Predavatelj se je spraševal, ali je mogoče prav zaradi tega Hitler rad bral Mayjeve romane, ker je leta poveličeval Nemce.

Naklade pustolovskih romanov so bile strahovito visoke, saj so to lepe in napete zgodbe, ki pa nimajo vedno verodostojnih opisov krajev in ne dajejo točnih informacij. Tako je predavatelj "demitiziral" lik in osebnost Karla Maya, ki ni prepotoval vseh krajev, o katerih je pisal, temveč je to le prepisal. / Sin

LICEJ PREŠEREN Tekmovanje za Cankarjevo priznanje**Lep uspeh naših mladih slovenistov**

Tekmovanje za Cankarjevo priznanje ima na slovenskih višjih šolah na Tržaškem dolgo tradicijo. Prvo povabilo je licej France Prešeren prejel leta 1984: s tem da je tekmovanje takrat prestopilo mejo, je de facto postalo vseslovenskega značaja. Dotlej je bilo namreč od prve izvedbe leta 1976 namenjeno le dijakom iz Slovenije. Profesorka Marija Cenda je nekaj let po začetnem povabilu sprejela ta slovenistični izziv. "Osebnost pa sem se v to pustolovščino spustila leta 1988, ko sem za tekmovanje pripravila dve dijakinji iz prvega razreda. Spominjam se, da so tedanje vsebinske iztočnice temeljile na Kosmačevih delih", je dejala prof. Majda Cibic v nagovoru, ki ga je namenila sodelujočim na letošnjem tekmovanju za Cankarjevo priznanje: nagrajevanje je bilo v sredo, 4. junija, v prostorih liceja Prešeren na Vrdeški cesti.

Kot je uvodoma dejala koordinatorka tekmovanja na zamejski ravni, prof. Barbara Zlobec, je bilo letošnje tekmovanje nad vsebojivo: od skupnih 55 prijavljenih dijakov na šolskem tekmovanju jih je devet nadaljevalo pot na področnem tekmovanju v Kopru: trije dijaki pa so na državnem tekmovanju v Ljubljani visoko nosili 'zamejsko zastavo'. Skupna žetev

je bila res dobra: domov so prinesli 16 bronastih, 3 srebrne in eno zlato priznanje. Izreden uspeh je namreč imela letošnja maturantka, Devinčanka Nina Pahor, ki je

so imeli na seznamu zbirko V kamen, v vodo Marka Kravosa, ki se je z dijaki letos tudi srečal. Dijaki, ki so nadaljevali pot na področnem in državnem tekmo-

Foto IG

osvojila vsa tri odličja: dosegla je obenem absolutno tretje mesto na vseslovenski ravni.

Prireditelji so letos presenetili dijake z literarnim izborom: prozo je tokrat nadomestila poezija! Kljub temu so se mladi poglobljeno lotili dela. Prvošolce je pesnica Saša Vegri popeljala v mavrični mozaik domišljajske pokrajine, v kateri živijo otroci, odrasli in starši, s pisano zbirko Naročje kamenčkov. Drugi in tretji letniki so segli po bolj klasičnem branju: zatopili so se v zbirko Ivana Minattijsa Nekoga moraš imeti rad. Še posebno srečna izbira je doletela predzadnje in zadnje letnike,

vanju, so se poglobili v Skrivnosti Nika Grafenauerja (1. letnik), Krajino v molu Dušana Šarotarja (2. in 3. letnik) in v roman, edino prozno delo, Angel pozabe Maje Haderlap. Dodati gre, da so se vsi dijaki klasičnega liceja udeležili tekmovanja.

Prof. Zlobec se je zahvalila ravnateljici Loredani Guštin, tajniške mu osebju ter kolegicam in kolegu, ki so kot mentorji spremljali dijake: poleg Zlobčeve so to vlogo odigrali Tanja Zorzut, Elia Bastjančič, Alenka Štoka in Majda Artač, ki je obenem predsedovala šolski komisiji. Na sredini podelitvi so dijaki prejeli v dar Jevni-

karjev zbornik, ki sta ga v sklopu projekta Jezik Lingua prispevali krovnici organizaciji SSO in SKGZ. Tekmovanju za Cankarjevo priznanje je letos stal ob strani tudi Sklad Nada Pertot. O njegovem poslanstvu je spregovorila tudi prof. Cibic, ki je v lanskem šolskem letu odšla v pokoj. Poudarila je, da je sklad (ustanovljen je bil leta 1999 v spomin na nepozabno profesorico in ravnateljico) prvotno prirejal delavnice kreativnega pisanja: nekatere pri-spevke so vključili najprej v šolsko brošuro, nato pa so najboljša besedila vključili v antologijo Besede naših src. Zadnja leta je poslanstvo Sklada usmerjeno v podporo dijakom, ki se odločijo za tekmovanje za prestižno priznanje - je dejala prof. Cibic, ki je mladim zaželela, naj jih ne glede na življenjske izbire vselej spremljata slovenska knjiga in slovenska beseda.

Naj zabeležimo še imena nagrajencev.

Med dijaki iz prvega letnika so bronasto priznanje prejeli Simon Kravos, Tina Busan, Noel Piščanc in Jan Ostolodi. Med dijaki iz drugega letnika so Mojca Petaros, Bor Samsa, Nika Košuta, Urška Petaros, Andraž De Luisa, Neža Petaros prejeli bronasto priznanje, Danilo Devetak pa je bronastemu odličju dodal še srebrno. Bronasto priznanje so med dijaki zadnjih letnikov prejeli Belinda Trobec, Caterina Cossutta, Nada Tavčar in Matej Jazbec. Milena Legiša je ob bronastem prejela tudi srebrno. Vsa tri odličja pa si je prislužila odlična Nina Pahor.

IG

2. literarni natečaj Grmada v pristanu**Mlada peresa so poglobljeno razvila zahtevne tematike**

Foto IG

Literarni natečaj za višješolce Grmada v pristanu, ki ga vsaki dve leti prirejajo Mladi za prihodnost in Mladi Slovenske skupnosti, je bil tokrat posvečen visokemu življenjskemu jubileju Borisa Pahorja. Natečaj so razpisali namreč lani, izhodiščne točke so bile različne glede na starostno stopnjo nastopajočih. Prirediteljem je skupno pripelo 25 prispevkov, nekateri bodo objavljeni tudi v medijih. Nagrajevanje je bilo v prostorih agriturizma Žbogar v Samatorci v četrtek, 5. junija.

Dijaki bienija so za svoj izdelek imeli na voljo dve tematiki: prva je obravnavala odnos posameznika do evropske identitete, druga pa nad vse aktualno tematiko o zgodovinskih delitvah Slovencev in vprašanju nacionalne sprave. Mladi iz trienija pa so razmišljali o tem, ali je pomembnejši slovenski jezik ali slovenska narodna zavest. Omenjeno temo je svetoval ravno lanski stoletni jubilar, ki pa je bil protagonist druge teme z naslovom Boris Pahor, Slovenec, upornik proti fašizmu in borec za svobodo. Domoljubje in antifašistična borba v literarnem opusu Borisa Pahorja. Tržaški pisatelj, ki je bil obenem tudi predsednik ocenjevalne komisije, po mnenju prouvrščene Sanje Sossi "predstavlja tiste ljudi, ki so dosledno sledili svojim prepričanjem, kljub neštetim

težavam. Predstavlja tiste, ki so bili zvesti svoji identiteti in ki niso dovolili, da bi jim uničili dušo". Tako je zapisala v izdelku, ki je komisijo prepričal zaradi pretanjene občutljivosti: s poslušom je pristopila k izbrani temi in pri tem dokazala, da je sposobna kakovostnih rešitev. Tudi jezikovno in slogovno se esej odlikuje po izrazni živosti in raznolikosti. Drugo mesto je osvojila Belinda Trobec, tretje mesto pa je zasedel Andraž De Luisa. V kategoriji mlajših dijakov se je na prvo mesto uvrstila Zala Čok. V svojem zapisu se je lotila zahtevne tematike narodne sprave: po njenem mnenju je v Sloveniji napaka ta, da se s spravo ukvarjajo politiki. "Sprava oziroma pomiritev je najprej človeško dejanje, šele potem politično", je zapisala Zala, ki je vsebino razvila na zanimiv, prepričljiv in izviren način. Dijakinja zavzema osebno stališče in ga razčlenjeno argumentira, tako da problemsko obravnava snov z analizo, sintezo in vrednotenjem - je v utemeljitvi zapisala ocenjevalna komisija, ki so jo za obe kategoriji sestavljali Slavica Radinja, Elia Bastjančič, Tanja Zorzut in Marija Kostnapfel. Četverica je pozitivno ocenila tudi deli Deziree Celin (zasedla je drugo mesto) in Vide Skerk (uvrstila se je na tretje mesto). Denarne nagrade je delno financirala Republika Slovenija.

IG

RADIJSKI ODER Natečaj z naslovom V iskanju pravljic**Mladi pravljicarji so se res izkazali!**

Najbrž bodo vsi sodelujoči na natečaju z naslovom V iskanju pravljic, ki ga je razpisal Radijski oder za slovenske osnovne šole, iz te izkušnje izšli obogateni. Preizkusili so se namreč v nelahki nalogi, saj so morali mladi pravljicarji v svojem izdelku dati duška fantaziji, obenem pa jo hkrati brzdati, da je lahko končni izdelek vsebinsko in jezikovno harmonično izzven. In res, delo komisije, ki so jo sestavljali Lučka Susič, Mani-

ca Maver, Danilo Pertot, Monika Sulli in Maja Lapornik, je bilo vse prej kot preprosto. To je zaupala sama Lapornikova na nagrajevanju, ki je bilo v četrtek, 5. junija, v konferenčnih prostorih ZKB na Opčinah. Komisija je ocenila kar 91 pravljic osnovnošolcev iz tržaške, goriške in videmske pokrajine, sodelovalo pa je več kot 120 avtorjev (poleg posameznikov so na natečaju skupinsko sodelovali tudi razredi). Maja Lapornik je podelila vse udeležence natečaja,

zlasti pa je čestitala učiteljskemu kadru, ki je znal dijake usmeriti v suvereno uporabo slovenskega jezika. Kot znak priznanja so prireditelji nagradili vse s pisanimi torbicami, avtorji t. i. izbranih del pa so prejeli v dar še posebno nagrado. Kot je uvodoma povedal predsednik RO Marjan Jevnikar in nato še podrobneje Maja Lapornik, bodo po poletju izbrane pravljice s posebnim natečajem dopolnjene z ilustracijami. Radijski oder bo nato besedila zvočno posnel,

Foto IG

Radio Trst A pa jih bo predvajal. Poleg zvočne oblike bodo pravljice deležne tudi knjižne izdaje. Prijeten openski popol-

dan je suvereno vodil Danilo Pertot, Matej Susič in Marjetica Puntar pa sta številnemu občinstvu, ki so ga poleg

otrok sestavljali še starši in učitelji, iz širokega izbora prebrala dve pravljici.

IG

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm, DSI in Slovenski klub

“Kdor me hoče brati, mora imeti mojo kulturo”

Tri društva so združila moči, da bi počastila visok jubilej prodornega misleca, izobraženca in pisatelja. S temi besedami je polno dvorano Zadrzne kraške banke pozdravila in nagovorila prof. Neva Zaghet v imenu organizatorjev, Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm, Društva slovenskih izobražencev in Slovenskega kluba, ob celodnevni simpoziju o Alojzu Rebuli ob njegovi 90. letnici, ki je bil v petek, 6. junija, na Opčinah. Na njem je sodelovalo dvanajst predavateljev; pozdrav je prinesla tudi generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Ingrid Sergaš.

Ker se Alojz Rebula zaradi zdravstvenih razlogov ni udeležil simpozija, je njegov pozdrav in zahvalo prirediteljem ter predavateljem prebral pesnik Miroslav Košuta. Poseg pisatelja **Borisa Pahorja**, ki se simpoziju ni mogel udeležiti, je prebrala urednica Mladike Nadia Roncelli. V njem se Pahor spominja začetka prijateljstva, ki je vzklilo v Šempolaju. Medtem ko se je sam imel za vztrajnega in zvestega poročevalca, je bila Rebuli pomembnejša duhovna razsežnost. Skupaj sta začela ustvarjati revijo Razgledi, pozneje pa tudi uredila Kocbekovo knjigo. Končal je z mislijo, da ostajata prijatelja, čeprav nista na isti valovni dolžini.

Profesorica in predsednica Slavističnega društva **Marija Pirjevec** se je osredotočila na jezikovno travmo Alojza Rebule, od koder je pognala posebna privrženost materinščini. Skozi podobno zgodbo sta šla Janko Messner in Florjan Lipuš, ki sta zaradi rapalske pogodbe in koroškega plebiscita bila prepovedana raznarodovanju. Kot je dejal Alojz Rebula, je bila njegova mladost oropana nečesa neprecenljivega: šole v materinem jeziku, zato se je Mussoliniju maščeval z najboljšim poznavanjem slovenskega jezika. Po besedah **Igorja Škamperleta** je Rebula religiozen avtor tako po motiviki kot vsebini in idejni usmeritvi, kar se kaže tako v družbeno usmerjenih esejih kot potopisih in predavanjih. Bralcem posredu-

je duhovno vsebino in je univerzalen, presega slovenski okvir. Rebulova religiozna motivika nastopa preko zgodovinskih okvirov, arhetipskih postavitev in alegorij.

ogroža tehnologija. Prof. Martina Ožbot je mnenja, da gre pri Rebuli za avtorja in izjemnega stilista, ki ima močan pečat slovenskega tržaškega okolja, kar nam daje spodbudo za razmislek o

Foto Damjan

Redni profesor ruščine na ljubljanski univerzi dr. **Aleksander Skaza**, ki se je na simpoziju predstavil le kot Rebulov bralec, je spregovoril o tem, kako so ga njegovi romani zbližali z antiko. Rebuli mu je večkrat nerazumljiv, zaveda pa se, da se literat ukvarja s predzadnjimi stvarmi, pesnik pa z zadnjimi. K Rebuli spada zahteven bralec, saj bi njegov moto lahko povzeli s stavkom, kot ga je dr. Skaza: “Kdor me hoče brati, mora imeti mojo kulturo”. Po krajšem odmoru so pred mikrofon stopili pesnik Miroslav Košuta, predstojnik oddelka za slovensko književnost na tržaški univerzi **Miran Košuta**, profesorica Martina Ožbot in profesorica **Lojzka Bratuž**. **Miroslav Košuta** je spregovoril o svojem dopisovanju s pisateljem. Točneje se je osredotočil na pismo, ki mu ga je poslal decembra 2005, v katerem sta razpravljala o marsičem. Pomem-

tem, kje so meje slovenskega jezika. Knjižna slovenščina je pluricentričen, razsredičen jezik. Skupna značilnost Florjana Lipuša, Franza Kafke in Itala Sveva

je predvsem ta, da je njihov jezik produkt jezikovno mešanih okolij, ki se razlikuje od jezika osrednjega okolja.

Pisatelj, prevajalec in profesor **Miran Košuta** je analiziral Rebulov odnos z italijansko književnostjo, saj je izobrazil pridobil v italijanskih šolah in se tudi literarno najprej preizkusil v tem jeziku. Rebulov literarni credo je predvsem filozofska, narodna in jezikovna pronicljivost. Zgleduje se po Danteju Alighieriju, po Leopardiju in Manzoniju, od leta 1949 dalje pa so mu pri srcu Scipio Slataper in Italo Svevo ter Magris. Predvsem Fulvia Tomizze se spominja prijateljsko, saj je bil prvi književnik, za katerega smo začeli Slovenci obstajati. Kuturna delavka prof. **Lojzka Bratuž** je spregovorila o literarni upodobitvi protestantskega pridigarja iz Gorenjske Petra Kupljenika v isto-

Sočasno s potekom simpozija je bila v prostorih Finžgarjevega doma na Opčinah v popoldanskih urah delavnica za višješolce, posvečena šempolajskemu pisatelju. Vodila jo je globoka poznavalka Rebulovega opusa **Jadranka Cergol**. Mladi so tako spoznali lik in delo pisatelja, preizkusili so se v kvizu in na podlagi branja nekaterih odlomkov iz Rebulovih romanov spoznali motive in tematike njegovega dela.

čno je predvsem to, kako se je Rebuli prebil z domačim narečjem do zlahne slovenščine. Takrat je to ogrožal teror, danes pa nas

menski noveli iz zbirke Arhipel iz leta 2002. To je resnična, zgodovinska osebnost; leta 1595 so ga sežgali na grmadi v Rimu na trgu Campo dei fiori. Prav ta lik je po mnenju Bratuže pritegnil enega najuglednejših slovenskih pisateljev, Alojza Rebuli, ki ob njegovem opisu poudarja njegovo resnicoljubnost in preudarnost. V popoldanskem delu so prišli na vrsto še časnikar **Martin Breclj**, dr. Zoltan Jan, urednik Jože Hor-

vat in klasična filologinja **Jadranka Cergol**. Martin Breclj se je poglubil v Rebulovo duhovno zgodovino, ki ni tipično krščanska, temveč na glavo postavljena Nietzschejeva filozofija nihilizma. Sam je reinterpreterjal dvojico Apolona in Dioniza, tako da je Dioniza zamenjal s Kristusom. O tem, kako italijanska stvarnost sprejema Rebulovo delo, je v svojem posegu, na primeru Kocbekove Tovaršije, pojasnil dr. **Zoltan Jan**. Članki, ki so ob tem izšli v osrednjih italijanskih časopisih, ne aktualizirajo umetniške plati, temveč politično ozadje dnevnih zapisov. Publicist **Jože Horvat** je osebno spregovoril o Alojzu Rebuli ob izkušnjah, ki jih je imel z njim, ko ga je intervjuval. Sam je dejal, da ni bila bistvena vsebina teh pogovorov, ampak to, kar se je dogajalo pred intervjujem in po njem. Nazadnje je o pisatelju spregovorila še dr. **Jadranka Cergol**, in sicer o antiki, iz katere črpa Rebuli navdih, saj je človek doživel višek duhovnega razvoja prav v tej dobi. Sam Rebuli svari pred akritičnim idealiziranjem antike, a je zagledan v duhovno sporočilnost antičnega duha. Celodnevni simpozij so povezovala Olga Lupinc, Loredana Umek in Eva Fičur, na koncu pa je potekala še slovesna razglasitev zmagovalcev literarnega natečaja, ki sta ga MOSP in SKK posvetila Alojzu Rebuli. Komisija, ki so jo sestavljali Lučka Peterlin, Neža Kravos in David Bandelj, je izmed 33 prispevkov nagradila Vido Škerk s tretjim mestom, Ester Gomizel z drugim mestom, Belindo Trobec pa s prvim mestom. Obenem priporoča za objavo v mladinski prilogi Rast novele Tine Kralj, Zale Čok, Devana Štoke, Urške Petaros in Sanje Sosi ter pesmi Barbare Ferluga, Dane Milič, Maje Kojanec in Nike Čok.

Metka Šinigoj

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi na ponedeljek, 16. junija, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na srečanje s pisateljico, urednico in predavateljico Matejo Gomboc ob izidu njene zbirke kratke proze Pozneje se pomeniva (Mladika, 2014). Avtorico in njeno delo bo predstavila prof. Vilma Purič. **Klub prijateljstva - Vincencijeva konferenca** vabita tržaške in goriške prijatelje na celodnevni avtobusni izlet v Soško dolino z

ogledom Kobarida (Muzej I. svetovne vojne) in Tolmina, v četrtek, 26.6.2014, z odhodom iz Trsta in z možnostjo postanka v Gorici, informacije in vpisovanje tel. 040-225468 / 347 1444057 (Vera).

Čestitke

Veselim se z Meto in Petrom ob rojstvu **male Eme** in čestitamo tudi svojemu podpredsedniku Bernardu Spazzapanu in ženi Nadii - odborniki Slovenske Vincencijeve konference.

MePZ LOJZE BRATUŽ in MePZ JACOBUS GALLUS

vabita na koncert

“SOGLASJA”

zbiorovodji: Bogdan Kralj in Marko Sancin

evangelizansko-luteranska cerkev

(Largo Panfil, 1)

petek, 13. junija 2014, ob 20.45

Ob koncu šolskega leta

Pestra dejavnost Glasbene matice

Glasbena matica končuje šolsko leto zelo pestro z akademijami, nastopi, glasbenimi projekti in pobudami, ki postavljajo osnove za novo delovno sezono. Ob vseh dogodkih, ki so namenjeni javnosti, pa imajo velik pomen tudi izpiti poletnega roka, ki jih učenci predakademske stopnje lahko opravijo v slovenščini na sedežu šole zaradi zelo ugodne in komaj obnovljene konvencije z videmskim konservatorijem, ki zagotavlja Glasbeni matici to prednost.

Vpisovanje novih učencev je bil namenjen že tradicionalni Dan odprtih vrat, ko so profesorji šole na razpolago vsem zainteresiranim za predstavitev in obrazložitev zahtev in značilnosti študija posameznih glasbil. Pobude, ki poenostavljajo izbiro primerne glasbila, se je tudi letos udeležilo lepo število slovenskih in italijanskih otrok, ki so v različnih učilnicah stopili v svet godal, pihal, harfe, harmonike, klavirja, kitare in tolkal. Do konca leta bodo na voljo tudi brezplačne poskusne lekcije, na katerih se prvi stik z glasbilom, na konkretnih osnovah, lahko spremeni v reden študij. Za resen pristop h glasbi pa so se že jasno opredelili učenci, ki so nastopili na letošnjih končnih akademijah in so prestali strogo selekcijo, da bi lahko javno zastopali šolo s svojimi dosežki. Končni akademiji sta bili v baziliki sv. Silvestra v Trstu, kjer se je ob solistih z vseh oddelkov pojavila tudi prijetna novost s krstnim nastopom Godalne

skupine Glasbene matice, ki jo vodi Armin Sešek. Srbski pedagog je s svojim zelo uspešnim delom povzročil Soli zapanje na prerod orkestra (in sploh zanimanja za godala), pri katerem so soudeleženi vsi profesorji oddelka. Razveseljen je tudi ponoven razcvet solopevskega oddelka z bistvenim sodelovanjem mladinskega zbora Kraški slavček - Krasje. Profesorica **Ilaria Zanetti** je prikazala to prijetno novost s skupinskim nastopom, na katerem so učenke solopevskega razreda pristopile k znanemu prizoru morišča iz Poulencove opere Dialogi karmeličank, ki so ga dosledno uprizorile s postopnim odhajanjem pevka ob udarcih giljotine. Manj shriljiva, a ponosna in bojevitva pa je bila zgodba, ki jo je izven končnih akademij samostojno uprizorila Špeterska Glasbena matica z izvedbo spevoigre Kraljica Vida. Delo Alda in Davida Klodiča, pri katerem sodelujejo mali orkester, mladinski zbor GM Špeter in otroški zbor Mali lujerji, solopevci šole ter mladi Beneškega Gledališča, je zgodba o neoboroženem uporu ljudstva ob prihodu Hunov v Nadiške doline in je napisana učencem in profesorjem šole na kožo, z upoštevanjem razpoložljivih glasbil in glasov. Zasedba je pred kratkim gostovala na Opčinah in bo kmalu nastopila tudi v Kobaridu, pripravljata tudi sceno šolo s svojimi dosežki. Končni akademiji sta bili v baziliki sv. Silvestra v Trstu, kjer se je ob solistih z vseh oddelkov pojavila tudi prijetna novost s krstnim nastopom Godalne

PAL

“Snovanja” v Devinu

Ljudska pesem in šege, da bi odkrivali korenine

Niz koncertov, ki ga SCGV Emil Komel prireja pod skupnim imenom *Snovanja* in s podnaslovom *Z glasbo v mislih že 60 let*, je imel v soboto, 7. junija, svojo postajo v Devinu. Na sedežu devinskih zborov so namreč nastopili učenci tamkajšnje podružnice in skupaj s svojimi sošolci in prijatelji, ki prepevajo v OPZ Ladjica, izoblikovali večplasten gledališko-gla-

sbeni dogodek.

Rdeča nit večera, ki je povezovala petje in instrumentalno igro ter gledališki nastop, je bila ljudska kulturna dediščina. Nevihta je namreč povzročila električni mrk in otroci niso mogli več gledati televizije ali se igrati z računalniškimi igracimi. Igralsko imenitni babica (Lukrecija Bogaro) in njena sosedka Milka (Stefania Beretta) sta zato otro-

kom pripovedovali, kako so ljudje živeli nekoč in kako jih je petje spremljalo pri delu in pri zabavi, v veselju in žalosti. Instrumentalni trio - sestavljali so ga harmonikar Igor Terčon in profesorja, klarinetist Tomaž Škamperle ter kontrabasist David Šuligoj - je med večerom dovršeno spremljal celo vrsto ljudskih pesmic, ki so se prepletale z zgodbo in jih je pod vodstvom Olge Tavčar izvajal OPZ Ladjica, ki so ga okrepili učenci devinske podružnice glasbene šole. Zabavne pesmice, kot je tista o črnem kosu, ali Le sekaj, sekaj smrečičo, Moj očka ima konjička dva, ko so otroci odkrili tudi drugi napev, na flavto zaigrana Izidor ovčice pase

dveh pastirčkov, ali znana Jaz pa pojdem na Gorenjsko, so babici in sosedi pomagale, da sta podoživljali svoja mlada leta in kmečko delo ter navade ob praznikih. Kvartet večjih deklet v narodnih nošah pa ju je razveselil in raznežil z večglasno zapeto barkovljansko ljudsko Zgebljena lebjezen. Za preobrat je poskrbel vnuk. Fant je bil bolj za “vesele” pesmi in je z dekleti zaplesal polko, vsi pa so še zapeli En hribček bom kupil in šaljivo pesem Naša mati čuha kafe, ki jo je Devinceane naučila Ivanka Istrijanka, ki je k nam hodila na žrnado, na dnino. Petje je zahtevno opravilo in otroci so postali lačni, a v nonini pečici se vedno najde kako pecivo in tako je bilo tudi tokrat,

le da so na malico odkorakali ob petju ljudske Regiment po cesti gre in seveda poželi navdušen aplavz. Otroke so pripravili profesorji Barbara Corbato, Mirko Ferlan, Tomaž Škamperle in Marja Feinig, ki je kot koordinatorka te prireditve v koncertnem listu zapisala: “Ljudske pesmi so s svojo sporočilnostjo in neposrednostjo izredna duhovna dediščina naših prednikov in nas povezujejo z njimi”. Tem besedam lahko le pritrdimo, saj smo prepričani, da so ljudje, ki s seboj nosijo ta ljudski duhovni zaklad, bistveno bogatejši za mnoga duhovna spoznanja in znanja ter sporočila preteklosti.

V.J.

Občni zbor goriških upokoencev

Društveno vodstvo pomlajeno

vedno zapustilo društvo preveč članov, med temi tudi društveni blagajnik. Zato so se vsi prisotni z minuto molka in zbranosti poklonili njihovemu spominu.

Daljša tajniško poročila je prebrala tajnica Eda Lutman. Podala je natančen pregled vseh dejavnosti preteklega triletnega, predvsem glede delovanja ŽePZ, izletništva, srečevanj kulturno-prosvetnega značaja, odnosov s sorodnimi društvi zlasti iz Slovenije. ŽePZ se poleg nastopov v bližnjih krajih udeležuje tradicionalnih pevskih revij, kot so Festival v CD v Ljubljani, revija Zlata jesen v Kopru, koncertna revija Starosta mali princ in revija pevskih zborov Severne Primorske itd. Društvo se zaveda pomena pevske kulture in njenega poslanstva. Leta 2012 je društvo namenilo posebno pozornost 'Tridesetletnici' svojega obstoja. Glede izletništva je treba povedati, da so bila poleg lepega števila enodnevnih izletov or-

Po triletnem obdobju so se vodstvo in člani Društva goriških upokoencev zbrali v drugem sklicu 29. maja 2014 v Kulturnem domu v Gorici, da čim bolj natančno pregledajo opravljeno delo in kritično presodijo finančno-gospodarsko stanje v triletnju 2011-2013. Za predsednika delovnega predsedstva je bil imenovan Emil Tomšič, za tajnico pa Eda Lutman. Občnega zbora so se udeležili naslednji povabljeni gostje: Alojz Vitežnik za PZDU Severne Primorske, predsednik DU Deskle-Anhovo Jože Valentincič, predsednica DU Šempeter Magda Satler, predstavnica krožka Krut Nevenka Pečar, ki je pozdravila tudi v imenu Sonje Božič, predsednica DU iz Trsta, predsednik DU Nova Gorica Zoran Matjac in predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj. Vsi so se ob razpravi o poročilih pohvalno izrazili o društvu. Prisotnim je najprej spregovoril društveni predsednik Emil Devetak, ki je obrazložil splošno stanje društva, njegov pomen in namen ter težave, s katerimi se upokoenci spopadajo. Kot nekatera druga društva je tudi Društvo goriških upokoencev skrbelo dejstvo, da mnogi ne sprejemajo radi odgovornosti, da bi nadaljevali s tem, kar so s težavo ustvarili naši predniki. Potreben je pristop mlajših sil, ki bi skrbele, da se ohrani dejavnosti slovenskih ustanov in društev. Letošnji občni zbor je bil volilnega značaja. Ob tej priložnosti je društvenemu vodstvu uspelo vključiti v svojo sredino nekaj mlajših oseb, tako da je upravni svet primeren obnovljen in celo pomlajen. Tudi zadnje čase je za

organizirana večdnevna potovanja v glavna evropska mesta (Beograd, Zagreb, Dunaj, Bratislava, Pariz). Društvo se odloča za kraje, ki so za nas značilni in uživajo večji zgodovinsko-kulturni pomen, kar je za nas glavni cilj. Ugotavlja pa se, da je za izlete vedno manj zanimanja. Pomembno dejavnost predstavlja tudi balinarski krožek, ki na tekmovalnih srečanjih in turnirjih pomaga pri utrjevanju medsebojnih prijateljskih odnosov. Že veliko let imajo goriški upokoenci dobre stike s sorodnimi društvi iz matične domovine Slovenije, v Italiji pa s Krutom, z Zvezo slovenskih kulturnih društev in drugimi pomembnimi ustanovami.

Iz blagajniškega in nadzorniškega poročila je razvidno, da se društvo kljub vsesplošni krizi pozitivno vzdržuje, predvsem zaradi prispevkov krajevnih upravnih ustanov, bančnih zavodov in zasebnikov. Zato je društvo vsako leto pozitivno končalo. Vsem darovalcem se društvo iskreno zahvaljuje.

V Izvršni odbor je bilo izvoljenih 15 članov, med temi je sedem mlajših oseb; Nadzorni odbor pa bodo sestavljali trije člani. Na umestitveni seji 3. junija je bil za predsednika ponovno izvoljen Emil Devetak, za podpredsednika je bil imenovan Jože Cej, tajniške posele bo vodila Ingrid Nikolavčič, blagajniška pa Eda Lutman. Članom Nadzornega odbora bo predsedovala Magda Princi Mačus. Na seznamu Izvršnega in Nadzornega odbora sta vpisana kot stalna častna člana odbora brata Emil Vogrič in Zdenko Vogrič. (ed)

V Lavričevi knjižnici v Ajdovščini je bila v ponedeljek, 9. t. m., dobro obiskana predstavitev dveh novih knjig vipavskih avtorjev, in sicer knjige novel z naslovom Pod to goro čavensko Petra Pavla Bratine ter knjige zapisov z naslovom Protestantino Tina Mamića; prvi je doma iz Kamenj, drugi pa iz Skrilj. Petra Pavla Bratino in njegovo knjigo

odlične književnosti, ki je pregnetena s krščanstvom, je predstavila prof. Ivana Slamič, Vrtovinka po rodu, medtem ko je Mamićevo pronicljivo častnikarsko pisanje predstavil naš urednik Jurij Paljk, Velikožabljec po rodu. Šlo je za lep "vipavski kulturni večer", kot ga je označil ravnatelj Lavričeve knjižnice Artur Lipovž.

SCGV Emil Komel / Snovanja pri Subidi Kdo je naredil Vidku srajčico

Niz koncertov, ki ga Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel prireja pod skupnim naslovom Snovanja, je imel v nedeljo, 8. junija, svojo postojanko pri Subidi na Krminskem, kjer so gojenci pod vodstvom Michele De Castro izvedli znano Levstikovo pravljico Kdo je naredil Vidku srajčico. Prepletale so se instrumentalne in pevske točke, ki so povezovale zgodbo o malem,

prijaznem, a revnem dečku, ki so mu jagne, grm, pajek, rak in ptičica pomagali, da je dobil čisto novo srajčico. Otroci, ki obiskujejo glasbeni pouk, so zaintrigirani, zapeli in zaplesali in s svojim dobro naučenim in zrežiranim nastopom pokazali, kaj vse se lahko naučijo med šolskim letom. Prisotne je uvodoma nagovorila ravnateljica šole Alessandra Schettino, ki je poudarila, da je

šola Komel edina, ki skrbi za rast glasbene vzgoje tudi na Krminskem. Ob koncu večera pa je spregovoril podpredsednik upravnega sveta glasbene šole Komel Saša Quinzi in prisotnim predstavil sedanji položaj šole. Ugotavljal je, da je sam prefekt povabil šolo na nastop ob državnem prazniku in da je trenutno po zaprtju italijanske glasbene šole v Gorici Center Komel gotovo najpomembnejši zavod, ki skrbi za glasbeno vzgojo na Goriškem, kljub temu pa je doživel drastično krčenje sredstev s strani deželne uprave, kar ogroža samo delovanje ustanove. Večer se je nadaljeval z delavnico, na kateri so otroci odkrivali, kaj vse je mogoče narediti iz volne.

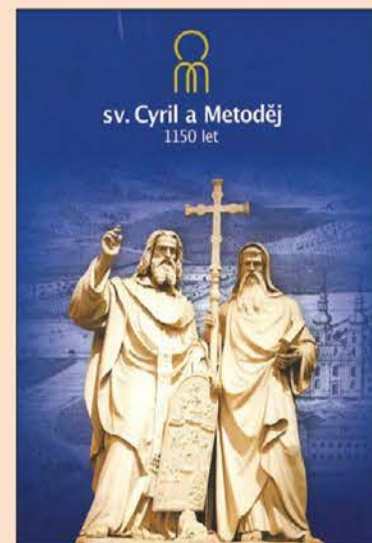
MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (53)

Mariza Perat

Ptujska Gora na Spodnjem Štajerskem

Po odhodu Langobardov so na Ptuj v 6. stol. prišli Slovani oziroma Slovenci. Ti so rimsko Poetoviano preimenovali v Ptuj, in sicer zato, kot beremo v Drobntincah, ker je v mestu bilo mnogo priseljencev, tujcev. Namesto besede "tuj" pa so v preteklosti v slovenščini uporabljali izraz "ptuj", kar srečamo tudi pri Slomšku. Od tod torej tudi ime "Ptuj".

V 9. stol. je ozemlje Spodnje Panonije s Ptujem dobil v upravo knez Pribina (847-861). To je bil fevd, ki so mu ga podelili Franki, zato je Pribina postal frankovski vazal. Spodnja Panonija ob Blatnem jezeru, ki jo je Pribina dobil v upravo, je bila nezdrava, močvirnata dežela. Knez Pribina je močvirje izsušil in ustanovil mesto Blatograd. Bil je naklonjen krščanstvu in je med svojim ljudstvom zato pospeševal krščansko vero. Knezu Pribini je sledil sin Kocelj (861-874). Tudi on je v svoji državi širil in podpiral krščanstvo. Iz zgodovine vemo, da sta se pri knezu Kocelju na poti v Rim ustavila učena in pobožna brata Konstantin in Metod, čigar krstno ime je bilo Mihael. Metod je bilo redovno ime, ki si ga je privzel v samostanu, kjer je nekaj časa bival. Oba brata sta v Panonijo dospela iz Velikomoravske, kamor je Konstantina in Metoda, od katerih je mlajši Konstantin že bil duhovnik, Metod pa diakon, leta 863 poslal bizantinski cesar Mihael III., in sicer na prošnjo moravskega kneza Rastislava, da bi njegovo ljudstvo poučevala v krščanski veri in uvedla tudi slovansko bogoslužje. Dotlej so namreč na Velikomoravskem oznanjali evangelij nemški misijonarji. To pa knezu ni bilo po volji, saj ljudstvo njihovega jezika ni razumelo, pa tudi nemški vpliv v državi se je s tem vse bolj krepil. Konstantin je zato v slovenski jezik prevedel evangelije in bogoslužne knjige. Še poprej je sestavil posebno abecedo, ki jo poznamo pod ime-

nom "glagolica" in je najstarejši slovanski črkopis. Tu je treba omeniti, da so te knjige postale temelj poznejšega razvoja slovanskih književnosti.

Ljudstvo je nad poučevanjem obeh bratov bilo navdušeno, niso pa bili navdušeni frankovski oziroma nemški škofje, ki so Konstantina in Metoda pri papežu zatožili, da učita krivo vero. Konstantinu in Metodu tako ni preostajalo drugega, kot da se odpravita v Rim, neseta s seboj slovanske

bogoslužne knjige ter jih pokazeta sv. očetu. Tako sta se leta 867 poslovila od Moravske in se najprej odpravila v Panonijo, ki je takrat bila vzhodnofrankovska mejna grofija. V Panoniji sta Konstantin in Metod ostala približno pol leta. Knez Kocelj jima je izročil 50 mladeničev, da bi jih pripravila za bogoslužje, saj je takrat v Panoniji bilo že okrog 50 cerkva.

Zatem sta se oba brata odpravila v Rim. Skozi Ptuj ju je pospremil knez Kocelj.

V Rimu ju je papež Hadrijan II. sprejel nadvse slovesno, saj sta s seboj prinesla relikvije sv. Klemenca, papeža, ki je umrl v preganstvu na Krimu ob koncu 1. stol. Konstantin in Metod sta njegove relikvije odkrila, ko sta med Hazari, ljudstvom, ki je prebivalo med Krimom in Kaspijskim jezerom, oznanjala evangelij.

Papež Hadrijan je slovanske bogoslužne knjige odobril in jih postavil na oltar Marije Snežne, najstarejše in največje Marijine cerkve na zahodu, zgrajene ob proglasitvi koncila v Efezu, da je Marija Božja Mati.

V Rimu je sv. oče Metoda posvetil v duhovnika ter ga kot misijonarja za vse Slované poslal v Panonijo. Konstantin je medtem stopil v samostan in tu 14. februarja 869 umrl z redovnim imenom Ciril. Pokopali so ga v cerkvi sv. Klemenca v Rimu. Ljudstvo je zelo žalovalo za učenim, pobožnim in skromnim Cirilom, ki je večkrat dejal, da se hoče "samo s knjigami pogovarjati".

/ dalje

ŠTANDREŽ Praznik špargljev Zadnji praznični zvoki

V ponedeljek, 2. junija, so v župnijskem parku pod lipami v Štandrežu utihnili zvoki Praznika špargljev, ki je letos trajal pet dni in ponujal bogat kulturni, zabavni in gastronomski program. Najbolj živo je bilo v nedeljo, 1. junija, ko so spored oblikovali najmlajši, in sicer domači župnijski zborček in zbor štandreške osnovne šole Fran Erjavec. Prvi se je predstavil pod vodstvom Lucrezie Bogaro in pogumno zapel nekaj narodnih. Zbor je na harmonij spremljala Tiziana Zavadlav.

Sledilo je nagajevanje slikarskega natečaja (ex-tempore), ki se je nanašal na Štandrež in je bil v soboto, 24. maja, v župnijskem parku. Mladi ustvarjalci so bili razdeljeni v tri skupine: vrtec, prvi in drugi razred osnovnih šol ter tretji, četrti in peti razred. Strokovna komisija je ocenila vse risbe in sestavila prednostne lestvice. Med otroki iz vrtca je najlepšo risbo

narisala Nina Turel iz vrtca Sonček v ul. M. Fabiani, na drugo mesto se je uvrstila Sara Premrl, tretje mesto pa je zasedla Lucija Vrtovec, obe iz vrtca Pika Noga-vička iz Štandreža. V skupini prvih in drugih razredov osnovnih šol je prvo nagrado dobil Denis Žbogar, ki obiskuje štandreške OŠ Fran Erjavec, drugi je bil Daniel Braini iz šole Zorzut, tretja pa Martina Dal Bo' tudi iz štandreške šole. V kategoriji tretji, četrti in peti razred se je najbolj izkazala Makrina Quinzi (OŠ F. Erjavec), druga je bila Valentina Nanut (OŠ Ferretti), tretje mesto je zasedel Erik Lutman (OŠ F. Erjavec). Vsi so prejeli lepe pokale, ki so jih poklonile razne ustanove in podjetja. Pokal so dobili tudi učenci tretjega in petega razreda štandreške šole kot najbolj številna skupina udeležencev na natečaju. Prireditveni prostor so nato zasedli učenci štandreške osnovne šole, ki so pod večšim vodstvom učitelja

Martina Srebrniča lepo in navdušeno zapeli več slovenskih narodnih. Tudi ta številni zbor je na klavir spremljala Tiziana Zavadlav. Množični obisk staršev, sorodnikov in ljubiteljev otroškega petja je obkrožil mlade nastopajoče in jih nagradil z dolgim ploskanjem. Zahvala in priznanje gre celotnemu učiteljskemu zboru, ki je tako lepo pripravil učence. Organizator Praznika špargljev, Prosvetno društvo Štandrež, in številni obiskovalci so s potekom praznovanja zadovoljni, saj je nudilo vsakomur nekaj. Kulturni program je bil kakovosten in druženje sprostitveno. Razveseljivo je tudi dejstvo, da je pri delu na prazniku vse dneve sodelovalo veliko mladih, ki so se lahko marsikaj naučili od izkušenih kuharjev, ki so pripravili okusne jedi in druge dobrote.

Tudi fotografsko-dokumentarna razstava Štandrež v prvi svetovni vojni, ki je bila v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorič, je vzbudila veliko zanimanja. Razstavo so si ogledali tudi učenci petega razreda štandreške osnovne šole Fran Erjavec.

PD

Zbor OŠ Fran Erjavec iz Štandreža pod vodstvom učitelja Martina Srebrniča (foto DP)

Referendum zaradi premajhne udeležbe volivcev ni uspel

Stranke leveice sestavljajo koalicijo

V Sloveniji je bil v nedeljo, 8. junija 2014, že dvaindvajseti referendum od ustanovitve države, in sicer so na zahtevo SDS glasovali o spremembi zakona o arhivih. Po trditvah največje opozicijske stranke, skupin zgodovinarjev in raziskovalcev, so arhivi, posebej tisti, ki se nanašajo na delovanje tajne politične policije in drugih represivnih organov v preteklosti, težko dostopni raziskovalcem in javnosti. Zakon naj bi spremenili tako, da bi bili arhivi povsem odprti in dostopni. Vendar referendum s takimi zahtevami ni uspel, ker je bila udeležba glasovalcev premajhna. Znašala je komaj okoli 12% volilnih upravičencev in je bila torej daleč od okoli 343.000 volivcev oziroma volivk, kolikor bi jih moralo

raziskave v njih.

Sicer pa se v Sloveniji že kaže politika, ki bo označevala in usmerjala priprave na bližnje predčasne oziroma izredne državnozbornske volitve. Vsebuje tipične slovenske posebnosti, med katerimi so tudi ostaline prejšnjega sistema z ideološko ter politično razdeljeno državo in ljudstvom. Na političnem odru se pojavljajo skupine posameznikov, pa seveda tudi

di Karl Erjavec, sicer veteran slovenske politike. Kot predsednik stranke Desus je z bolj resničnim "novim obrazom", vršilcem dolžnosti predsednika stranke Socialnih demokratov, Dejanom Židanom, sklenil dogovor o Koaliciji za mandatstvo oziroma dogovor o oblikovanju Socialdemokratskega bloka. Toda pozor, cilj te povezave naj bi bil zgolj preprečiti volilno zmago SDS Janeza Janše, ne pa morda predstavitve kakšnega programa v korist države. Karl Erjavec in Dejan Židan sta se tudi dogovorila, da bosta njuni stranki, torej Desus in Socialni de-

politvah in v pismu zapisal, "da je bila Slovenija uspešna, dokler smo imeli močno soglasje". Seveda, dodajam, to je bilo tedaj, ko je k soglasju prispeval tudi Janez Janša s stranko SDS. Zdaj pa je Dejan Židan k sodelovanju povabil tudi Piratsko stranko in tudi obe drugi stranki politične desnice, ne pa SDS Janeza Janše. Sicer pa novi predstavnik Socialnih demokratov opozarja, da je treba krizo v Sloveniji končno premagati, premierka v odstopu Alenka Bratušek pa pod okriljem svoje stranke z imenom Zavezništvo Alenke Bratušek vztrajno ponavlja, da je Slovenija končno premagala krizo in da je to zasluga njene vlade. Za vlogo in delež v načrtovani koaliciji leveice si prizadevata tudi Miro Cerar in Igor Šoltes. Le-ta je že evropski poslanec. Oba sta pred volitvami ustanovila vsak svojo politično stranko. Miro Cerar je tudi povedal, da je veren človek.

V tej predvolilni kampanji nobena politična stranka leve opredeljuje ne omenja vloge EU, zato se bodo lahko marsikateri njihove obljube ali zaveze volivcem izkazale zgolj kot iluzije. Treba je upoštevati, da bo EU tudi v prihodnje v marsičem pogojevala in določala slovensko politiko. Evropska komisija je prav med sedanjim predvolilno kampanjo Sloveniji izdala osem zahtevnih priporočil s konkretnimi roki in nalogami za proračunsko in reformsko ukrepanje v letih 2014 in 2015. Izpolnjevanje jih bo morala nova vlada, ne glede na to, kakšna bo njena politična barva.

Marijan Drobež

Karl Erjavec

zainteresiranih žensk, ki si na vse pretege prizadevajo, da bi jih vodstva strank vključila v seznam kandidatur za poslance oziroma poslance v novem sklicu 90-članskega slovenskega parlamenta.

V predvolilni kampanji tudi najbolj znanim politikom nekako prija, jim skoraj godi, da jih nekatera javna občila občasno uvrščajo med t. i. "nove obraze", se pravi med politike, ki bodo šele pokazali svoje velike sposobnosti, ustvarjalnost in tudi poštenost pri služenju ljudem. Med take "nove obraze" naj bi spadal tu-

mokrati, na volitvah nastopili samostojno, predsednik stranke, ki bo na volitvah dobila največ glasov, pa se bo imenoval za mandatarja, to je sestavljalca nove slovenske vlade. Karl Erjavec, ki opravlja tudi funkcijo zunanjega ministra v odstopu, se je ob sklenitvi omenjenega dogovora obreignil tudi ob premierko v odstopu Alenke Bratušek, ki se tudi poskuša uveljaviti v volilnem bloku leveice, z izjavo, "da je njen čas minil".

Novi prvi človek Socialnih demokratov Dejan Židan je nekatere stranke povabil k sodelovanju na

Slovenska popotnica pred volitvami Slovenija, kdo (in kako) bo tebi vladal?

Do volitev je samo še mesec (razen v primeru odlaganja Ustavnega sodišča, ki je o zadevi odločalo po koncu redakcije). Sredi poletja bomo imeli tako na razpolago pestro izbiro za kratkočasje v vse bolj vročih večerih: nogomet ali predvolilne debate? Glede na udeležbo na zadnjih volitvah (Evropske volitve in nedeljski referendum) bi lahko sklepali, da se bodo slovenski državljani množično odločili za brazilsko evforijo. Slovenski državljani so že velikokrat v zadnjih časih dokazali, da jih v bistvu dogajanje na političnem prizorišču ne gane kaj pretirano. Seveda, vsi so pripravljeni podpirati in razpihovati ideološke puhlice, žal pa je prava demokratična participacija iz volitev v volitve manjša. In pri tem ni opravičila. Ne glede na to, kako pokvarjena je politična kasta.

Volilni zakon in njegove posledice

Tudi na skorajšnjih državnozbornskih volitvah lahko pričakujemo zelo nizko volilno udeležbo. Poletje in dopusti bodo sicer igrali svojo vlogo, a tudi v nevtralnem času bi udeležba ne bila na višku. Takšno je pač danes vzdušje v Sloveniji. Gre torej za dva faktorja: drug drugega dopolnjuje, a

hrkati drug drugemu ne more biti v opravičilo. O apatičnosti slovenskih volivcev smo že spregovorili, drugi ključ je seveda zmeda na strankarskem prizorišču. Če je desni pol oblikovan že dalj časa, pa se na levi iz volitev v volitve pojavljajo nove stranke z novimi obljubami, ki se potem po hitrem postopku razblinjajo. To je bil Zares, to je bila Pozitivna Slovenija in take pojave imamo še danes: celo več je takih strank, ki bi rade prevzele vodilni položaj. Izstopata seveda Igor Šoltes

in Miro Cerar (uradno se Cerar ne opredeljuje ne za levo ne za desno), tukaj je po novem tudi dvojček SD in Desus, ki sta podpisala predvolilni dogovor o novem Socialdemokratskem bloku. Razdrobljenost se bo najbrž v naslednjih tednih kristalizirala oko-

li imena vodilne stranke na levi, ki danes še ne izstopa tako izrazito.

Ob vsem tem pa je v Sloveniji še ena težava: volilni zakon. Gre za čisti proporcionalni sistem z vstopnim pragom 4%. Kaj to prinaša Sloveniji? V prvi vrsti gre za nezmožnost sestavljanja vlad. Slovenija je, po zadnjih nekaj parlamentarnih volitvah sodeč, razdeljena približno na pol: levi in desni pol sta si bolj ali manj izenačena. Ker je ta podoba do potankosti preslikana tudi v parlamentu, smo priča neobvladljivemu stanju, ki je veliko pripomoglo k padcu zadnjih treh vlad. Manjše stranke v tem kontekstu pridobivajo funkcijo jezicikov na tehtnici in to vlogo tudi pridno izkoriščajo: sinonim tega je Desus. Slovenija bi dejansko potre-

bovala tak volilni sistem, ki omogoča trdnjšo vlado. In to posebej v trenutkih krize, ki jo Slovenija preživlja že več let. Slovenija si ne more privoščiti stagnacije, ker je njen gospodarski položaj že dalj časa na meji vzdržnosti. Za Slovenijo torej ni dovolj samo

vlada s polnimi pooblastili, ampak predvsem vlada, ki lahko opravlja svoje delo in ji ne grozi razpad ob vsakem napovedanem ukrepu.

Bruselj že, a potrebujemo tudi odločno Ljubljano

Pa bo lahko marsikdo rekel, da Ljubljani itak diktirajo gospodarsko in druge pomembne politike iz Bruslja. To drži, ampak večkrat je ta zunanji nadzor pravo olajšanje, pa ne glede na to, kakšno mnenje ima vsakdo izmed nas o Bruslju. Brez pritiska Evropske komisije bi še danes bila vsa škoda bančnih kreditov bolj ali manj neznanka. Stresne teste so opravile tuje agencije in to na pobudo (ali bolje rečeno, na zahtevo) Evropske komisije. To pa ni dovolj, ker je najpogosteje proces tak, da je treba navdila in "nasvete" iz Bruslja implementirati. In za to je potrebna vlada, ki lahko dela. Vzemimo nekaj primerov. Evropska komisija je nedavno v "semestrskih priporočilih" Sloveniji naročila nekaj zelo konkretnih stvari. Zmanjšanje javnega primanjkljaja je najpomembnejša stvar, a jo za trenutek pustimo ob strani, ker gre za temo, o kateri slovenska javnost že vseskozi govori. Zaustaviti sem se hotel pri nekaterih bolj "podrobnih" delih priporočil. Recimo, nova pokojninska reforma, ki jo omenja Evropska komisija. Slovenija bi morala po besedah Bruslja pripraviti nov pokojninski zakon, ki naj upokojitveno starost določa premočno, v skladu s pričakovano rastjo življenjske dobe. V sedanjem političnem ozračju bi tak tip reforme bil težko dosegljiv prav zaradi odločilnega glasu, ki ga je v zadnjem obdobju imel Desus. Drugo priporočilo govori tudi o tem,

Kratke

Ob dnevu državnosti okrogla miza na gradu Dobrovo

V počastitev Dneva državnosti pripravljata Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve - Območni odbor za Brda, Števerjan in Gorico in Občina Brda okroglo mizo Življenje ob jugoslovansko - italijanski meji 1947-1990, s posebnim ozirom na mejno področje Severne Primorske. Na okrogli mizi, ki bo v petek, 20. junija 2014, ob 16. uri v viteški dvorani na gradu Dobrovo v Goriških Brdih, bodo sodelovali zgodovinarji: Majda Sfiligoj, Neža Strajnar, mag. Renato Podbersič in mag. Jernej Vidmar.

Predavanjem bodo sledili pričevanja, razprava in nato ogled mejnega opazovalnega stolpa v vasi Plešivo.

Koncert na Mirenskem Gradu

Na Mirenskem Gradu, v dvorani Gnidočevega doma, bo v soboto, 14. 6. 2014, ob 20. uri letni koncert Vokalne skupine Chorus '97 iz Mirna pod umetniškim vodstvom Laure Winkler.

Slovinci na lestvici srečnih in zadovoljnih Zemljanov v sredini

Ameriški inštitut za raziskave javnega mnenja Gallup že osem let opravlja raziskavo, ki meri, kako so ljudje po vsem svetu zadovoljni s svojim življenjem. Tudi lani so bili najbolj srečni in zadovoljni v državah Latinske Amerike. Slovenija se je med 138 državami, ki jih je zajela objavljena raziskava, uvrstila v sredino. Gallupova meritev je zanimiva, saj med drugim potrjuje nekatere stare ljudske modrosti, kot je ta, da denar ne prinaša sreče. Raziskava v ZDA je na primer pokazala, da sreča in zadovoljstvo skupaj z denarjem naraščata kvečjemu do 75.000 dolarjev letno. Ko se dohodek približuje tej meji, raste, ko jo preseže,

pa ne več.

Da denar ni osnovni pogoj za srečo in zadovoljstvo, kaže tudi uvrstitev držav na lestvici. Gallup je izvedel anketno med okoli tisoč prebivalci vsake vključene države. Izvajalci ankete so ljudi spraševali, ali so

srečni, zadovoljni, ali se počutijo spoštovane ali delajo oz. spoznavajo kaj zanimivega in podobno. Več pozitivnih odgovorov je prineslo več točk in višjo uvrstitev na lestvici.

Že tretje leto zapored so največ točk zbrali Paragvajci, in sicer 87, do petega mesta pa sledijo še Panama, Gvatemala, Nikaragva in Ekvador. V teh državah je kultura pač takšna, da ljudje gledajo na svet pozitivno. Na dnu lestvice so iz razumljivih razlogov Sirci s 36 točkami.

Od evropskih držav se je najvišje, na osmo mesto z 82 točkami, uvrstila Danska. Druga najvišje uvrščena evropska država je Švedska na 22. mestu. Prebivalci ZDA so z 78 točkami na 22. mestu manj srečni od Kanadčanov, ki so zbrali 79 točk, enako kot prebivalci Združenih arabskih emiratov.

Slovincem je uspelo zbrati 69 točk in se uvrstiti na 67. mesto. Od sosednjih držav so najbolj srečni Avstrijci na 28. mestu, ki so zbrali 76 točk, Italijani pa so se s 75 točkami uvrstili na 45. mesto. Manj kot Slovenci so zadovoljni Madžari na 72. mestu s 67 točkami.

Hrvati so na 122. mestu tik pred Črnogorci z enakim rezultatom 57 točk. Bolj zadovoljni od njih so na primer Haitijci na 121. mestu in 58 točkami. Pri dnu lestvice so Srbi in Bosanci. Manj srečni od njih so le še prebivalci Litve, Čada in Sirije.

Gallupova raziskava na splošno ugotavlja, da je kakih 70 odstotkov svetovnega prebivalstva bolj srečnih kot ne. Med splošnimi ugotovitvami zadnjih osmih let je tudi to, da so rezultati med moškimi in ženskami precej podobni ter da so manj kot redno zaposleni srečni in zadovoljni tisti, ki so samozaposleni.

Gallup sicer trdi, da lahko njihova raziskava veliko bolje napove nevarnost socialnih nemirov ali trenj kot tradicionalne meritve, ki npr. gledajo BDP na prebivalca. Vendar pa to ne razloži visoke uvrstitve Venezuele na 10. mestu, kjer se že več mesecev spopadajo protestniki in varnostne sile predsednika Nicolasa Madure.

da bi morala Slovenija doseči socialni sporazum, po katerem naj gibanje plač podpirajo konkurenčnost, domače povpraševanje in ustvarjanje delovnih mest. Tak načrt bi morala Slovenija oblikovati že v letošnjem letu: ob dejstvu, da trenutno Slovenija vlada sploh nima, pa je tudi za ta ukrep potrebna vlada s trdno večino, ki ne bo talka izsiljevanj in ki bo lahko tako mirno vodila dialog s socialnimi partnerji. Pa še ena podrobnost: do konca letošnjega leta bi morala Slovenija opraviti celovit pregled izdatkov na področju zdravstva. To je eden od najbolj občutljivih resorjev v Sloveniji in eden od tistih, v katere-

ga sta se korupcija in klientelizem najbolj izrazito zažrla. Dovolj sta vpogled v številne preiskave, ki jih je nacionalni preiskovalni urad začel v tem sektorju, in ugotovitev, da sta kar dva ministra za zdravstvo v zadnjih mesecih odstopila zaradi nezmožnosti izvajanja reform. Ti argumenti bi morali biti dovolj tehtni za razumevanje nujnosti spremembe volilnega zakona. Žal pa bodo še ene volitve po starem sistemu. In torej: po volitvah bo Slovenija najbrž ponovno v takim stanju, ko ne bo osnovnih pogojev za sestavo trdne vlade. Pač, vrnitev v preteklost.

Andrej Černič

TRST Osmo večdnevno srečanje v znamenju vitovske

Kakovost kraških vin se iz leta v leto večja

Vino je lahko pomembno gibalno za razvoj nekega območja, še zlasti, če je le-to zahtevno, gričevnato ali v bregu nad morjem, ko je skorajda nepojmljivo, da bi sejali poljščine. Tako zemljo, za ostale kmetijske panoge neprimerno, je človek v tisočletjih spremenil v pašne. S kamenjem, ki ga je izrul ob tem garaškem delu, je zgradil suhe zidove, za katere je nasul zemljo, z opazovanjem odtekanja vode ob večjih nalihih pa je zgradil prave sisteme

iz kraja Monleale pri Alessandri je iztrgal iz pozabe avtohtoni timorasso. Walter de Batte se trudi na terasistem področju Cinque terre. Eugenio Rosi iz Tridenta se je predal avtohtoni sorti nosioli. Francesco Carfagna je na otoku Giglio pred dvema desetletjema ob splošnem posmehu ponovno obudil tradicionalno vinogradništvo. Antonio Baracco iz Trapanija ima svoje vinograde na zahtevnih peščenih tleh. Ob predstavitvi svojih izkušenj so poudarili po-

prepoznaven vinski okoliš, če bo nadaljeval po sedaj začrtani poti izredno visoke kakovosti svojih vin. Tudi letos so ob koncu posveta podelili posebno priznanje za zasluge pri uveljavljanju vitovske, prejel ga je šef znane tržaške vinske trgovine Bere bere Lucio Bassanese.

Oblasti so na tem zasedanju predstavljali deželna podpredsednika Sergio Bolzonello in Igor Gabrovec ter senatorka Tamara Blažina. Prav Bolzonello, ki je obenem odbornik za produktivne dejavnosti in kmetijstvo, je v svojem posegu dal nekaj odgovorov na pričakovanja kraških vinogradnikov.

Povedal je, da bo dežela že v prihodnjih tednih dodelala obvezni načrt za razvoj podeželja 2014-2020, ki ga morajo do konca julija predstaviti v Bruslju, in da bo ta načrt upošteval vse razvojne možnosti, ki jih dežela podpira tudi za kmetijstvo na Krasu in v Bregu. Dodal pa je, da bodo morali tudi sami kmetje predstaviti svoje stvarne in konkretne predloge ter biti tudi z osebnimi investicijami in načrti neposredni sogovorniki z uradnimi institucijami, da se bodo našle najustreznejše rešitve za preporod kmetijstva in zlasti vinogradništva. Podčrtal pa je, da veruje v to, da ima lahko prav kmetijstvo odločilno vlogo za ponoven zagon ekonomije, zlasti vseh področij, ki so na najrazličnejše načine povezani s turistično ponudbo.

Za kraške vinogradnike je torej letošnja, že osma izvedba prireditve, namenjene vitovski, pomemben mejnik v letnem delovanju. V imenitnem razstavem prostoru v dvorani za dražbe, se pravi v nekdanji ribarnici, se je predstavilo skupno kakih 30 razstavljalcev z obeh strani meje, med njimi so veliko večino predstavljali vinarji, ostali pa so bili v glavnem gostinci, ki so predstavljali svoje specialitete.

Odziv strokovne in širše publike pa je bil tudi letos izreden, in kot so poudarili organizatorji, med njimi v prvi vrsti predsednik Društva kraških vinogradnikov Benjamin Zidarich, je tudi ta izvedba potrdila, da je vitovska pravi zastavonoša med kraškimi vini in da kakovost kraških vin iz leta v leto pridobiva ugled.

M. T.

odtočnih kanalov, da ni prišlo do usadov in hujših naravnih nesreč. Z opuščanjem obdelave brežin in paštnov, se pravi vinogradov v tako težkih pogojih dela, se ustvarja velika škoda. Nevarnost plazov vse bolj ogroža opuščeno zemljo, vinograde in oljčnike je prerasla robita in ne dajejo lastnikom nobene koristi. Obenem propada kulturna, urejena krajina, ki je že sama po sebi glavni adut za turistično promocijo takih krajev. Značilen primer je vinorodni okoliš Cinque terre v Liguriji, ki ga v zadnjih letih, odkar je bilo to področje uvrščeno v seznam svetovne kulturne dediščine, obiskuje nekaj milijonov turistov letno.

Letošnja, osma izvedba promocijske pobude *Morje in vitovska* je bila torej uglašena na temo vinogradništva v takih težkih razmerah in v tem smislu so v četrtek, 5. junija, priredili degustacijo vitovske in srečanje z 'ju-naskimi' vinogradniki, kot so jih poimenovali, in sicer v gostilni Devetak na Vrhu Sv. Mihaela. Najprej so udeleženci okušali vitovsko naših vinogradnikov, potem pa so se ob posebno pripravljanih obrokih predstavili gostje. Walter Massa

membnost ohranjanja vinogradništva v okoljih s posebnimi naravnimi danostmi in spodbujanja avtohtonih vinskih sort ter vzpostavili vzporednice s kraškim vinogradništvom.

Ta tema je bila namreč ponovno v ospredju v petek, 6.6., na popoldanskem simpoziju v hotelu Savoia Excelsior, ko so o tej temi spregovorili v luči tržaških razmer. Očitno so potrdili, da je to področje s tisočletno vinski tradicijo, kar je nedvomno zaznamovalo tudi kulturno pokrajino. Z zgodovinskega vidika je stvar osvetlil Fulvio Colombo, ki je svoje trditve oprl na arhivske vire, celo iz 14. stoletja. Medtem ko je Stelio Smotlak naglasil možnosti ovrednotenja področja tudi na osnovi vključevanja Krasa in tukajšnje kmečke pokrajine v svetovno kulturno dediščino. Zelo zanimivi sta bili pričevanja dveh vinogradnikov, in sicer z otoka Giglio ter s področja Cinque terre. Deželni podpredsednik vsedravnega združenja somelierjev Roberto Filipaz pa je poudaril, da bi lahko tudi Trst s svojim širšim zalednjem, podobno kot se je to zgodilo drugod po svetu, postal svetovno

Z 2. strani

Več denarja ...

Po tednu dni pogajanj (v prejšnji številki našega časopisa smo poročali, da so končno odločitev glede porazdelitve prispevkov predložili za sedem dni), je končno padla odločitev. Glede na izsledke petkove seje bi lahko potegnili neko grobo, sicer jasno ugotovitev: kulturne ustanove bodo potegnile krajši konec. Pa začnimo po vrsti.

Po sestanku je Torrenti predstavnikom medijev postregel z nekaterimi podatki. Omenil je, da bo financiranje Združenja slovenskih sportskih društev v Italiji deležno občutenega zvišanja (od sedanjih 200 tisoč evrov na 350 tisoč evrov); prav tako bo Družba Prae (založnica Primorskega dnevnika) deležna okrog 24 odstotnega porasta dotacij (leta 2011 je prejela 480.000 evrov, tokrat pa 600 tisoč evrov); po mnenju Torrentija ta dodatek ne bo rešil problemov, ki jih ima Primorski dnevnik, je pa vsekakor znak naklonjenosti ključnemu dejavniku slovenske manjšine. Skupna vsota prispevkov, o razdelitvi katerih je odločala posvetovalna komisija, znaša 5.441.407 evrov. 21 primarnim ustanovam bo slo 3.285.000 evrov, 500.000

evrov bo namenjenih manjšim organizacijam; okrog 100 tisoč evrov bodo uporabili za ovrednotenje zgodovinske in kulturne dediščine Slovencev, 300 tisoč evrov pa si bosta razdelili krovni organizaciji (150 tisoč vsaka). Država

Ivan Peterlin - predsednik ZŠSDI

bo tudi letos krila zaostale dolgov Slovenkega stalnega gledališča z vsoto, ki znaša 75 tisoč evrov. Ker je razpon sredstev pač takšen, kakršen je, se bodo po drugi strani primanjkljaji poznali na manjših dotacijah, ki jih bosta v prihodnjih solskih letih deležni glasbeni šoli Glasbena matica Marij Kogoj in SCGV Emil Komel: dodati gre, da je goriški glasbeni zavod prejel manj denarja kot GM. "Predhodno smo se prepričali, da je bila bilanca obeh šol dobra, zato smo se v dogovoru s krovnicima organizacijama odločili

za to potezo", je dejal Torrenti, ki je poudaril, da so bili letos postavljeni temelji za financiranje manjšine v prihodnjih letih. "Dežela namreč stremi po bolj racionalnem in bolj učinkovitem načinu porazdelitve prispevkov. Prizadevali si bomo, da bo ustroj financiranja na relaciji država-dežela bolj fleksibilen in hiter. Današnje soglasje komisije ojači delovanje odborništa tudi v odnosu do Republike Slovenije glede krčenja finančnih sredstev, ki jih je letos določila Ljubljana. Vemo, da se Slovenija nahaja v težkem gospodarskem položaju, vsekakor bi jo hoteli spodbuditi k razmišljanju o tem, kaj lahko tako klestenje - ki je po mojem mnenju nepravilno -

pomeni za njeno manjšino v Italiji". Poleg tega je odbornik Torrenti obljubil, da bo dežela približe spremljala proračunske težave drugih manjšinskih ustanov: da bi dežela preprečila morebitna krizna stanja, je pripravljena v določeni meri poseči po svojih izrednih skladih: "Dežela v tem kočljivem gospodarskem obdobju ne bo prepusila slovenskih ustanov milosti in nemilosti usode, jih bo pa spremljala na poti racionalizacije stroškov in učinkovitejšega delovanja".

37,10-odstotni doseg; 99,86 milijona prikazov). Prvi trojici do desetega mesta sledijo rtv slo. si, najdi. si, zurnal24. si, avto. net, vizita. si, zadovoljna. si in itis. si. Doseg vseh 80 merjenih strani v obdobju med 1. in 30. septembrom znaša 1.401.413 različnih slovenskih obiskovalcev, ki so opravili malo manj kot 620 milijonov prikazov. Večkrat dnevno je sicer internet uporabljalo 55,03 odstotka uporabnikov. Med mesečnimi uporabniki interneta je 52 odstotkov moških in 48 odstotkov žensk, povprečna starost pa znaša 38 let.

SLOVENIJA Najbolj obiskane spletne strani

Na prvem mestu 24ur.com

Na lestvici slovenskih spletnih strani z najvišjim dosegom je v lanskem septembru prvo mesto ohranila spletna stran 24ur.com. Na drugem in tretjem mestu ostajata siol.net in bolha.com, kaže raziskava Merjenje obiskanosti spletnih strani (MOSS). Spletna stran 24ur.com je

septembra zabeležila 757.694 različnih slovenskih obiskovalcev in s tem dosegla 52,44-odstoten doseg; uporabniki so opravili 94,99 milijona prikazov. Po številu obiskovalcev 24ur.com sledita siol.net (585.573 obiskovalcev; 40,53-odstotni doseg; 58,58 milijona prikazov) in bolha.com (536.041 obiskovalcev;

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (28)

PRIHAJA VROČINA IN SLABOSTI, VEZANE NANJO

Poletje, čas počitnic in veselja, za starejše ljudi in vse, ki imajo težave s srcem in ožiljem, pa velika nadloga.

Zatekanje nog, dispneja (občutek, da nam zmanjkuje zraku v pljučih), palpitanje, vrtoglavice, anksioznost idr. so samo nekateri simptomi težav srca in ožilja.

Srčni infarkt je še vedno prvi vzrok smrti na svetu. Kako lahko delujemo preventivno? Čez poletje lahko ostarelim lajšamo težave na naraven način, da jim noge ne bodo več zatekale, žile izstopale, da bodo normalno dihali in preživeli poletne dni dostojanstveno?

Seveda lahko delujemo preventivno. Poleg tega, da uživamo dovolj količine vode, se izogibamo najbolj vročim uram dneva, je pomembno, da osebe s težavami s srcem in ožiljem, torej tiste, ki jemljejo aspirin 100, tablete proti holesterolu ali tablete za povišan krvni tlak, čez poletje ne smejo uživati pšeničnih izdelkov, tj. kruha in testenine.

Pšenična namreč gosti kri, in če imamo gosti kri, bosta naše srce in ožilje veliko bolj obremenjena. Ta teden sem bila priča neljubemu dogodku, ko sem peljala hčerko v vrtec. Babica je istočasno kot medve pripeljala vnukinjo v vrtec. Postalo ji je

slabo in gospa se je skoraj onesvestila.

Posedli smo jo na klopi in vprašala sem jo, kaj čuti. Rekla je: "Ne morem dihati, srce mi razbija, sem zadihana in čutim strah, nemir, se bojim, da se bo kaj zgodilo".

Vprašala sem jo, ali uživa kruh in testenine, in odvrnila je, da je samo to, saj je to njena najljubša hrana.

Če bi gospa z jedilnika povsem črtala pšenične izdelke, bi bila v 1 tednu 50 % boljša.

In tudi njena čustva so pomembna, emocije strahu, panike, nemira so upravičene, saj telo globoko v sebi čuti, da neki zelo pomemben organ ne deluje pravilno in se zato v človeku poraja občutek strahu in nemoči, da si ne more pomagati.

Ampak sedaj veste, kako si lahko pomagata - na najenostavnejši in najnaravnejši način. Samo poizkusiti je treba!

Poleg tega je pomembno, da dodamo koencim Q10 (30 mg) kot dodatek k prehrani, saj je odličen antioksidant, ki energetsko hrani srce. Kdor ima težave s srcem, ga

lahko uživa čez celo poletje, in sicer eno kapsulo zjutraj.

Vsekakor se pred jemanjem posvetujte s svojim zdravnikom ali farmacevtom.

Imejte se radi, negujte svoje srce, čez poletje se odpovejte pšeničnim izdelkom in počutili se boste lahk, sveži in predvsem boste lažje obvladali svoje telo.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. junija, ob 14. uri.

S 6. strani

"Da bi bili vredni..."

"Jezikovne različnosti so namreč bogastvo. Šola je od sedaj še bližja vaški skupnosti, ker vsebuje najpomembnejšo razsežnost: biti kot vse šole privilegirani prostor za človečanstvo, kulturo, vzgojo in duhovnost". Župan občine Ronke Fontanot se je zahvalil za povabilo in povedal, da je takoj bil za to, da se šola poimenuje po Ljubki Šorli, saj je to dejanje nadaljevanje zgodovine tega kraja. Zato je ponosen, da spada sam v demokratično družbo, čeprav vsakič, ko se dogajajo taki dogodki, vezani

na slovenskost, tudi npr. poimenovanje kake ulice po slovenski osebnosti, še vedno prejema anonimna pisma italijanskih državljanov, polna ogorčenja in žalitev. Poudaril je, kako je pomembno mirno sobivanje različnih narodnosti; le-tega je treba gojiti dan za dnem. Sam ima to slovensko šolo za dodano vrednost in je ponosen nanjo ter upa, da bo do konca leta prišlo končno do dograditve prepotrebne šolskega poslopja. Ravnateljica Klanjščekova, ki se je iskreno zahvalila učnemu in neučnemu osebju za pripravo

tega praznika, predvsem učiteljicami Barbari Jelen in Luciji Lavrenčič ter Dariu Bertinazziju za ureditev brošure, pa tudi staršem, je povabila k sebi prof. Lojzko Bratuž, hčer pesnice Šorlijeve, da bi odkrila veliko mamino fotografijo. "Hvala vsem vam, ki ste se udeležili te čudovite slovesnosti, predvsem pa vsem otrokom, ki smo jih poslušali z neizmernim veseljem, in seveda vsem nastopajočim, pri tem mislim na prof. Češutovo in pevski zbor. Po vsem tem, kar smo nočoj slišali v tej dvorani, mislim, da bi bila vsaka beseda odveč, in zato še enkrat ponavljam vsem prisrčna hvala za vse", je svoje navdušenje nad zelo lepo izpeljano prireditvijo izrazila prof. Bratuževa.

Ob koncu je posijal svetel žarek sonca ob upanju na lepo prihodnost šole s *Pesmijo primorske mladine*, ki jo je na besedilo Ljubke Šorli in v uglašitvi Zorka Hareja zapel močilen šolski zbor pod vodstvom učiteljice Lare Leghissa in ob spremljavi učiteljice Lucije Lavrenčič na klavirju in Mihaela Lavrenčiča na diatonični harmoniki. Topel aplavz množice poslušalcev je objel vse nastopajoče in seveda njihove učitelje, ki so se res odlično izkazali v pripravi dolge, dve uri trajajoče prireditve. Na koncu so petošolci, ki zapuščajo osnovnošol-

jim jo je v srca vlila prav romjanska šola. Ob vstopu v dvorano je vsakdo prejel dvojezični programski list in dvojezično brošuro, ki je izšla ob poimenovanju šole po Ljubki Šorli. Ob podpori Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje je gradivo zbral in ga smotrno uredil učitelj Dariu Bertinazzi. Ob uvodnih besedah ravnateljice Sonje Klanjšček in ponatisu uradnih aktov o poimenovanju šole je v publikaciji oris življenja in

Lucija Lavrenčič, Barbara Jelen in Dario Bertinazzi

1991, njeni portreti, ki so jih izdelali otroci, in otroške risbe, ki prikazujejo šolo, pesem *Imam te rad*, ki so jo napisali tretješolci, zapis *Po poteh Ljubke Šorli*, ki so ga sestavili četrtošolci ob obisku krajev, vezanih na pesnično življenje, ter njej naslovljeni haikuji in utrinki iz romjanskega šolskega življenja pa še šolska himna. V zgornjih prostorih KCLB je bila na ogled razstava o Ljubki Šorli, ki jo je ob odkritju njenega spomenika na Erjavčevi ulici v Novi Gorici lansko pomlad, ob 20-letnici njene smrti, pripravila Melanija Kerševan.

Zbor OŠ Ljubka Šorli iz Romjana pod vodstvom učiteljice Lare Leghissa

Sonja Klanjšček

Roberto Fontanot

ske klopi, dobili diplomu z željo predstavnikov staršev, da bi še naprej gojili bratsko ljubezen do vseh ljudi, ki

pesnikovanja Ljubke Šorli. Zapis zlahtnijo fotografije, na katerih so izrezli s pesnične življenjske poti, naslovnice njenih del, ponatis njenega ročnega zapisa ob 50-letnici smrti Simona Gregorčiča, pesem *Čudež rojstva*, ki jo je namenila Sloveniji 25. julija

življenja pa še šolska himna. V zgornjih prostorih KCLB je bila na ogled razstava o Ljubki Šorli, ki jo je ob odkritju njenega spomenika na Erjavčevi ulici v Novi Gorici lansko pomlad, ob 20-letnici njene smrti, pripravila Melanija Kerševan.

Ob nepričakovanem podvigu Bor zaokrožil uspešno košarkarsko sezono

V pričakovanju še na konec prvenstva nogometašev Krasa je uspešno košarkarsko sezono pri nas sklenil Bor Radenska, ki se sicer ne more pohvaliti - kot ekipe, ki smo jih obravnavali zadnje tedne - z navdušujočim napredovanjem, pač pa je po dodatnih tekmah za obstanek ohranil status deželnega tretjeligaša. Navidezno majhen

igralsko dorasel, določeno svežino in optimizem. Začetek sezone je bil vzpodbuden, nato pa dolga suša. V rednem delu 34 nastopov (izjemno dolgo leto), zgolj 8 zmag, vsi porazi na las podobni. Opazno je bilo - ob srčnosti, složnosti in navsezadnje konstantno dobrem treningu - pomankanje kakovosti, zaradi katerega je peterka vzdržala dober

jazniti z grenkim izpadom pred domačo publiko. Skratka, Oberdanovi možje so se oprijeli rešilne bilke in se z njo srečno povzpeli na zeleno vejo. Ravno v teh dramatičnih odločilnih poglavjih sezone je prišel na dan tisti med letom večkrat pozabljeni moštveni duh, ki pa je le tlel pod porazi in predstavljal dodano vrednost, ko je bilo to najbolj potrebno. Rešili so, kar se je rešiti dalo. Deželna C liga, v kateri je letos - kot smo že poročali - nastopil tudi Breg (rešen brez play-outa, se ni uvrstil v najboljšo osmerico), je bila dokaj zahtevno in kakovostno tekmovanje. Nekatera vprašanja o prihodnosti

Borove ekipe ostajajo odprta, vendar tretjeligaško prvenstvo je v vsakem primeru kapital, ki pomeni več možnosti za trkanje na vrata sponzorjev in igralcev, pa tudi vitrina za svoje produkte. Člansko vrsto je letos sestavljala mešanica izkušenih košarkarjev in mladih sil, polovica slovenskih in polovica italijanskih igralcev.

Bor je tudi prvič po več sezonah organsko sodeloval pri projektu Jadran, za katerega tudi ne more biti vseeno, kako se odrežejo postave matičnih klubov. Na Prvem maju bodo zagotovo nadaljevali z nizkoproročunsko ekipo, po možnosti čim bolj mlado (tako kot je bil letos od Jadrana na posodo Daneu, bi v okviru dogovora menda v prihodnje sodila še kaka taka pomoč fantov, ki ne pridejo v poštev za B ligo). Bistveno pa bo še boljše delo v mladinskem pogonu, kjer izstopa tudi navezanost igralcev posameznih skupin in njihovih staršev, ki so celo leto s tribune na tekmah glasno navijali za prvo ekipo v belo-modrem dresu.

HC

dosežek, po svoje pa vendar dragocen uspeh. Borova košarka je bila v zadnjih dveh desetletjih ena najuglednejših postojank našega športa. Člansko moštvo se je pred desetimi leti celo prebilo v državno C1 ligo, v njej preživelo pet sezon, zdaj pa je bilo celo na tem, da pade še stopničko nižje, na raven izpred 15 let. Lani poletni niso bili obeti prav nič rožnati. Omejena finančna sredstva, nezadosten domači igralski kader, še zlasti pomanjkljiva zamenjava na področju najstnikov, ki bi že morali trkati na vrata prve ekipe, znane težave s Stadionom prvega maja v Trstu. Novi trener Dean Oberdan je prinesel k Svetemu Ivanu, kamor se je po dolgih letih vračal, potem ko je tu svojas

del tekem, nato pa v končnih oziroma ob prvem resnejšem pobegu nasprotnika potegnili krajše. Borovcem je vsaj uspelo pustiti za sabo na lestvici dva tekmeča, ki sta nazadovala neposredno, tako da je pravilnik ponudil možnost fantom, da si poskusijo rešiti kožo preko play-outa, edinega kroga dodatnih srečanj za obstanek proti boljše postavljenemu tekmeču. V prvem dvoboju tesen poraz v Červinjanu (0:1), nato v Trstu zanesljiva zmaga (1:1) in nazadnje, na poslednji dan maja, nepričakovan podvig (2:1) Borovih košarkarjev v odločilnem obračunu v Spodnji Furlaniji. Bole, Meden, Madonia in soigralci so se tako veselili rešitve v ligi, Cervignano pa se je moral spri-

Goriška odbojcarska ekipa šesta na državnem prvenstvu Olympia U19: uresničile so se sanje!

Ko mislim in pišem, kaj je uspelo našim fantom OLYMPIE, ki so nastopili na odbojcarskem državnem finalu U 19 v Chianciano Terme od 5. do 8. junija, mi solze silijo v oči. Po desetletnem delu in garanju v telovadnici je našim fantom uspelo osvojiti 6. mesto v Italiji med mladinskimi ekipami, ki sodijo v sam vrh italijanske moške odbojke A 1 lige. To, da je bil Cuneo po prvem delu finala sam na vrhu začasne lestvice in da je na koncu osvojil 7. mesto, torej za Olympio, da je zmagovalac Trento, ki ni izgubil niti seta v vseh tekmah, igral na razliko (23:25) v drugem setu v četrtfinalu samo z Olympio, medtem ko so vse ostale ekipe prišle le do dvajsete točke v nizih, da je Lube Marche Macerata, ki je igrala finale s Trentom, v prvi fazi dobila 3:2 s Chietijem, potem ko je Chieti vodil 2:0 in je Olympia v tekmi polfinala za 5.-6. mesto premagala Chieti z rezultatom 3:1, priča in še bolj potrjuje izjemen in zaslužen rezultat.

Dobili smo pohvale z vseh strani, od trenerjev ostalih ekip, sodnikov, publike, organizatorjev in tudi od trenerja italijanske mladinske reprezentance Micheleja Todija, ki nam je zaupal, da bodo nekateri igralci Olympie zelo verjetno poklicani konec julija v Rim na enotedenski trening z

italijansko mladinsko reprezentanco. Za naše fante bo to lepa in zaslužena nagrada in dodatna izkušnja. Trener Todi je tudi odločil, da bo po polfinalni tekmi v telovadnici, ki jo je Olympia odigrala s Trentom, vodil tečaj za prihodnje trenerje. To pomeni, da je bila med tekmo telovadnica polna in so si morali vsi bodoči trenerji ogledati našo tekmo.

6. mesto na državnem finalu je tudi najboljši rezultat, ki ga je Furlanija Julijska krajina z moško odbojcarsko ekipo dosegla v vseh časih. Članom ekipe, trenerju Marchesiniju, kondicijskemu trenerju Federicu Battistuti in neutrudnemu Walterju Princiju naj gredo moje osebne čestitke in zahvala za delo in vse ostalo, ki je bilo opravljeno za uresničitev tega, kar niso sanje. Zahvala naj gre tudi drugim, ki so bili zraven in pripomogli, da se je to lahko uresničilo, predvsem pa ostalim trenerjem, ki so v teh letih trenirali naše fante.

Andrej Vogrič
športni direktor AŠZ Olympia

ideando
pubblicità
www.ideandopubblicita.it

**GRAFICA & TISK - OBLIKOVANJE
SLIKANJE NA STEKLU
DEKORACIJE VOZIL
PRIPRAVA IN GRAFIČNI OKRASI
TRANSPARENTI - PLAKATI
VELIKI FORMATI - GADGET
PERSONALIZIRANA OBLAČILA
SERIGRAFIJA - ŠIVANJE NAPISOV
DIGITALNI TISK
KAMPANJE IN DISTRIBUCIJA REKLAME**

Za informacije in brezplačne predračune

POKLIČI TAKOJ NA
Tel. št. **0432.792047**

BUJA - Ul. Santo Stefano 41
info@ideandopubblicita.it

CARNICA ARTE TESSILE
IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14
tel. št. +39 (0)433 74129 faks +39 (0)433 747529

www.carnica.it

ASSOCIAZIONE
CASA MIA

ZDRUŽENJE «CASA MIA» ONLUS

Vedno bolj pogosto se človek sooča z bolečo izkušnjo počasi se izteka-joče bolezni, zdravljenje katere zahteva tudi daljše bivanje daleč od doma. Psihični in telesni težavi se pridružujejo stiska in stroški začasne nastanitve.

Kdor je leta 1993 ustanovil združenje Casa mia, je dobro poznal to situacijo, saj jo je sam doživel na lastni koži. Že vrsto let se pristojni zavzemajo, da bi hudo bolnim osebam ali bolnikom, ki okrevajo po hudi operaciji, ter njihovim sorodnikom, ki so daleč od doma, nudili brezplačno nastanitev v primernih strukturah.

VIDEM CASA MIA

V Vidmu se struktura nahaja v kompleksu bolnišnice sv. Marije milostljive.

Strukturo sestavlja sedem samostojnih enosobnih stanovanj, ki lahko sprejemajo bolnika in enega sorodnika; šest dvoposteljnih sob s kopalnico, kuhinjo, dnevno sobo in pralnico. V strukturi je prisotna tudi pisarna našega združenja.

V Trstu so zgradili poslopje, ki je namenjeno predvsem starejšim otrokom, ki so na zdravljenju v otroški bolnišnici Burlo Garofolo. Struktura ponuja šest dvoposteljnih sob s kopalnico, kuhinjo, dnevno sobo in pralnico, kjer je mogoče tudi likati.

TRST CASA MIA

ASSOCIAZIONE
CASA MIA ONLUS

Za donacije je na voljo tekoči bančni račun:

IT 24 Y 08637 64440 000023013997 BCC di Moruzzo

ali tekoči poštni račun: IT 36 Z 07601 12300 000018307330

Za donacijo 5 tisočink je naslednja davčna številka: 94043710303

**POMAGAJ NAM,
DA LAHKO POMAGAMO!**

Informacije in rezervacije:

od ponedeljka do sobote od 10. do 12. ure

Stanovanje za bolnike in sorodnike (VIDEM), Bolnišnica Sveta Marija Milostljiva, tel. št. 0432552295

Stanovanje za sorodnike (TRST), Otroška bolnišnica Burlo Garofolo, tel. št. 0403785389

Stanovanje za sorodnike (TRST), Bolnišnica na Katinari, tel. št. 3464109292